

శ్రీకృష్ణదేవరాయాంధ్ర భాషానిల యమునకు

శ్రీ షత్రు సమర్పణము -

ఐ

స టీ క

(లింగి బాహ్మణ)

వీర శై వవివాహవిధిః

శ్రీ వీరశైవ వివాహవిధిః

చిదిరెమరము వీరభద్రశర్మగారిచే

ఆంధ్రప్రదేశ్ము వాయబడి;

—

రావికోటి వీరయ్యగారిచే

ప్రకటించబడియె.

—

చెజవాడ, ఆంధ్రగ్రామీణుల పెన్, (లింగుబాడ) యందు

క. కోదండరామయ్యగారిచే

ముద్రించబడియె.

౧౯౨౫

కాపీరైటు రిజిస్టర్డ్]

[వెల బక నూపాయి.

ఉ పో ధ్వా త ము

వీరశైవవైదికశిరోమణులారా,

జగదీశ్వరానుగ్రహ నిర్మితమగు నీజగతిని విశేషమతములాయా ఆచార్యులచే సాపించబడినవను విషయమందరకును విదితమే యైనను ప్రస్తుతము వీరశైవ (లింగిబ్రాహ్మణ) మతస్థాపనాది సాకర్యములు పాశ్చమికులుదప్ప పార్శ్వనపదులంతగా నెరింగిన వారటుండరనియే నా తలంపు. కొన్నిభాష్యాది గ్రంథము లాంధ్రదేశమునదే గలవు దానం జేసి ఆంధ్రదేశీయ వీరశైవులొక్కొక్క తరి స్వమత ప్రాచీన శ్రేష్ఠత్వమును స్వీయమనమునందే వర్ణించుచున్నారుగాని శాస్త్రజ్ఞులచే విరమ తీయుల దుర్వాదమునకు నదు తరదాతృవులు ధాకయున్నారు. ప్రత్యేకముగా వచింపనవసరము. ఈలోపమును బాటదోలిన కర్ణాటక వీరశైవమహాశయులు ప్రాచీనమతగ్రంథ ప్రకటన మూలమున వీరశైవ మతమున కుపకారమొనర్చి యపారమగుకీర్తిని సంపాదించిరని తెల్పుట కెంతయోసంతసించుచున్నాడ. “చేదబావి జలనమృద్ధిని గ్రామ సింహమానంద మొందినట్లు” పరదేశీయుల సుధారత నీక్షించిన నన్ను త్సుఖ లభ్యమేమియును లేదుగదా. తత్కారణమున యథాశక్తి మతగ్రంథప్రసరణ మాంధ్రదేశమున గావించ నెంచియున్న నన్ను చిరకాలముచేనే తత్ప్రియత్నాతురులగు బ్రహ్మశ్రీ మక్తల్ బసవలింగసుధీగారును హైదరాబాదు శ్రీమహాంతు మతము చన్నబసవబుధులును ఇవ్విషయమున నెక్కుడు శ్రద్ధగావచించు చుండెడివారు తన్మధ్యమున దశవర్షములచుండి వినాహాది కర్మల శుద్ధప్రతులకై గాచియున్న వేదమూర్తి రావికోటి మతము వీరయ్య గారలకు వత్సరత్రయము క్రింద మైసూరు శుద్ధ వివాహప్రతి యొకటి శ్రీ॥ బసవలింగార్చ్యల మూలముననే కరగతమగుటచే నానందహృదయులై తక్షణమున మూలమును మాతృమణిశీఘ్రమున నాంధ్రాక్షరములతో ప్రాసీయా గ్రంథమును నాకడ బంపి కర్ణాటక భాషానుసారమున నీపాత్రమునకు ఆంధ్రటిప్పణము వ్రాయుడని యాజ్ఞాపించిరి. తత్సచ్ఛాసనమునకే సం

తుప్పుడనై మధురు సన్నిధానమున (నారాయణపేట బొమ్మలమఠము
న) యథామతి తెలుగు టిప్పణము కొన్ని మాసములలో సమాప్తిం
చి తద్గ్రంథమును వే॥ బసవలింగాచ్యుల సన్నిధికందింపగల్గితి వారపార
మగుదయచే బరిశోధించిరిగాని స్వదేహముయొక్క అనారోగ్యతవలన
నాగ్రంథమును రా॥ వీరయ్యగారలకందింపజాలరైరి. ఏతత్సంవత్సర
మున స్వదేశాగతుడనగు నన్నుగాంచి వీరయ్యగారు సీగ్రంథమును
గురించియే నెక్కువగప్రశ్నించి మున్పూర్వ సహాయమొనర్చెదననియు
మరల గ్రంథమునుపూర్తిగావించుడనియు యాజ్ఞాపించి స్వగ్రామమున
కేగిరి. పిదపవలెయని గ్రంథరచనాప్రారంభ మొనర్చి పతాన్వితము
లిఖించునంతలో (మైలవరమున) మత్స్యహూదరి విగతప్రాణయ్యెను
మహాశయిలారా “శ్రేయాంసి బహువిఘ్నాని” యనువాక్యమభవమింత
టితో సిద్ధించెనుగదా. ఈగ్రంథమున కంతరాయమిది యొండనియే
తలంపవలదు. ఎన్నియోగలవు. వానినిట బొందుపరచిన గ్రంథవిస్తరమే
గాక కార్యధురంధరత్వమును వెల్లడించిన దోషమునకు బాతుగడ నగు
దుననుభీతిచే విరమించితి. తదనంతరము మాసద్వయాలస్యమున మర
ల సీపాత్రమును లిఖించ నుద్యమించి యత్యల్పకాలమున సమాప్తించ
గలిగితిని. కామికాది వాతూలాంతాగమములలో నొకటగుఅంశ మదా
గమమందుక్తమగు సీవీరశైవ వివాహవిధిని మైసూరు వీరశైవ
సమాజాభిమానులు తమదేశీయభాషలో మున్పించియుండిరి. కాని
ఎతద్గ్రంథోపకారము మనయాంధ్రదేశీయుల కొనర్చుట యత్యవసర
మని తెలుగు టిప్పణమును వ్రాయుటయేగాక మహాసంకల్పము,
సూర్యాసూక్తము అనుదానమంత్రములు, మాంగళిక శ్లోకముల నా
యాకీర్ణ్యలలోబొందుపరచితి. మరియు గ్రంథాదిని పౌరోహితుల
కతిసులభముగావిషయగ్రాహ్యమగుటకు ప్రధానవిషయములను చివర
ఆశీర్వచన మంత్రములను జేర్చి మూలగ్రంథమునకన్నను సర్వాంగరమ
ణీయముగ వ్రాసితి ననియే నాతలంపు. ఇవ్వీషయమును పాఠకమహా
శయిలూహించక యుండరు. ఏతద్గ్రంథప్రయత్నమున బోత్సహించి
స్వమత ప్రేమాప్రదర్శన మూలమున ధన్యులైనట్టివే॥ మక్తల్ బసవ

లింగార్కులకును హైదరాబాదువే॥ మహాంతమతీయ చన్న బసవార్కుల
కును నాకృతజ్ఞతాభివందనములు సూచించెద. ఈ గ్రంథముద్రణాది
ప్రయములకు పరిపూర్ణమగు సహాయమొనర్చి మతాభిమానమును
వెల్లడించిన చందుపట్ల పీరియ్యగారలకు నాయభివందనము లర్పించెద.
ఇందుగలదోషములను పండిత మహాశయు లెరిగించిన శిరసా స్వీక
రించి పునర్ముద్రణమున సవరించెదనని ప్రార్థించుచు నుపోద్ఘాతమును
విరమించెద.

ఇట్లు,

శా॥౧౮౪౭కౌగ్రంథనజ్యేష్ఠశు॥౫ }
బుధవారము, నల్లగొండ.

బుధజనవిధేయుడు,
చిదిరేమతం పీరభద్రేశ్వరర్మ.

ఆర్యులారా! ఆంధ్రదేశీయులగు మనవీరశైవుల కత్యంతోప
యుక్తమని దలచి వే॥ చిదిరేమతము పీరభద్రేశ్వరగారిచే తెలుగు
టిప్పణమును వ్రాసి సుధారించబడిన నీగ్రంథమును ముద్రణజేయించి
తిని. వైదికశిఖామణులును ఇతరదాతృవులును సరియైన వెలకీ గ్రంథ
మునుదీసికొని సహాయమొనర్చిన ఇట్లులే ప్రతీసంవత్సరమొక్కొక
గ్రంథముచొప్పున మనవీరశైవమతదశకర్మలను ఇతరగృహప్రవేశాది
విధులను పైవారిచే తెలుగుటిప్పణాదులను వ్రాయించి ముద్రణజేయిం
చి మహాశయులగు తమహస్తమునకందింప గలుగుదునని విన్నవించు
చున్నాడ. ఇంత సూచన ఈగ్రంథము ఆంగ్ల దేశమందు
రిజప్టరుచేయబడినది గనుక ఆంగ్లనైజాం ఇలాకా వారెవ్వరును మాయ
నుజ్జలేక దీనిని ముద్రించిన దావాకు బాధులగుదురు.

ఇట్లు

రావికోటి మతంపీరియ్య,
చందుపట్ల పోస్టు భువనగిరితాలూక (నైజాం)

శుద్ధ పత్రిక

పాఠకులీ పత్రికా ప్రకారము మొదలు తప్పలను దిద్దికొని

పిదప చదువుదురని ప్రార్థన.

పుట.	పంక్తి.	తప్పు.	బిప్పు.
3	౨౬	మా హేశ్వరును	మ హేశ్వరులు
,	౨౭	తపుకునంశం	తబుకునందు
౪	౨౫	కర్మలందీరి	కర్మలందీర్చి
౭	౫	గ రసదం	గ రసదం
౮	౨౦	ఇతిపుజో	ఇతిపుంజో
౧౩	౨౦	పూవక్ పత్	పూర్వపత్
౧౭	౨౫	యొక్క భాగము	యొక్క సమస్త భాగము
౨౨	౧౦	సుగన్నపంథా	సుగన్నపంథా
౨౪	౨౨	ఇద్రీఈశా	ఇంద్రీఈశా
,,	౨౫	పూర్వ భాగ	పూర్వభాగ
౩౦	౨౯	పూజేను	పూజను
౩౨	౧౭	తిష్ఠంతు	తిష్ఠంతు
,,	౨౩	అస్త్రాయ	అస్త్రాయ
,,	౨౬	తిష్ఠంతు	తిష్ఠంతు
౩౪	౨౦	,,	,,
౩౬	౧౫	,,	,,
,,	౨౫	మా హేశ్వరునకు	మా హేశ్వరులకు
౩౮	౨౫	భవతి	భవంతు
౪౫	౨౪	వ్యస్తేజో	వ్యస్తేజో
,,	౨౭	పాతాళాఖ్య	పాతాళాఖ్య
౫౦	౨౬	కనాట	కనాట
౫౫	౩౦	వేయవలయు	వేయవలయు
౬౨	౨౪	ఊజే	ఊజే
౬౪	౨౪	పాంసు	పాంసు
౬౫	౧౦	ప్రదశపద్మ	అప్రదశపద్మ
౬౬	౨౪	మధమందు	మధ్యమందు
౬౯	౧	అభిరీభి	అభిరీభి
౭౯	౯	భవభవతి	భవతిభవతి

విషయాను క్రమణిక

1 గ్రంథప్రకాశకుల వంశావళి.		
2 ప్రధానవిషయములు.		పుట
3 వివాహవిధి ప్రారంభః.	...	౧
4 వివాహాంగభూతవాగ్దానం	...	౧
5 వివాహపూర్వదినకర్తవ్యం.	...	౪
6 గణపతిపూజ.	...	౫
7 స్వస్తివాచనం.	...	౮
8 నాందీసమారాధనం.	...	౧౮
9 అంకురార్పణవిధి.	...	౧౯
10 మంటపదేవతా ప్రతిష్ఠా.	...	౨౧
11 కొత్తుకబంధనం.	...	౨౬
12 వివాహదినకర్తవ్యం.	...	౨౮
13 కలశపూజ.	...	౩౧
14 ఫాలఫలక ధారణం.	...	౩౬
15 మధుపర్కం.	...	౩౭
16 సూయా-సూక్తమ్.	...	౪౨
17 మంగళాష్టకమ్.	...	౪౬
18 మహాసంకల్పః!	...	౪౮
19 కన్యాదిదానాని.	...	౫౫
20 అక్షతారోపణం.	...	౫౭
21 మాంగల్యధారణమ్.	...	౫౯
22 పాణిగ్రహణం.	...	౬౧
23 ఫలపూజ.	...	౬౩
24 నాకబలిః	...	౬౫
25 వరగృహప్రవేశః.	...	౬౯
26 హోమప్రకరణమ్.	...	౭౧
27 శివసంకల్పః.	...	౭౩
28 ఆశీర్వాద మంత్రములు.	...	౭౬

గ్రంథప్రకాశకుల సంక్షిప్తవంశ సంచయము.

కా|| శ్రీ గౌరీహృదయాబజ్రపట్నదుకృపణః ♦ శ్రీలక్ష్మ రహిః గాంచుచున్
రాగంబొప్పగిరిత తిత్తురుషసః ద్రాజీవమాఖంబునన్
భోగంబందజనించి దుష్టమతమున్ ♦ బోనాడి తారేవణుం
డై గోత్రంబున కీర్తించి మహదా ♦ సందాతిస్వాంతంబునన్.

ఉ|| ఉండుటెగాక నాత్మకకు ♦ లోడ్గువు లెవ్వరలేమిగోచరగా
మొండగు లగ్న సత్త్రియల ♦ మేలుగవొంది ధరాతలంబునన్
దండిగ సంతతీంద్రులను ♦ నాఁ గని జాతక్రియాదికర్మలన్
నుండితి మాచరించి బుధఃకుండలి మెచ్చ శివైక్య మొందగా.

కం|| ఆరేవణు నుతు లతరి చారుగుణాన్వితులుగాన ♦ శాస్త్రతతులలో
సారముల నెరిగి జగతిని సూరులగుచు బగుల నెల్ల ♦ నూచించిరిగా.

నీ|| వారికివ్యపరంపర ♦ వస్తుడగుచు పొడవడి శ్రేష్ఠబిగియందు ♦ బొలుపుమీర
చందుపట్ల బుధాబ్ధి ♦ చంద్రుడనగ సుదయమొందెను నూరందు దుత్తముండు.

కం|| ఆసుగుణపత్ని కుక్షిని రాసుతుచందమునగల్గె ♦ రాజార్జ్యదనన్
భాసురమాహేశ్వరతతి ఆసీవిషభూష సదృశుండనగ జగతిలోన్.

చ|| సరవచాత్మకోభితుడు ♦ సజ్జనసంఘనతుండునయ్య యీ
ధర నుతికెక్కి రాజయ నుధాంశుడుప్రీతిని రాజమాంబచే
గరిమను బెండ్లియాడి రతికాములమాడ్కి నిరంతరంబునన్
పరమసుఖాన్వగ్నతను ♦ భాసురవృత్తి చరించుచుండగాన్.

నీ|| ఎవ్వడు జగతిని ♦ నిందుధరుండని పలుకుదురాతని ♦ పాదకృపను
యొవ్వని రాజరాజండురొ నాతని యణిమాది సలపత్నుధాబ్ధిచేత
నెవ్వనిచే దక్షయజ్ఞము ధ్వంసంబు గావింపబడె వానిగరిమచేత
యొవ్వనికై య్యంద్రుఁ ♦ డెలమిగాచుచునుండు నాతని సద్బుద్ధి ♦ ఆతిశయమున

గీ|| జననమందెను చెలువంపు ♦ చందుపట్ల పురిని సజ్జనశ్రేణులు ♦ బొలుపుమీర
సంస్తుతులుసేయ రాజాఖ్యు సత్కుమారుడనగ వీరార్జ్య నామధే ♦ యాన్వితుండు.

మ|| నుగుణాధిక్యముచే మసంపదలచే ♦ సొంపారు గాత్రంబుచే
నగజావల్లభ పాదకంబభజనన్ ♦ యానంద చిత్తుండునై
తగ వేదాధ్యయనాది వైదికములన్ ♦ ధన్యుండు వీరుండు మే
లుగ కల్యాణమనంబునన్ ధరణిలో ♦ లోలాక్ష్మి లోలుండున్.

కం॥ సులలితముగ లలితాంబసుఁ లలితాగుణ రూపభావ ధీలావణ్యములన్
బొలుపారుకాంత నత్తరి బలువైభవమునను నేగ ధరిణయ మాడెక.

గీ॥ పరిణయంబైన పిదప తా ధానురముగ గరిమకాంతారతిని రతి ధారణమున
ధరిను యడపింద్రుడను పేర ధనరునట్టి బరిగనొక సుతరత్నముక బడసెనొక్క.

కం॥ ఈసుగుణ సంచయాత్ముడు దాసులనరులను బంధు తతి ననిశంబుక
వేసరక నేకబుద్ధిని భూషించియు తాసుఖాబ్ధి బొందుచునుండెక.

గీ॥ వీరయాఖ్యుండు ముదమున వీరశైవ జనుల కుపకారమొనరించ జగతిలోన
నొక్కగ్రంథంబు ముద్రించి యొందుపుణ్య మాందవలెనని మనసున నాశజేసి.

గీ॥ వృషభ గోత్రాన్నితుండయ్య ధృద్ధిసున్న క్యాసనూర్ గంగాధర ఘనగురుండు
జేయు ముపకృతిజనులకు జెలువమన నచ్చునొత్తించె నీగ్రంథ మాంధ్రమునను.

కం॥ ఏతద్గ్రంథము ముద్రణ పాతములేకుండునట్లు పరిశీలతగా
జేతువు యోగ్యుడవనగను ప్రీతిని దిద్దితిని గిరిశ ప్రేమోద్భవమై.

ఇట్లు.

బాలకవి చిదిరేమతం వీరభద్రేశ్వర.

పాఠోహితులు తప్పక గమనించదగిన

ప్రధాన విషయములు

పంచోపచారములు = గంధ, పుష్ప, ధూప, దీప, వైశేద్యములు.

అష్టోపచారములు = గంధ, అక్షత, పుష్ప, వస్త్ర, ధూప, దీప, వైశేద్య, తాంబూలములు.

షోడశోపచారములు = ఆవాహన, ఆసన, పాద్య, ఆర్ఘ్య, ఆచమనీయ, స్నాన, వస్త్ర, (ఉపవీతము అనగా ఉత్తరీయము) గంధ, అక్షత, పుష్ప, ధూప, దీప, వైశేద్య, తాంబూల, ప్రదక్షిణ, నమస్కారములు.

పాద్యము = తెల్లఆవాలు, కుంకుమపువ్వు, గరక, చెంగల్యకోష్ఠ, వట్టివేరు, పచ్చకర్పూరము వీనినిదంచి ఈచూర్ణమును ఉదకమందు కలిపిన నిదియే పాద్యము.

ఆర్ఘ్యము = దర్భ, తెల్లఆవాలు, నువ్వులు, యవలు, వడ్లు, వీనిచూర్ణమును జలమందు మిశ్రమొనర్చి, దీనియందు పాలనుగలిపిన నిదియే ఆర్ఘ్యజలము.

ఆచమనీయము = బాజికాయ, కమ్మూరములు, పచ్చకర్పూరము, చెంగల్యకోష్ఠ, కుంకుమపువ్వు, ఏలకులు, వీనిచూర్ణముచే మిశ్రించినదే ఆచమనీయజలము.

మధుపర్కము = పాలు, పెరుగు, నెయ్యి, తేనె, వీని నొక్క పాత్రలోబోసిన మధుపర్కమగును.

పంచామృతము = గోవుయొక్కపాలు, పెరుగు, నెయ్యి, తేనె, చక్కెర వీనికూట మియే పంచామృతము.

పంచగవ్యములు = యెఱ్ఱని ఆవుపాలు, తెల్లని గోవు పెరుగు, ససుపుపన్నుని ఆవునెయ్యి, నల్లని గోవువేడి, మూత్రము ఇవియే పంచగవ్యములు.

పంచపల్లవములు = రావి, చింత, మేడి, అలసేరెడు, మామిడి, వీనియాకులే పల్లవములు.

అష్టగంధము = చందనము, అగరు, పచ్చకర్పూరము, పొన్నపువ్వు, అచంగపత్రి, కుంకుమపువ్వు, వట్టివేళ్ళు, చెంగల్యకోష్ఠ ఇవియే అష్టగంధద్రవ్యములు.

ఆచమనమొనర్చు క్రమము = ఉద్ధరణి చే కుడిచేతిలో గోధుమగిజ మునుగునన్ని నీళ్ళు బోసేకొని అనీటిని నాలుకతో స్పర్శించి హస్తములు కడగికొనదగు.

ప్రాణాయామక్రమము = తజాని (చూపుడుప్రేలు) మధ్యమ, ఈశాంతిని విడచి అంగుష్ఠ (వెద్దనవేలు) అనామిక (పవిత్రపుప్రేలు) కనిష్ఠ (చిటికెనప్రేలు) ఈమూడుప్రేళ్ళచే ముక్కునుబట్టుకొని ఓం భూః ఓం భువః ఓం స్వః ఓం సువః ఓం మహాః ఓం జః ఓం తపః ఓం సత్యం ఓంతత్పవిత్ర్యుర్జ్యోతిరసోమృతంబ్రహ్మ భూర్భువస్సువః॥ అనుమంత్రమును మెల్లన జదువుచు, చంద్రస్వరమగు ఎడమముక్కుచే వాయువును పూరించి (పీలిచి) రెండుముక్కులనుమూసి కుంభించి (వాయువును వెళ్లకుండునటుల నిలిపి) సూర్యస్వరమైన కుడిముక్కునుండి రేచించవలయు (గాలిని విడువలయు). ఇదియే ఒక ప్రాణాయామము, ఈ ప్రాణా

యామము నెంత యొక్కువగా జేసిన అంత శ్రేష్ఠమేకాని ఒక నిమిషమైనను జేయవలయు, ఇది అగువరకును ఓంభూః అను వైమంత్రము మనస్సం దమచుండ వలయు.

దర్శకుచక్రము = తొమ్మిది దర్శులచే జేయవలయును. ఇది ౧౭ అంగుళముల పొడవుండవలయు. మొదళ్ళనుండి ౧౨ అంగుళములు విడిచి ౧ ఒక అంగుళము వెడల్పునుడిసివేసి చివరకు నాల్గంగుళములు ఖాళీగా నుంచదగును. ఈ దర్శకుట్టచేతనే పాద్యమును అర్ఘ్యజలమునుయట్టిం చి దీనిచేతనే శుద్ధజలమును పూజించెడు దేవుని ప్రోక్షించదగును. మరియు సమస్తపూజాద్రవ్యములపై నీటిని ప్రోక్షించవలయు.

దర్శపత్రికము = రెండు దర్శులచే అనామికపు వ్రేలునకు రెండు చుట్టు జాటి ఒక అంగుళము వెడల్పునుడివేసి నాల్గంగుళముల పొడవుకొనబడుచుట యోగ్యము. ఈ పత్రికమును పురోహితుడు సమస్తదర్శులయందు ధరించుట శుభము.

ముద్రాలక్షణము = ముద్రలనరయనివారిచే జేయబడిన కర్మిఫలము సిద్ధించదు. కావున మంత్రసిద్ధికి ఈక్రింద నుదహరించు ముద్రలు పూజాసమయ మందాచరించదగు.

అవాహినీముద్ర = రెండు చేతులను దోసిలిగాపట్టుకొని అనామిక వ్రేళ్ళక్రింది కాటు నందు పెద్దనవ్రేలు చివరలనుంచిన అవాహినీముద్రయగును.

స్థాపినీముద్ర = ఈపైజేసిన చేతులను బోర్లగాబట్టిన స్థాపినీ ముద్రయగును.

సన్నిధాపినీముద్ర = రెండు హస్తముల పెద్దనవ్రేళ్ళను మీదికి నిలిపి వేర్వేరుగా ముష్టులను (పిడికిళ్లను) బట్టినదియై సన్నిధాపినీ ముద్రయనబరగు.

సంరోధినీముద్ర = పెద్దనవ్రేళ్ళను మస్తియందుంచి వేర్వేరుగా బట్టుచి సంరోధినీముద్ర.

సమ్యుభీకరణముద్ర = పైపిడికిళ్లను వెల్లెలుక గాబట్టిన సమ్యుభీకరణ ముద్రయనబరగు.

అవకుంతినీముద్ర = కుడిచెయ్యిని మస్తిగాబట్టి బోర్లగా జేసి తిరస్సీవ్రేలును చాచి వెల్లె వెలుకగా నుంచబడిన యెడమహస్తమందు నుట్టించి త్రిస్వీక అవకుంతినీముద్రయగును (ఇవియే షణ్ముద్రలుఁ దేవతాపూజయందు సకలస్థలములలో షణ్ముద్రాః ప్రదర్శ్య, అని వ్రాసియుండును. అనట - అవాహనయామి అవాహితోభవ - అని - అవాహినీముద్రను, స్థాపనయామి స్థాపితోభవ అని, స్థాపినీముద్రను, సన్నిధాపితోభవయని - సన్నిధాపినీముద్రను, సంరోధితోభవయని సంరోధినీముద్రను సమ్యుభీకరణోభవయని సమ్యుభీకరణముద్రను అవకుంతితోభవయని అవకుంతినీముద్రను ప్రైప్రకారముజేసి చూపించిన ఇదియే షణ్ముద్రాపద్యర్థమగును.

వరముద్రరెండుహస్తముల దోసిలిగాచాపి వరదోభవయని చూపుటేవరముద్ర.

మహాముద్ర = రెండుకరములయొక్క పెద్దనవ్రేళ్ళను, ఒకదానికొకటి దగిలించిపట్టి తక్కినవ్రేళ్ళను చాపి మహంతోభవయని జూపినదియై మహాముద్ర (అష్టముద్రలు)

నమస్కారముద్ర = రెండుచేతులను జోడించి, వ్రేళ్ళను మీదికిజేసి హృదయప్రదేశమందు బెట్టుకొని నమితోభవయని చేసిన నమస్కారముద్ర యనబడును.

జ్ఞానముద్రకుడిచేతియొక్క పెద్దనవేలును మాపుడువేలును చేర్చి పట్టుకొని తక్కిన నాటిని చక్కగాచాపి జ్ఞానభవయనిమాపిన జ్ఞానముద్ర (ఇదియేతత్త్వముద్ర) కురంగముద్ర = పెద్దనవేలు తుదియందు మధ్యమానామిక ప్రశ్నకుంచిన నిదియే కురంగముద్ర యనబడును, (దీనినేకొండరు ధేనుముద్రయందురు) ఇవి ఏకాదశముద్రలు. పిథియందు పణ్యుద్రాః అన్నచోట ఆరుముద్రలను అష్టముద్రాః అన్నస్థలమున ఎనిమిదిముద్రలను, దశముద్రాః అన్న పదిముద్రలను చూపించి ఆయా స్థలమందుగల వాక్యములను జెప్పకొనుచు జేసికొనవలయును.

గోత్రసూత్రముల వచించునప్పుడు [] ఈగురుకు వేసియుండు, స్థలమున చెప్పకొనున దెట్లనగా, పృథ్వీగోత్రోత్పన్నాయ, వామదేవార్యప్రహేతాయ, చంద్రశేఖరాఖ్యస్య పాత్రాయ, నాగభూషణార్య పుత్రాయ, శరభార్య నాక్ష్మీవరాయ, అని వరునిపక్షమునను పీఠగోత్రోత్పన్నాం మహాదేవార్య ప్రహేత్రీం గంగాధరాఖ్యస్యపాత్రీం కేదారేశ్వరార్య పుత్రీం భద్రకాళీ నామ్నీం కన్యాం అని వధువుయొక్క విషయమందును ఆయాపేరులను అపై గురుకుగల స్థలమున సంబంధముచేసి చెప్పవలయు. () ఈగుండని చిహ్నములుగలవి వేద ఆగమ, మంత్రములని తెలియదగును. మరియు, గణపతిపూజకంఠే మొదలు కలశ గణాధిపతిపూజకు కొవ పుటయందుగల, కలశస్యమఖ్యేంద్రః, అనుమంత్రమున పాత్రపై నెండుచేతులనుమూసి, ఆహుపచారముల బూజించి దీనియొద్దకు చేతనే గణపతిపూజ మొదలగునవి ఈవిధిప్రకారము జేయవలయు. ఇందులో గారిపూజలేదని సంబోధింపదగదు. ఏలన ముందుజేయుట పాణిగ్రహణ మైనవిమ్మట ప్రత్యేకముగ ఉమామహేశ్వర కలశస్థాపనయగును గాని, ఇటుకల్లి నామోచ్చారిమే, సమృద్ధియగును. మరియు గణపతిపూజయందు శ్రీ = నమః అని యున్నచోట శ్రీ మహాగణాధిపతయేనమః అని చదువుకొన దగును. స్వస్తి వాచనమున వజ్ర, వైడూర్య, నీల, గోమేధక, పుష్కరాగములను పంచ రత్నములు దొరకని పక్షమున వాని మారుగా నువర్ణమునెను లేక వెండి రాగి యొనను శక్త్యనుసారము వేయవలయును. ప్రతిగృహీతృపుచేతను వధువు చేతను దాతి చేతను వరునిచేతను అని పించవలసిన మంత్రములను వాక్యములను కాలావకాశముండిన వారి ముఖముననే అనుపించుట యుక్తము. అటుల దుర్గభ మైన, వారిపక్షమున పురోహితుడు మంత్రపఠనమొనర్చుచు క్రియలను మాత్రము వారిచే జెయించు చుండవలయును. వివాహమగుపర్యంతము పూజాసమయమున వధూవరులను తలెదండ్రిలు యెడబాయకుండవలయును. అంకురార్పణ పాత్రలు బంగారు, వెండి, తామ్ర, మట్టిలో నేపాత్రలైనను కంచుశృవలే నుండవలయును. కలశపూజలో అఘోరేభ్యః అగు ఆనియున్నస్థలమున అంగుస్తాభ్యాంనమః అనియును తిర్జని అనుచోట తజకానీభ్యాంనమః అనియును మధ్యమ అన్న చోట మధ్యమాభ్యాంనమః అనియును అనామి అన్నస్థలమున అనామికాభ్యాంనమః అనియును కని అన్నస్థలమున కనిష్ఠకాభ్యాంనమః అనియును ఈశాన్య కలశపూజలో ఎటులకరన్యాస మొనర్చురో అటులే యొనర్పవలయును. మరియు

విద్యాకలాయై రూపగ్రహణసాధనాయ అను స్థలమున విద్యాకలాయై నమః
 అని నమః శబ్దమును ప్రతిశబ్దాంత్యమున పూరించి చెప్పవలయును. ఏవంహ్య
 దయాదిన్యాసః అనుచోట యేమంత్రము చే కరన్యాసమొనర్తురో ఆమంత్రము
 చేతనే హృదయాయనమః శిరసస్వాహ, కవచాయహం, స్నేత్రత్రయాయహం
 షట్ శిఖాయైవపట్, అస్త్రాయశట్ అని వెనుక కలశమందు కర్తరిని జెప్పుకొని
 ఆయాస్థలములందు మట్టుచుండవలయు, వివాహము కన్యా గృహమందొనర్చు
 టయేయోగ్యము. అట్లుగానిచో వరుని మందిరముననే జేయదగను. కాని సమస్త
 కర్మలను కన్యతండ్రియే జేయవలసి యుండునుగావున విడిదియందు కన్యనుంచి
 దాత్పు వరుని గృహమందుండి కర్మ నెరవేర్చవలయును. భాషికములను యెవరి
 గృహమందు వారికే కట్టవలయు. కాని పంచకలశారాధన జేయునప్పుడు వరు
 డక్కరలేదు. మధుపర్కపాత్రలు గ్రస్తాలీలుగా నుండదగు. వరపాదార్చన
 సమయమందు క్వచిత్ మూర్ఖశిరోమణులు కన్యాపాదములను జేర్చి కడగు దుర
 భ్యాసముకలదుగాని అటులానర్చు కూడదు. వరపాదార్చనమొనర్చి కన్యను
 హస్తమునకందించుటయే శాస్త్రప్రమృతము. లగ్నదివసము మొదలుకొని నాల్గు
 దినముల పర్యంతము ప్రతిదినమున వధూవరుల నభ్యంగనస్నానమొనర్చి ఉదయ
 సాయంకాలములయందు కలశపూజ నాచరింపించుచు స్వస్తి నాందీఅంకురార్పణ
 పాత్రలపై గంధాక్షత పుష్పపూజజేయించుచు మాహేశ్వరారాధనయైన పిదప
 నృత్యగీత మంగళతూర్యములచేతను వననిహారఫలమధుభిక్షణాదులచేతను వధూ
 వరుల చిత్తమానందింప జేయుకతమున ప్రోద్దులుచ్చుచుండదగును. మరియు
 పంచకలశములను స్వస్తి వాచన అంకురార్పణ పాత్రల నిశ్చయముగా వివాహ
 మంటప సమీపాంగణముననే అన్యమతీయులు మట్టుకుండునటుల నిర్బంధించి
 స్థాపించవలయు. స్థలపంకోచమున వసతిగాకయున్న దేవతార్చనగృహమందుంచ
 వలయు. మరియు పంచకలశములను ఈశాన్య తత్పురుష అక్షర వామదేవ
 సద్యోజాత ఆచార్యపూజలను క్రమముగా ఆయాగోత్రోత్పన్నులచే జేయం
 చవలయును. కాని ఈశాన్య కలశపూజను గృహగురువుచే జేయించవలయు. కలశ
 ములచే లభించిన దక్షిణమొదలగువానిని ఆయాగోత్రోత్పన్నులు గ్రహించివివా
 హమునకు రాబడిన మాహేశ్వరులు తమతమ ఉపబగులతో కూడినవారైనచో
 వారికితమకలశ దక్షిణలో సర్వభాగమును బంచి యియవలయు. శిక్కినవిష
 యము లీపుకస్తమందుండు ప్రకారము నాచరించిన నేసందేహము సంభవించ
 నేరదు. కావున పాఠకులు జాగ్రత్తగావదివి నీయంశములన్ని స్మరిణలొనుంచు
 కొనుటకు గద్యరూపమే సాధ్యమనియు ఈపైన వివరించిన పంచోపచారములు
 ముద్రాలక్షణము మొదలగు సమస్తవిషయములను మీరజైవసిద్ధాంత గ్రంథరీత్యా
 ప్రమాణములున్నను గ్రంథవిస్తరిభీతిని మాతృభాషయందు మద్యభామతిచే
 తేటతెల్లవాగ సాధ్యమైనన్ని నీవిషయములను మహాశయులగు మీరు సార్థక
 మొనర్తురనియె వ్రాసెతిని:—

శ్రీ గురూమాతయే నమః

వీరశైవవివాహవిధిః

వివాహంగ భూతవాగ్దానం

జ్యోతిర్విదాదిష్టే వివాహనక్షత్రాదియుతే శుభకాలే ద్వా
భ్యాం చతుర్థి రష్టభిః ప్రశస్తవేషధారిభిః (అన్మక్షరా ఋజవ
స్సంతు పంథాయేభిస్సఖా యో యంతి నోవరేయం| సమయమా
సంభగో నోనినీయాత్సంజాస్పత్యం సుయమనుస్తుదేవాః) ఇతిమంత్రో
ముచ్చరద్భిమాహేశ్వరైః| తావతీభిః పురంధ్రీభిమౌగళగీత తా
ర్యైశ్చసహ శకున దశానపూర్వక మలంకృత వరయుతాః కన్యా
గృహమేత్య వరేణ తత్ప్రతాదినాపి ప్రార్థితాః శాంధవాస్సదసిభద్రా
ననే ప్రాజ్ఞుభీం సాలంకారాం సువేషాం కన్యాముపవేశ్య తద్ధస్తే ఫల
తాంబూలాదీని దత్వా శ్రీసాంబనదాశివస్మరణపూర్వకం ప్రాజ్ఞు
భాసీనాః ప్రత్యజ్ఞుభావా [] ప్రవరాన్వితగోత్రోత్పన్నాయ
[] ప్రపౌత్రాయ [] పౌత్రాయ [] పుత్రాయ []
నామేవరాయ [] గోత్రోత్పన్నాం [] ప్రపౌత్రీం పౌత్రీం

అనగా వివాహమొనర్చుటకు పూర్వము నిర్వితాధము జేయుటచే వరుని
బంధువులు తమవెంట సమసంఖ్యగల మాహేశ్వరులను ముత్యదువలను పీసికొని
శుభముహూర్తమందు మంగళవాద్యసమేతులై మాహేశ్వరులకు అన్మక్షరాఋజు
వస్సంతు అనుమంత్రమును జెప్పచు, శుభశకునములం జూచికొని, వరసహితులై కన్యా
గృహమును ప్రవేశించి తమచే ప్రార్థింపబడిన కన్యాపక్షమువారలం సభయందు కన్య
సలంకరించి పూర్వముఖముగా పీఠమందు గూర్చుండబెట్టి ఆమె హస్తముందు ఫలతాం
బూలాదులనిచ్చి, వరునిపక్షమువారలం పూర్వముఖముగానైనను లేక పశ్చిముఖ
ముగానైనను కూర్చొని, ఈగోత్రోత్పన్నుడైన వీరల మనిమనుమడైన ఇటువంటివారల
మనుమడైన వీరలపుత్రుడగు ఈవేరుగల వరునికి ఈగోత్రోత్పన్నుడైన యాయనముని
మనుమరైన ఇటువంటివారల మనుమరాలగు వీరలపుత్రయగు ఈనామముగలకన్యను

వీరశైవవివాహవిధి:

[] పుత్రీం [] నామ్నిం కన్యాం భార్యత్వాయ వృణీమహే.
 ఇతిబూర్ముః॥ అథ దాతా భార్యజ్ఞాతిబంధ్యనుమతిం కృత్వా యథో
 క్తమనూద్య వృణీధ్వమితి వదేత్ . ఏవం పునర్ద్విః ప్రయుజ్య ప్రదాన్యా
 మీతిచోచ్చైచ్చస్త్రివదేత్ . తతోవరపితౌదిగ్ధాక్షతవస్త్రభూషణ
 పుష్పాదిభిః కన్యామలంకుర్యాత్ . అథదాతా స్వయం ఉదిజ్ఞుభిః పాజ్ఞు
 భం వరం పూజయిత్వా ఆచమ్య పూర్వాభిముఖస్సన్ కన్యాం వామతి
 ఉపవేశ్య వత్సానహ దేశకాలా స్మృత్యా కరిష్యమాణ వివాహంగ
 భూతవాగ్దానమహం కరిష్యే . ఇతినంకల్ప్య కలశపూజాదిమూహేశ్వర
 పూజాంతం యథాచారం కృత్వా స్వస్థానే ప్రతిగృహీతాముపవేశ్య
 స్వయంతత్పురత ఉదజ్ఞుభిః ఉపవిశ్య తం గంధతాంబూలాదినా సోపిదా
 తారం పూజయిత్వా తతో దాతా ఆచారతిః పంచహరిద్రాఖండాని
 పంచపూగఫలాని గంధాక్షతాలంకృతాని గృహీత్వా [] ప్రవరా
 స్వితగోతోత్పన్నాయ [] ప్రపాత్రాయ [] పాత్రాయ []
 పుత్రాయ [] నామ్నే వరాయ [] ప్రవరాన్విత గోతోత్పన్నాం
 [] ప్రపాత్రీం [] పాత్రీం [] పుత్రీం [] నామ్నిం కన్యా
 మిమాంజ్యోతిర్విదాదిప్తే సుముహూర్తేవాచో సంప్రదదే . ఇతిచో
 క్త్వా, అవ్యంగేపతితేక్షీభే దశదోషవివజ్జితే । ఇమాంకన్యాం ప్రదా
 న్యామిభక్తమూహేశసన్నిధౌ॥ ఇతి ప్రతిగృహీతృ వస్త్రప్రాంతే తాని

పత్నినిగా వరించెదమని చెప్పేది. అనంతరము కన్యనిచ్చువాడు తనపత్నీబంధు మొద
 లగు వారల అనుమతిపై ఆటలు కానిండ్లని వప్పుకొనునది. ఈపైన జెప్పినట్లే మరియు
 చెండుసార్లుజేసి, కన్యను నిశ్చయముగా ఇచ్చెదమని అందరు వినునట్లు గట్టిగా
 చెప్పేది. తర్వాత వరునిసంబంధులు కన్యను వస్త్రాదులచేత అలంకరించగా దాతృవు
 (కన్యాతండ్రి) ఉత్తరముఖముగా గూర్చుని పూర్వముఖుడగు వరునిబూజించి ఆచమన
 మొనర్చి పూర్వముఖముగా కన్యను తనయెడమభాగముందు పత్నీసమేతుడై గూర్చుండ
 బెట్టుకొని వాగ్దానముజేసెదనని సంకల్పించి తదుపరి కలశపూజ మహేశ్వరపూజ
 మొదలగు వానినిజేసి తు స్థలముందు ప్రతిగృహీతృవును (వరుని తండ్రిని) గూర్చుండ
 బెట్టి తాను ఆయనముందర ఉత్తరముఖముగా గూర్చుని, ప్రతిగృహీతృవును పుష్పాదు
 లచే పూజించెడి. ఆయనకూడా దాతృవును పూజించినపిదప దాతృవుగ పశుపుండ్రలను
 గు షోకలను తీసికొని పైనజెప్పినట్లే కన్యావరుల గోత్రాదులను జెప్పి వాగ్దానమును

పూగఫలాని, పంచహరిద్రాఖండాని బధ్వా గ్రింధిం గంధాదిభిరభ్య-
చయేత్ | తతః ప్రతిగృహీతాపి పంచపూగఫలాని పంచహరిద్రా-
ఖండాని [] గోతోత్పన్నవరవిషయే భవంతో నిశ్చితా
భవంతు. ఇతి దాతృనస్త్రపాంతే ప్రక్షిపాది కుర్యాత్ | తతోదాతా
వాచాదత్తా మయాకన్యా పుత్రార్థం స్వీకృతాత్వయా | కన్యావలో
కనవిధౌ నిశ్చిత స్త్వం సుఖీభవ || ఇతి వరపితరం ప్రతివదేత్ | వరపితాపి
వాచాదత్తా త్వయాకన్యా | పుత్రార్థం స్వీకృతామయా | వరా
వలోకనవిధౌ నిశ్చిత స్త్వం సుఖీభవ || ఇతి దాతారం ప్రతివదేత్ | తతో
మా హేశ్వరాః! ఓం స్వస్తి శివా ఆపస్సంతు! సౌమనస్యమస్తు, అక్షతం
చారిష్టంచాస్తు, దీఘమాయు శ్యాంతిః పుష్టిస్తుష్టిశ్చాస్తు! ఏతద్వచస్సత్య
మస్తు, ఇత్యుక్త్వా (సమానీవ అకూతిస్సమానాహృదయాని వః సమాన
మస్తు వో మనోయథావన్నుసహసతి ప్రసుగ్ధంతాధియ సానస్యసక్షణి
వరేభిర్వరాం అభిషుప్రసేదత || అన్యమింద్రీయభయం జుజోషతి యతో
మృత్యాంధసో బుభోధతి హింకృణ్వతి వసుపత్ని వసూనాంవత్సమిచ్ఛంతి
మనసాభ్యాగాత్ | దుహామశ్వేభ్యాం ఐయో అఘోష్యయం సావర్ణ
తాం మహతే సౌభగాయ) ఇతిపతేయుః తతోదాతాపాత్రీస్త సితతండు
లపుంజే. త్రైలోక్యవల్లభాం దివ్యాం గంధమాల్యాంబరాన్వితాం! నవ-
లక్ష్మణసంయుక్తాం సర్వాభరణభూషితాం || అనఘ-మణిమాలాభిభా-
సయంతీం దిగంతరం! విలాసనీసహస్రైః సేవ్యమానామహనిశాం ||
ఇతిగౌరీమావాహ్య షోడశోపచారైః పూజయేత్ | కాత్యాయని ననుస్తు
భ్యం శంకరప్రియభామిని! వివాహభాగ్యమారోగ్యం పుత్రీలాభంచ
దేహిమే || ఇతికన్యా గౌరీం ప్రార్థయేత్. తతః పురంఘ్రిభిః నీరాజనాది

జేసితినిచెప్పి 'అవ్యం... సన్నిధౌ' అని ప్రతిగృహీత్పవుయొక్క వస్తుముకొనయుండు
వాటినిగట్టి ఆముడిని గంధాదులచే పూజించేది. ఇటులే ప్రతిగృహీత్పవునూడా చేసేది.
దాతృవు "వాచా...సుఖీ...భవ" అని ప్రతిగృహీత్పవును గురించి చెప్పేది. ఆయన
కూడా "వాచా...సుఖీభవ" యని బాతనుగురించి చెప్పేది, తదుపరి మా హేశ్వరుడు
"సమానీవ...సౌభగాయ" అని ఆతీర్వాదమును జేసేది. తర్వాత ఒకతత్పరుంక
శుభ్రీమగు బియ్యమును నింపి, దానియందు గొరిని 'త్రైలోక్య...మహనిశాం'
అను నానాపించి పూజించవలయు. తదుపరి కన్య 'కాత్యాయ...దేహిమే' అని

మాంగళికంకార్యం మా హేశ్వరాశ్చ గంధతాంబూలాదినా పూజితాః.
ఆశీర్వంతాః పఠేముః॥ ఇతివాగ్దానవిధిః॥

వివాహ పూర్వదినకర్తవ్యం

తతః వైవాహికే శుభముహూర్తే వధూవరయో స్తైలహరిద్రా
రోపణాది యథాచారం కార్యం॥ అథ వధూపితావరపితాచ వివాహ
దినాత్పుర్వేద్యుః పూర్వార్వాష్టే సజత్నీకః కృతాభ్యంగోధృతమాంగళిక
వేషః కృతనిత్యక్రియః మంగళసంభారం సంభృత్య కృతలేపన రంగమా
లికే పాంగణేశుభాసనే పాంజ్వుఖండపవిశ్య స్వస్వదక్షిణతః పత్నీంతద్దక్ష
ణతఃకన్యాంపరంచోపవేశ్య తదేవలగ్నంసుదినం తదేవతారాబలంచంద్ర
బలంతదేవ విద్యాబలందైవబలంతదేవ గౌరీపతేతేం ఘ్రియ గంస్మరామి॥
దేవీంవాచమజనయంత దేవాస్తాం విశ్వరూపాః పశవోవదంతి | సానో
మంద్రేషుమూర్జం దుహానా ధేనుర్వాగస్మానుః సుష్టుతైతు (ధృవం తే
రాజావరుణో ధృవందేవోబృహస్పతిః ధృవంతెఇంద్రాశ్చాగ్నిశ్చ రాష్ట్రం
ధారయతాం ధృవం | సుముహూతోస్తు. సుప్రతిష్ఠితమస్తు॥ ఆగమా
ర్థంతు దేవానాం గమనార్థంతురక్షణం | తుర్యాంధురవంభక్త్యా దేవ
తాహ్వనలాలాచసం॥ నాదశబ్దమయ్యాంఘంటాం సవఃవిఘ్నాపహారిణీం
పూజయేదస్త్రమంత్రేణ దేవతాహ్వనలక్షణం॥ ఘంటామూలే తథా
దేవీ గళోర్ధ్వేశిరమూలకే | వసవశ్శూలమగ్నిస్థాస్సవే వసతుశంకర॥
ఇతిఘంటానాదంకృత్యాఇష్టదేవతాంధ్యాత్వాఆచమ్యప్రాణానాయమ్య
ప్రార్థించెడి. తర్వాతిహరితిమొదలగువానినిజేసేది. మా హేశ్వరుఁడ ఆశీర్వదించవలయును.

ఇకమందుజెప్పు కర్మలను వివాహపూర్వదినమందు జేసెదరు. 'శ్వేతికరిష్య
మాణ' యనిగూడా వివాహాదివసమందే జెప్పెదరు కాని "అద్యకరిష్యమాణ" యని
సంకల్పమును వచించునప్పుడు జాగరూకతగా వచించవలయును. తదుపరి వధూవరులకు
స్తైలహరిద్రాలేపనకార్యములను సల్పేది. అపైన దాతృవు స్నానాది నిత్యకర్మలందీరి,
పత్నీసమేతుడై శుచిగా రంగవల్యాదులచే నలంకృతమగు ప్రదేశమందు వీరముపై కుడి
ప్రక్కనభార్యను ఆమెకుడై ప్రక్కన కన్యను కూర్చుండబెట్టుకొని ప్రతిగృహీతృవుకూడా
నిజేవరునిగూర్చుండబెట్టుకొని 'తదేవ స్మరామి' అని ఇష్టదేవతను ధ్యానించి 'దేవీం...
ధృవం' అనిచెప్పి ఘంటానాదమునర్చి ఆచమనప్రాణాయామముల సల్పి గోత్రాదు

దేశకాలాసంకీర్త్యః [] శర్మణః పుత్రస్య కన్యాయాః శ్వశురు
వ్యమాణ వివాహాంగభూత స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం నాందీసమారా
ధనం అంకురారోపణం మంటపదేవతాప్రతిష్ఠాం కులదేవతాప్రార్థనంచ
కరిష్యే.....॥ ప్రార్థిప్సితస్యవివాహకర్మణః నిర్విఘ్నేన ఉత్తరోత్త
రాభివృద్ధ్యర్థం ఆదాశ్రీమహాగణపతిపూజాం కరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య.

సుముఖశ్చైకదంతశ్చకపిలోగజకర్ణకః లంబోదరశ్చ వికటో
విఘ్నరాజోగణాధిపః । ధూమకేతుగణాధ్యక్షః ఫాలచంద్రోగజాననః
ద్వాదశైతానినామాని యః పఠేచ్ఛుం నయాదపి విద్యారంభే వివాహే
చ ప్రవేశేనిగణమేతథా॥ సంగ్రామే సర్వకార్యేషు విఘ్నస్తస్య నణాయతే ।
శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం । ప్రసన్నవదనం ధ్యాయే సర్వ
విఘ్నోపశాంతయే॥ అభిప్సితార్థసిద్ధ్యర్థం పూజితో యస్సురైరపి
సర్వవిఘ్నచ్ఛిదేతస్మై గణాధిపతయేనమః॥ గణానాంత్యా గృత్సమదో
గణపతిజగతీ గణపత్యావాహనే వినియోగః॥

(గణానాంత్యాగణపతిం హవామహే కవింకవీనాముపమశ్రివస్త
మం జేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత్ర ఆనశ్శృంగాన్నూతిభిస్సిద
సాదనం) అస్మిన్మండలే భూః, గణపతిమావాహయామి । భువః
గణపతిమావాహయామి । స్వః గణపతిమావాహయామి । భూభువ
స్వః గణపతిమావాహయామి. ఇత్యావాహ్య సవశక్తిపూజాం కరిష్యే॥
తీవ్రాయై నమః, జ్వాలిన్యై నమః, నందాయై నమః, భాగదాయిన్యై
నమః, కామరూపిణ్యై నమః, ఉగ్రాయై నమః, తేజోవత్త్యై నమః, సత్యా
యై నమః, విఘ్ననాశిన్యై నమః, ఓం నమో భగవతే సకలగుణాత్మకశక్తి
యతాయ మహాగణాధీశ్వరాయ యోగపద్మపీతాత్మనే నమః । సువరాణా
పీతం కల్పయామి । స్వాత్మసంస్థమజుశుద్ధం త్వమద్యగణనాయక । అర
ణవివహవ్యాశమూర్తి మావాహయామ్యహం॥ ఓం భూభువస్సు
వరోం సశక్తిసాంగనాయుధ, సవాహన సపరివార మహాగణాధీశ్వర

లను జెప్పి ఇటువంటి ఐదునకును ఈకన్యకును కేపటిదివసము జేయదగు వివాహకర్మ
మున కంగనుగు పుణ్యాహమొదలైన కర్మలను జేసెదనని మరియు నారంభించుకర్మలు
నిర్విఘ్నముగా సమాప్తయగుటకై ఆదియందు విఘ్నేశ్వరపూజ నొనర్చెదనని సంక

అత్రాగచ్ఛాగచ్ఛ, ఆవాహయామి. ఆవాహితోభవ, స్థాపయామిస్థా
 పితోభవ, సన్నిహితోభవ, అవకుంతితోభవ, వ్యాప్తోభవ, ఇతి
 షణ్ముద్రాః పృథక్త్యేక ఏకదంతాయవిద్యహే వక్రీతుండాయాధీమహి
 తన్నోవిఘ్నేశ్వరః ప్రచోదయాత్. గాంహృదయాయనమః, గీం శిరసే
 స్వాహా. గూం శిఖాయైవాహత్. గైం శవచాయహం. గౌనేత్రత్రయా
 యవాహత్. గః అస్త్రాయఫత్. ఓంభూభువస్సువరో॥ ఇతిదిగ్బంధః॥
 ధ్యానం॥ రక్తోరక్తాంగరాగశ్శుక కుసుమయుత స్తుందిలశ్చంద్రనూళి
 ర్నేత్రేయైక్తప్రిభిర్వా మనకరచరణో బీజపూరాత్తవాసాః॥ హస్తా
 గ్నిక్షుప్తపాశాంకుశగదవరదో నాగవక్త్రోహిభూషో దేవః పద్మాసనస్థో
 భవతు సతసురో భూతయే విఘ్నరాజః॥ గం గణపతయేనమః॥ ఇతిజపం
 కృత్వా, శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః. ధ్యాయామి ధ్యానంసమర్పయామి.
 ఆవాహయామి ఆసనం సమర్పయామి. పాదయోః పాద్యంసమర్ప
 యామి. హస్తయోరఘ్యం సమర్పయామి. ముఖాంబుజే ఆచమనీ
 యం సమర్పయామి॥ (ఆపోహిష్ఠామయోభవ స్తానఙ్జేఙ్జే దధాతన |
 మహేరణాయ చక్షుసే యోవశ్శివతేమో రసస్తస్యభాజయతేహనః ఉశ
 తీరివమోతరః తస్మాఅరంగమామవో యస్యక్షయాయ జన్వధ ఆపోజన
 యథాచనః| శ్రీమహాగణాధిపతయేనమఃశుద్ధోదకస్నానం సమర్పయామి
 ఆచమనీయం సమర్పయామి (త్వంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధ
 నం| ఉర్వారుకమివబంధనాన్మృతోర్మృక్షీయ మామృతాత్॥ శ్రీమహా
 గణాధిపతయేనమః భసితం పరికల్పయామి) (యువం వస్త్రాణీవీవసా వసా
 థే యవోరచ్ఛిద్రాః సుంతవోహసగాః| అవాతిరతమన్మతాని విశ్వఋ
 తేన మిత్రా వరుణాసచేతే) శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః వస్త్రయుగ్మం
 సమర్పయామి (గంధద్వారాం ధురాదర్షా నిత్యపూజ్ఞాం కరీషిణీం ఈశ్వ
 రీగంసర్వభూతానాం తామిహూపహ్వయేశ్చియం) శ్రీ నమః॥ గంధం
 ధారయామి (అచేతపార్వత ప్రియమేధాసో అర్చతే ఆర్చంతు పుత్ర
 కాః| ఉతపురన్నధువృచేత అచేతపార్వత) శ్రీనమః॥ అక్షతాన్

ల్పంచి, “గణా...నాదనం” అని ఆవాహనజేసి అంతరము క్రిమముగా ఆయా
 మంత్రములచే పాదశవిధమగుపూజను జేసేది. పిమ్మట ‘యస్య...ధవతు’ అనువరకును

సమర్పయామి॥ సుముఖాయ నమః, ఏకదంతాయ నమః, కపిలాయ నమః, గజకణికాయ నమః, లంబోదరాయ నమః, వికటాయ నమః, విఘ్నరాజాయ నమః, గణాధిపాయ నమః, భాలచంద్రాయ నమః, గజా ననాయ నమః, ధూమకేతవే నమః, సిద్ధివినాయకమూర్తయే నమః॥ శ్రీ=నమః॥ పుష్పాణిసమర్పయామి॥ స్తుతీశ్చుతం గతే నదం యువా నం మృగన్నభీమముపహత్ను మగ్నిం మృడాజరితేందుద్రాస్తవానో అన్యంతే అస్మిన్ని వపంతు సేనాః॥ శ్రీ...నమః॥ ధూపమాఘాసయామి॥ (కుమారశ్చిత్పితరం వందమానం ప్రతినానామ రుద్రోపయంతం భూరే ర్దాతారం సత్పతిం గృణిషేస్తుత స్త్వం భేషజా రాస్య స్మే) శ్రీ=నమః॥ దీపం దర్శయామి (ఘోవోభేషజాష రుతేశ్వచీని యాశంతమా వృషణో యా మయోభు యానిమసురవృణీ తా పితానస్తాశంచయోశ్చ రుద్రాస్య వశ్మి॥ శ్రీమహా...నమః॥ నై వేద్యం సమర్పయామి॥ అనంతరమాచమనీయం సమర్పయామి॥ పూగీఫలసమాయుక్తం నాగవల్లిద తైర్యుతం కపూర చూర్ణసంయుక్తం తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతాం॥ శ్రీ సిద్ధివినాయకాయ నమః॥ తాంబూలం సమర్పయామి॥ అనంతరమాచమనీయం సమర్పయా మి॥ హిరణ్య గర్భగర్భాస్థం హేమబీజం విభావసాః॥ అనంతపుణ్యఫలదం అతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ శ్రీ=నమః॥ యథాశక్తిదక్షిణాం సమర్ప యామి॥ (బహుగైర్వబహ్వశ్వాయై బహ్వజావికాయై బహువీహియై వాయై బహుమాపతిలాయై బహుహిరణ్యాయై బహుహస్తికాయై బహుదాసపూరుషాయై రయిమత్రైపుష్టిమత్రై బహురాయస్పషాయై రాజాస్తు సామ్రాజ్యంభౌజ్యం స్వరాజ్యం వైరాజ్యం పారమేష్వర్యం రా జ్యం మహారాజ్యమాధిపత్యం) శ్రీ=నమః॥ కపూరదీపం దశాయా మి॥ (వృతిషక్తాభిస్తువతే వృతిషక్తోనై గ్రామణీ సజాతైః సజాతైరే నై నం వృతిషజతి వృతిషక్తాభిస్తువతే వృతిషక్తోనై పురుషః పౌష్కృఖిః వృతిషక్తాభిరేవాస్య పాప్మనోనుదతే॥ శ్రీసిద్ధి వినాయకాయ నమః॥ ఘంటానాదం సమర్పయామి॥ ఆచమనీయం సమర్పయామి॥ నిష్కుండి గణపతే గణేశుత్వామాహువిప్రతమం కవీనాం నఋతేత్వత్క్రి యతే కించనారే మహామగ్గం మఘవం చిత్రీయచ) శ్రీ=నమః॥

పుష్పాంజలిం సమర్పయామి॥ పౌకృష్టసాపనాశాయ పౌకృష్టఫలసిద్ధయే
 ప్రదక్షిణం కరోమిశ ప్రిసీద పరమేశ్వర॥ సవాధాసాధనోపాయ
 సవైశ్వర్యప్రదాయక॥ సమస్తాపత్పృతికార చంద్రశేఖర తేనమః॥ ఇతి
 శిరసా ప్రదక్షిణనమస్కారా నమర్పయామి॥ యస్య స్మృత్యాచనా
 మోక్త్యా తపఃపూజాక్రియాదిషు న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యో
 వందే సదాశివం॥ మంత్రోహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం గణాధిప
 యత్పూజితం మయాదేవ పరిపూర్ణం తదస్తుతే॥ అనయాపూజయా శ్రీ
 మహాగణాధిపతి స్సుప్రీతస్సుప్రసన్నో వరదో భవతు॥ ఇతి సాక్షతజలం
 విస్మజేత్॥ యజ్ఞేనయజ్ఞమయజంతదేవా స్తానిధమాణిప్రధమాన్యాసన్
 తేహనాకం మహిమానస్సచంతే యత్రీపూర్వేసాధ్యాస్సంతి దేవాః॥
 ఇతిగణపతీం యథాస్థానం ప్రతిష్ఠాపయామి॥ పునరాగమనాయాచ ఇతి
 గణపతిపూజాం కుర్యాత్॥

స్వస్తివాచనం

రంగవల్యాదియుక్తే భూతలే(మహీచ్యోవృధివీచన ఇమం యజ్ఞం
 మిమిక్షతాం పివృతాన్నోభరీమభిః) ఇతి దక్షిణోత్తరతో ప్రత్యేకం
 భూమిం స్పృష్త్వా జపేత్॥ (ఓషధయ స్సంవదంతే సోమేన సహరాజ్ఞా
 యస్మైకృణోతి బ్రాహ్మణస్తంరాజన్పరయామసి) ఇతిమంత్రావృతా
 వర్ణద్వయమాస్తీర్య (యేనతోకాయతనయాయ ధాన్యం బీజం వహ
 ధ్వే అక్షితం అస్మభ్యం తద్ధత్తనయద్వ ఈమహే రాధోవిశ్వాయ సా
 భగం) ఇతిప్రస్థపరిమితం తండులపుంజౌకృత్యా॥ (అకలశేషుధావతే
 శ్యేనోవర్మవిగాహతే అభిద్యోజాకనికృదత్) ఇతిపుజో పరిధాతు
 మయశా మృణ్మయావా కలశౌ నిధాయ(ఇమంమేగంగే యమునే సర

జెప్పి జలాక్షతలను విడిచెడి. తర్వాత 'యజ్ఞేన.....సంతిదేవాః' యనువరకుజెప్పి గణ
 పతినీ పీఠమునుండి క్రిందికిబెట్టవలయును.

శుద్ధమగుప్రదేశమందు 'మహీ.....మభిః' అని దక్షిణోత్తరభాగములందు ప్ర
 త్యేకముగా భూమినిముట్టి జపించి ఆరెండుఫలములలో 'ఓష.....మసి' అని రెండు
 అరటియాకులను బరచి వానిపై "అక.....వధాతే" అని మృణ్మయాదిగా నే
 లోహపాత్రనైననుంచి వానిలో "ఇమం.....మయా" అని శుద్ధజలముచే నింపి

స్వతి శుతుద్రిస్తామః సచతాపరుష్ణ్యా అసిక్న్యామరుద్వృథే వితస్తయా
 జీకీయే, శృణు హ్యే సుషోమయా ఇతి తీర్థజలేన ప్రత్యేకం పూర
 యిత్యా, (గంధద్వారాం ధురాదర్శాం నిత్యపుష్టామ్ కరీషిణీమ్ ఈశ్వ
 రీగం సర్వభూతానాం తామిహేలాపహ్వాయేశ్చియం) ఇతి గంధం కల
 శయో ద్దధ్యాత్ || చందనాదినా తావనులిప్య, మూలాభూషితో
 కృత్వా, (సహిరత్నాని దాశుషే సువాతి సవితాధిగః తం భాగం
 చిత్రీమీమహే) ఇతి పంచరత్నాని నిక్షిప్య, (ప్రీతోయజ్ఞేషు దేవ
 యంతో అచ్యుతం ద్యావానగం హేలాభిః, పృథివి ఇషద్యై ఏమాం
 బ్రహ్మణ్యసమాని విప్రీ విష్వగ్వియంతి ననినోనశాభాః) ఇతి ఆము
 పల్లవాని నిక్షిప్య, (హిరణ్యరూప సహిరణ్య సందృగపాన్నపా
 త్నేదు హిరణ్యవణః హిరణ్యయాత్ పరియో నేనిషద్యా హిర
 ణ్యదా దదత్యన్నమస్తై) ఇతి హిరణ్యం దధ్యాత్ || (పూర్ణాదర్శి పరా
 పతే సుపూర్ణా పునరాపతే వస్తేవ విక్రీణావహః ఇషమూజః శత
 క్రతో || యాః ఫలిసిర్యా అఫలా అపుష్పాయాశ్చ పుష్పిణీః బృహ
 స్వతిప్రసూతాస్తానో ముంచత్వంహసః) ఇతి మంత్రాభ్యాం కలశయో
 రుపరి నారికేళలే నిక్షిప్య, (అభివస్తా సువసనా నృమాభిధేనూ
 స్సుదుఘాః పూయమానః అభిచంద్రా భర్త వేనో హిరణ్యాభ్యశ్వా
 న్నిధినో దేవసోమ) ఇతి కలశయోరుపరి వస్త్రీ నిదధ్యాత్ || (తెంతుం
 తన్వనృజసః భానుమన్విహః జ్యోతిష్మతః షణ్ఠో రక్షధియాస్పితాన్
 అనుల్బణం వయతజోగువా మపోమనుభానజనయా దైవ్యంజనం)
 ఇతి శ్వేతతెంతుభి వేష్టయేత్ || తత్త్వాయామిత్యస్య తునశ్చేనో
 వరుణస్త్రీష్టపే కలశే వరుణావాహనే విసియోగః (తత్త్వాయామి
 బ్రహ్మణా వందమానస్తదాశాస్తే యజమానో హవిభిః అహేడ
 మానో వరుణేహబో ధ్యురుశగ్ం సమాన ఆయుఃప్రమోషే) ఇతి
 వరుణమూవాహ్య, కలశస్యముఖే రుద్రః కంతే విష్ణుస్సమాశ్రితః
 మూలే తత్రస్థితో బ్రహ్మమధ్యే మాతృగణాస్మృతాః కుక్షేతు వాగరా

“గంధ...శ్రియం” అని గంధమును కలశములందు వేసి మీదకూడ యలంకరించి పుష్ప
 మాలికలనుజాట్టేది. “సహి...మహే” యని యైదురత్నములను వా నియుండుంచి

స్వర్చేన ప్రదీప్తపావసుంధరా | ఋగ్వేదోధయజుర్వేదస్సామదోహ్యధవణాః | అంగైశ్చ సహితాస్సర్వే కలశాంబుసమాశ్రితాః | గాయత్రీచాత్ర సావిత్రీ శాంతిః పుష్టికరీతథా | సర్వేసముదా సరిత స్తీర్థాని జలదా సదాః | ఆయాంతు మమశాంత్యర్థం దురితక్షయ కారకాః | ఇతి ఉత్తరకలశే దేవతామావాహయేత్ || ఎరుణాది దేవతాభ్యోనమః | ధ్యాయామి ధ్యానం సమర్పయామి | ఇత్యాదిపాదశోపచారైః స్సంపూజ్య సర్వేషు కాలేషు సమస్తదేశేష్వశేషకార్యేషు తథేశ్వరేశ్వరః | సర్వస్వరూపీ భగవాననాదిమాన్ | మయాస్తు మాంగల్య విష్ణుద్ధయే హరః || సర్వేష్వారబ్రహ్మకార్యేషు త్రియస్త్రిభువనేశ్వరాః | దేవా దిశంతు మే సిద్ధిం బ్రహ్మశాన జనాదేనాః || స్మృతే సకలకల్యాణభాజనం యత్రీజాయతే పురుషస్తమజం నిత్యం ప్రజామి శరణంశివం || సర్వమంగలమాంగల్యైశివేనర్వాధేనాధికే | శరణ్యేత్స్యంబకేదేవి నారాయణి నమోస్తుతే || తదేవలగ్నం... స్మరామి || ఇతి అక్షతాంశ్చ నిక్షిపేత్ || మాతృభ్యోనమః పితృభ్యోనమః | ఆచార్యేభ్యోనమః | గురుభ్యోనమః | అతిథిభ్యోనమః | ఉమామహేశ్వరాభ్యాం నమః | ప్రహళాక్షేభ్యోనమః | భక్తమహేశ్వరేభ్యోనమః | ఇతి కలశయోనమస్కారం కృత్వా తతః కతా ఆచమ్య ప్రాణనాయమ్య దేశకాల కథయిత్వా వివాహకర్మ కతుమాదౌ శుద్ధివృద్ధ్యభ్యుదయసిద్ధిద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం ప్రతినియమన్వాధ్యాయ దమదానవిశిష్టమహేశ్వరైః స్సహ స్వస్తిపుణ్యహవాచనం కరిష్యే || పుణ్యహంగ చతురో మాహేశ్వరాన్ తోషయిష్యే || ఇతి సంకల్ప్య తతః ప్రశస్తాన్ ప్రతివచన

“ప్రవో...శాఖాః” అని ముమిడిచిగురులచేసలకరించి “హిరణ్య...నమస్తే” యని బంగారమువాటియందు నుంచి, “పూర్ణా...హసః” అని కలశములపై నారకేశఫలములను బెట్టి “అభి...సోమా” యని వస్త్రధారణమొనర్చి “తతః...జనం” అని దారమును జుట్టి “తత్త్వా.....యామి” యని కలశమునందు ఎరుణునావాహించి ‘కలశస్య.....కారకాః’ అని ఉత్తరకలశముందు దేవతలనావాహించి యథాక్రమముగా ‘ఎరుణాదిదేవతాభ్యోనమః’ అని చెప్పుచు పాదశోపచార పూజనొనర్చి ‘సర్వేషు.....నమోస్తుతే’ అను శ్లోకములను ‘తదేవ.....స్మరామి’ యను శ్లోకమును చెప్పుకొని కలశములపై అక్షతలను నేసి ‘మాతృభ్యోనమః’ ఈమొదలగు రావాక్యములను చెప్పుకొని కలశములను నమ

సమథాన్ శుచీన్ సోత్తరీయాన్ దర్భసవిత్రీ హణీన్ యుగ్మాన్ మాహే
 శ్వరాన్, పౌజ్ఞుఖానుదజ్ఞుఖాన్వోపవేశ్య తాన్ గంధపుష్పాక్షతాదిభి
 రభ్యచ్య తాంబూలదక్షిణాదిభిః పరితోష్య మాతృపితృగుర్వాచా
 ర్యాదీన్ సంపూజ్య ప్రణమ్య॥ అవనీకృతజానుమండలః ప్రణతిముద్రాం
 శిరసి ఆధాయ॥ ఆశిషః ప్రార్థయామీత్యుక్త్వా సత్యా ఏతా ఆశిష
 స్సంతు దీక్షానాగానద్యోగిరయః త్రీణి విష్ణుపదానిచ తేనాయః,
 ప్రమాణేన పుణ్యాహం దీక్షుమాయురస్తు॥ ఇతి తైత్తిరీయే పునస్తా మా
 హేశ్వరాన్ సంప్రార్థయేదేవం॥ శివా ఆపస్సంతు, సోమనస్యమస్తు॥
 అక్షతం చారిష్టం చాస్తు॥ గంధాః పాంతు॥ సోమంగల్యంచాస్తు॥ అక్ష
 తాః పాంతు॥ ఆయుష్యమస్తు॥ పుష్పాశి పాంతు॥ సోశ్రియమస్తు॥ తాం
 బూలాని పాంతు॥ విశ్వర్యమస్తు॥ దక్షిణాః పాంతు॥ బహుదేయం
 చాస్తు॥ దీక్షుమాయుశ్మాంతిః పుష్టిశ్చాస్తు॥ అస్తు ఇతి మాహేశ్వరా
 స్సవత్ప్రీత్యా॥ యమాదింక్యత్వా సర్వవేదక్రియారంభాః శుభాః
 ప్రవర్తంతే తమహ మోంకార ముదిం కృత్వా భవద్భిరనుజ్ఞాతః
 పుణ్యం పుణ్యాహం వాచయిష్యే॥ ఇతినంప్రార్థయేత్॥ వాచ్యతామితి
 మాహేశ్వరావదేయః॥ తతః క తా సవైస్సహ భద్రైః కర్తేభిః ప్రియ
 యామదేవా భద్రంపశ్యేమాక్షభిర్యజతాః॥ స్థిరైరంగైస్తుష్టువాం సస్త
 నూభివ్యక్తేమ దేవహితం యదాయః ద్రవిణోదాద్రవిణసస్తురస్య
 ద్రవిణోదా సనరస్య ప్రయంసత్, ద్రవిణోదావీరతీవమిషంనో ద్రవి
 ణోదారాసతే దీక్షుమాయుః॥ సవితా పశ్చతా త్సవితా పురస్తా
 త్సవితోత్తరాత్తా త్సవితాధరాత్తాత్ సవితానస్సువతు సర్వతాతిం

స్మరించునది. పిదప యజమానుడు అచమనప్రాణాయామములను జేసికొని క్రమముగా
 సకల్పించి ర జనమాహేశ్వరులను కూర్చుండబెట్టుకొని గంధపుష్పదులచే పూజించి
 దక్షిణతాంబూలాదుల సత్కరించి ఆచార్య మొనగెనువారల నమస్కరించి మోక్షార్థము
 భూమికిసాక్షించి కూచోకొని శిరస్సునందు రెండుచేతులను జోడించుకొని “ఆశిషఃప్రాప్త
 యామి” అనిచెప్పేది. మాహేశ్వరులు, సత్యా.....రస్తుఅనిచెప్ప“ది. పునః యజమా
 నుడు “శివా.....పుష్టిస్తుషిశ్చాస్తు. అనువరకును చెప్పనది. మాహేశ్వరులందరును
 గూడి ‘అస్తు.....అని చెప్పవలయును. యజమానుడు, ‘యమాదింక్యత్వా.....వాచ
 యిష్యే’.....యనువరకును పచింపవలయు. మాహేశ్వరులు వాచ్యతాం.....అని

సవితానో రాసతాం దీఘమామయః॥ నవోనవో భవతి జాయమానో
 ౭వృం కేతురుష సామేత్యగ్రిం భాగం. దేవేభ్యో విదధా త్వా యస్మి
 చంద్రీ మా స్తిర తే దీఘమామయః (ఆప ఉండంతు జీవసే దీఘాయు
 త్వా య వచసే॥ యస్తా హృదా కీరిణా మన్యమానో మ
 ర్త్యం మర్త్యోజోహవీమి। జాతవేదో యశో అస్మానుధేహి ప్రజాభి
 రగ్నే రమృతత్వ మస్యాం॥ యస్మైత్వం సుకృతే జాతవేద ఉలోకమగ్నే
 కృణవస్యోనం। అశ్వినం సపుత్రీణం వీరవంతం గోమంతం రయిం సశశే
 స్వస్తి॥ సంత్యాసించామి యజుషా ప్రజామాయుర్ధనంచ) మనస్సమా
 ధీయతాం ఇతి తాన్ సంప్రార్థ్య సమాహితమనసస్త్వః ఇతి తై రుక్తః
 ప్రసీదంతు భవంతః ఇతి పునర్వదేత్॥ ప్రసన్నాస్త్వః ఇతి తే ప్రతిబూ
 యుః॥ అథ ఆచారా దేక స్మి నిర్వశాల సావజాదిభాజనే అక్షతాన్నిక్షిప్య
 ఉత్తరకలిశ మ్మాదాయ తదుపరి స్థితంఫలం భూమా నిధాయ తత్ఫలశం
 సప్లవం శంఖముద్రీయాగృహీత్వా తస్మిన్నాతే ప్రతిమంత్రం సించేత్॥
 తత్ర మంత్రాః శాంతిరస్తు పుష్టిరస్తు తుష్టిరస్తు వృద్ధిరస్తు అవిఘ్నమస్తు
 ఆయుష్యమస్తు ఆరోగ్యమస్తు స్వస్త్వస్తు శివంకర్మాస్తు కమసమృద్ధి
 రస్తు శాస్త్రసమృద్ధిరస్తు వేదసమృద్ధిరస్తు పుత్రసమృద్ధిరస్తు ధనధాన్య
 సమృద్ధిరస్తు క్షప్తసంపదస్తు॥ తత్సాత్ప్రస్య బహిరేశాన్యాం అరిష్టనిరసన
 మస్తు యత్పాపం తత్ప్రతిహతమస్తు॥ ఇతి ద్వాభ్యాం నిషిచ్య యచ్ఛ్రీ
 య స్తదస్తు ఉత్తరే కమణ్యోఽఘ్నమస్తు. ఉత్తరోత్తర మహరిహ
 రభివృద్ధిరస్తు. ఉత్తరోత్తరాః క్రియాశ్శుభాశ్శోభనా స్సంపదంతాం.
 తిథికరణ ముహూర్త సక్షత్రి లగ్న సంపదస్తు. తిథికరణ ముహూర్త
 సక్షత్రి లగ్నాధిదేవతాః ప్రీయంతాం, భగవాన్ స్మహాదేవస్సత్వీక స్స

నుశువవలయును. పిదప యజమానుడు “ధద్రం...ప్రజామాయుర్ధనంచ” అని చెప్పి
 మనస్సమాధీయతాం అని వేదవలయును. సమాహితమనసస్త్వః అని మాహేశ్వరుని
 చెప్పేది. యజమానుడు... “ప్రసీదంతు భవంతః”...అని చెప్పేది....ప్రసన్నాస్త్వః’...
 అనిమాహేశ్వరుని చెప్పేది. పిమ్మట కర్తృవు ఒక విశాలమగు పాత్రను ముందునిచి
 కొని శంఖముద్రచే ఉత్తరదిక్కు కలశమును దీసికొని ఫలమును భూమిమీద నుంచి
 “శాంతిరస్తు ఇష్ట సంపదస్తు” అను వరకును ౧౫ వాక్యములను చెప్పచు
 పాత్రలలోవిడిచేడి. ఆపాత్రవెజుపల ఈశాన్యభాగముందు “అరిష్ట.....తత్ప్రతి

సుతః ప్రీయతాం. కేణుకాదివిమధగణాః ప్రీయంతాం. అగ్నిపురోగా
విశ్వేదేవాః ప్రీయంతాం, ఇంద్రపురోగా మరుద్గణాః ప్రీయంతాం,
మాహేశ్వరీ పురోగా మాతరః ప్రీయంతాం, శ్రీనిష్ఠపురోగా
స్సవేదేవాః ప్రీయంతాం. ఋషయశ్చందాన్యాచార్యావేదా
యజ్ఞాదక్షిణాశ్చప్రీయంతాం. బ్రహ్మ బౌద్ధాశ్చప్రీయంతాం. శ్రీ
సరస్వత్యై ప్రీయేతాం. శ్రీధామేధే ప్రీయేతాం. భగవతీ శాంతి
కరీ ప్రీయతాం. భగవతీ పుష్టికరీ ప్రీయతాం, భగవతీ తుష్టికరీ
ప్రీయతాం, భగవతీ వృద్ధికరీ ప్రీయతాం, భగవతీ ఋద్ధికరీ ప్రీయతాం,
భగవత్యోలోకమాతరః ప్రీయంతాం, సర్వేస్వస్థానగతాః ప్రీయంతాం,
సర్వాగ్రామదేవతాః ప్రీయంతాం, సర్వాః కులదేవతాః ప్రీయంతాం॥
ఇతి పునః పూర్వవత్ సింఛేత్ ॥ (హతాః పరిపంథినో హతా అస్య కమణో
విష్ణు కర్తారః శత్రోవః పరాభవం యాంతు. శామ్యంతుః పురోరాణి శామ్యం
తుపాపాని, శామ్యంతీవృతయః) ఇతి సప్తభిః బహిః పృథే శే నైఋత్యాం
నిక్షిప్య ॥ శుభానివధంతాం. శివా ఆపస్సంతు, శివా ఋతవస్సంతు, శివా
ఓషధయస్సంతు, శివా వనస్పతియస్సంతు, శివా ఆహుతియస్సంతు, శివా
అతిథయస్సంతు, అహారాత్రిశివేస్యాతాం నికామే నికామేనః పజ్జా
న్యో వర్షతు! ఫలిన్యోన ఓషధయః పచ్యంతాం యోగక్షేమోనః కల్ప
తాం॥ శుక్రాంగారకబుధ బృహస్పతిశే నైశ్చర రాహుక్షేతుసోమసహితా
ఆదిత్యపురోగాస్సవేగ్రహాః ప్రీయంతాం. ప్రీయతాం భగవా
న్మహేశ్వరః, ప్రీయతాం భగవాన్ పర్వత్యై, ప్రీయతాం భగవాన్ శక్తి
ధరః! ఇతి పూర్వవత్ కించిత్ కించి జ్వలం నిమిచ్చ్య తత్కలశం పూర్వవ
న్నిధాయ! పుణ్యాహకాలా న్వాచయిష్యే. ఇతి వదేత్! పుణ్యాహకా
లావాచ్యంతామితి వదేయః! (ఉద్ధాతేవశేతుచే సామగాయసి బహ్మపుత్రి)

హతిమస్తు' అనివిడిచెడి. పునః ఆదేపాత్రముందు 'యచ్చేయి సప్తస్తు... కులదేవతాః
ప్రీయంతాం' అను ౨౨ వాక్యములను చెప్పకొని విడిచెడి. 'హతాః... త్వితయః' అను ౩ వా
క్యములను చెప్పిచు నైరతియందు విడువవలయును. 'శుభాని... శక్తిధరః' అని చెప్పిచు
పునః కొంచము కొంచము ఆదేపాత్రీయందే విడిచెడి. కలశమును 'యదటివతెనె యించి
'పుణ్యాహకాలా వాచయిష్యే' అనిచెప్పెడి. 'పుణ్యాహకాలా వాచ్యంతాం
అని మాహేశ్వరులు చెప్పెడి. ఉద్ధాతేవ... మహ్యం సగుణం బాయ భక్తమాహేశ్వర

ఇవసవనేషు శంససి వృషేవవాజీ శిశుమతీరపీత్యా సవతోన శృకునే
 భద్రమావదా విశ్వతోన శృకునే పుణ్యామావద॥ యాజ్ఞయా యజతీ
 పృథ్వువై యాజ్ఞాః పుణ్యేవ లక్ష్మీః పుణ్యామేవ తల్లక్ష్మీం సంభా
 వయతి పుణ్యాం లక్ష్మీం సంస్కరుతే యత్పుణ్యం నక్షత్రం తద్వట్కు
 వీతోఽపుషం యదావై సూర్యఉదేతి అధనక్షత్రం నైతి యావతి
 తత్రీసూర్యో గచ్ఛేత్ యత్ర జఘన్యం పశ్యేత్ తావత్కుర్వీత
 యత్కారీస్యాత్ పుణ్యాహవన కరుతే ఓంతానివా ఏతా నియమ
 నక్షత్రాణి యానేవ దేవనక్షత్రాణి తేషు కర్వీత యత్కారీస్యాత్
 పుణ్యాహవన కరుతే మహ్యం సకుటుంబాయ భక్తమాహేశ్వరమహా
 జనా న్నమస్కువాణాయ ఆశీర్వాచన మపేక్షమాణాయ వివాహక
 మణే పుణ్యాహం భవంతోబ్రువంతు॥ ఇతి స్వయం మందస్వరే
 ణోక్త్యా ఓంపుణ్యాహమితి తథేవతైరుక్తే పునరేవ వధ్యమస్వరే
 ణోక్త్యా తథేవతైరుక్తే పునరేవోచ్చై స్వరేణోక్త్యా తథేవతైరుక్తే
 (స్వస్తయేవాయ ముపబ్రీహమహై సోమం స్వస్తిభువనస్య యస్పతిః
 బృహస్పతిం సవగణం స్వస్తయే స్వస్తయ ఆదిత్యాసోభవంతు నః
 ఆదిత్యఉదనీయః పథ్యాయై వేతస్వస్త్వాప్రియంతి పథ్యాం స్వస్తి మ
 భ్యుద్యంతి స్వస్త్వైవేతిః ప్రియంతి స్వస్త్రుద్యంతి స్వస్త్రుద్యంతి॥
 స్వస్తి ఇంద్రోవృద్ధశ్రీవా స్వస్తిః పూషా విశ్వవేదాస్వస్తి
 స్తాక్షోఽదిష్టనేమిః స్వస్తి నో బృహస్పతిదాధాతు॥ అష్టాదేవా
 వసవసోమ్యానః చతసోదేవీరజరాశ్శ్రీవిష్ణాః॥ తే యజ్ఞం వాంతు,
 రజనః పరస్తాత్ సంవత్సరేణ మమృతం స్వస్తి) మహ్యం సకుటుంబాయ
 భక్తమాహేశ్వర మహాజనా న్నమస్కువాణాయ ఆశీర్వాచనమపే
 క్షమాణాయ వివాహకర్మణే స్వస్తిభవంతోబ్రువంతు. ఇతిపూర్వవత్త్రి
 వారముక్త్యా వివాహకమణే స్వస్తిఇతి తైస్త్రోక్తే(ఋభ్యామస్తోమం

మహాజనాన్నమస్కువాణాయ. వివాహకమణే పుణ్యాహం భవంతోబ్రువంతు'
 అని సాధారణముగా చిన్నగ వచించేది. ఓంపుణ్యాహం అని మాహేశ్వరులు చెప్పే
 చెప్పేది. కఠువు "స్వస్తయే...భవంతోబ్రువంతు' అని పునః మూడుసార్లు చెప్ప
 నది, 'వివాహకమణేస్వస్తి' అని మాహేశ్వరులు చెప్పేది. కఠువు "ఋభ్యామస్తోమం...

సనుయామవాజమానో మంత్రం సరథే హూపయాతం యశోనవక్ష్వం
మధుగోష్ఠ్యంతరాభూతాంశో అశ్వినోః కామమహ్నిః సవామృద్ధి
మృద్ధుయామితితం వైతేజసైవ పురస్తాత్సయభవచ్ఛందోభి మధ్య
తోక్షరైరుపరిష్టా ద్గామత్ప్య సకతోద్వాదశాహం పరిభూయాత్స
వామృద్ధిమాధోన్నత్సవామృద్ధి మృద్ధోతి యవంవేద॥ ఋభ్యా
స్మహవ్యైనమసోపసద్య మిత్రందేవం మిత్రధేయం సో అస్తు॥ అనూ
రాథాన్ హవిసావధేయతః శతంజీవేమ శరదస్సవీరాః॥ త్రీణిత్రీణివై
దేవానామృద్ధాని త్రీణిఛందాగ్ంసి త్రీణినవనాని త్రియణమేవోకాః
ఋభ్యామేవ తద్వీర్య ఏషులోకేషు ప్రతితిష్ఠతి మహ్యం సకుటుం
బాయ భక్తమూహేశ్వరాన్నమస్కువాణాయ ఆశీర్వాచన మపేక్ష
మాణాయ వివాహకర్మణే పుణ్యాహం భవంతోబ్రువంతు, వివాహ
కర్మణే ఋద్ధి భవంతోబ్రువంతు. ఓం ఋభ్యతాం ఋద్ధిస్సమృద్ధిః
ఏవంతిరుక్త్వా (శ్రీయే జాతశ్శ్రియః ఆనిరియాం శ్రియంవయా జరితృ
భ్యోదధాతి శ్రియంవసానా అమృతత్వమాయభవంతీ సత్యాసమిధా
మితహ్ని॥ శ్రియవనైనం తచ్చియామాదధాతి సంతతమృచావష
ట్కుత్యం సంతత్యైసంధీయతే ప్రజయా పశుభిర్వావంవేద॥ ఋచ
స్సామాని యజుగ్ంషి సాహిశ్రీరమృతాసతాం॥ శుక్రేభిరంగైరజ
ఆతితన్వా స్క్రీతుం పునానః కవిభిః జవిత్రైః శోచివసానపర్యాయ
రపాం శ్రియోమిమితే బృహతీరనూనాః) మహ్యం సకుటుంబాయ భక్త
మూహేశ్వరా న్నమస్కువాణాయ ఆశీర్వాచన మపేక్షమాణాయ
వివాహకర్మణః శ్రీరస్తుఇతి భవంతోబ్రువంతు. ఇతివశేత్. అస్తుశ్రీః
ఇతితైః ప్రత్యుక్తై కర్మదేవతాత్మకా భగవాన్ప్రజాపతిః ప్రీయతా

భవంతోబ్రువంతు” అని చెప్పేది. ‘వివాహకర్మణే ఋద్ధిం భవంతోబ్రువంతు’
‘ఓం ఋభ్యతాం ఋద్ధి స్సమృద్ధిః’ అని మూడువేళల మూహేశ్వరులు వచిం
చేసి, “శ్రీయే...వివాహకర్మణః శ్రీరస్తు, ఇతిభవంతో బ్రువంతు” అని కర్త
చెప్పేది. పిదప మూహేశ్వరులు “అస్తు...శ్రీ” అని వచించేది. కర్తువు, కర్మ...బ్రు
వంతు’ అనివచించేది. “ప్రీయతా...శివం శివమస్తు” అని మూహేశ్వరులు చెప్పేది.
అనంతర ముత్తరకలశమును కుడిహస్తముచే దక్షిణకలశమును వామహస్తముచేతిను

మితి భవంతోబుద్ధివంతు. ఇతి పునవదేత్ || మాహేశ్వరాశ్చ ప్రీతు
తాం భగవాన్ కర్మదేవతాత్మకః ప్రజాపతిః || వషణతం సంపూర్ణ
మస్తు. గోత్రాభివృద్ధిరస్తు, శివంశివమస్తు. ఇతిమాహేశ్వరాః ప్రతిబూ
యః || తతః ఉత్తరకలశం దక్షిణహస్తే దక్షిణకలశం వామహస్తే గృహీ
త్వా తాభ్యామేకధారాభ్యాం పూర్వస్మిన్నాత్రేమంత్రేపూర్వకం ని
పించేత్ || అత్రీమంత్రాః (వాస్తాష్పతే ప్రతిజానీహ్యస్సంతస్వావేశో
అనమివోభవానః || యత్వేమహేప్రతితన్నో జపస్యశన్నో భవద్విచడే
శం చతుష్పదే || వాస్తాష్పతే ప్రతిరణో నవధిగయస్సనో గోభిర్యేభిరిం
దో | అజరానస్తేసభ్యేస్యామపితేవ పుత్రాన్ప్రతినోజపస్వ || వాస్తాష్పతీ
శగ్గయాసంసదాతే సక్షీమహిరణ్మయాగాతుమత్యా | పాహిత్యేమఉత
యోగే వరంనో యూయం పాతస్వస్తిభిస్సదానః || అమివహావాస్తాష్ప
తేవిశ్వారూపాణ్యవిశక్, సఖాసు, శేవఏదిసః) తతః పత్నీం వామతడిప
వేశ్య తజ్జలేనైవ సర్వేమాహేశ్వరా స్తివంతః సపల్లవ దూవాంకురాది
భిషణంత్రేపూర్వక మభిషించేయః | అత్రీమంత్రాః (సముద్రోజ్యేష్ఠా
స్సలింస్య మద్యాత్పునానాయ స్త్యనివిశమానాః | ఇదోయావజీ) పృష
భోరరాదతా ఆపోదేవి రిహమామవంతు || యా అపో దివ్యఉతవాస్య
వంతి, ఖనిత్రీమాఉతవాయూ స్వయంజాః | సముద్రోధోయాశ్చ
భయః పావకాస్త ఆపోదేవి రిహమామవంతు || యాసాం రాజావరుణో
యాతిమధ్యే సత్యాన్పతే అపశ్యక్ జనానాం మమహృతశ్చయయో
యాః పావకాస్తా ఆపోదేవి రిహమామవంతు | యా సురాజావరుణో యా
సుసోమోవిశ్వేదేవాయాసూజం మదంతి | నైశ్వానరో యాస్వస్తిః
ప్రవిష్టస్తా | ఆపోదేవి | రిహమామవంతు | త్రాయతా మిహదేవాస్తా
యతాం మరుతాంగణః | త్రాయతాం విశ్వాభూతాని, యథాయుర
పా అసత్ ఆపఞ్చద్వాఉభేషజేరాపో అమివచాతసీః | ఆపస్సర్వస్య భేష
జీస్తాస్తే కృణ్వంతుభేషజం || హస్తాభ్యాం, దశశౌభాభ్యాం జిహ్వనాచః

గ్రహించి, “వాస్తాష్పతే...సఖాసు శేవ ఏదిసః” అనిచెప్పుచు నొక్కొక భాగ
చెతనే పాత్రలయందు విడిచేది. ఆదేశముచే మాహేశ్వరులు “సముద్రో...భూ
భూ వస్వరోమ పృతాభిషేకోస్తు” అని యజమానునకు ఆయనపత్నికిని బోధించి

పురోగవి! అనామయిత్నుభ్యాం, త్వాతాభ్యాం, త్వోపస్సృశామసి
 ఇమా ఆపశ్వివతమా ఇమా స్సవఃస్వభేషజీః ఇమారాష్ట్రస్య వధానీ
 రిమారాష్ట్రభ్యతోమృతాః యాభి రింద్రీమభ్యపించత్ప్రజావతిస్సోమం
 రాజానం వరుణం యమం మమం తాభిరద్భిరభిషించామిత్వామహం రా
 జ్ఞాం త్వమధిరాజో భవేహ మహాంతం త్వామహానాం సమ్రాజం చర్షణీ
 నాం దేవీ జనిత్యోజీజన ద్భద్రాజనిత్యోజీ జనత్ || దేవస్యత్వా సనితుః
 ప్రసవేఽశ్వినో బాహుభ్యాం పూర్ణోహస్తాభ్యా మగ్నే స్తేజసా సూ
 యాస్య వచః సేంద్రీస్యేంద్రియేణాభిషించామి || (బలామైశ్చియై య
 శ సేఽన్నాద్యయ భూభువస్వరో మమృతాభిషేకోస్తు) తతో
 యజమాన స్సవేభ్యో మా హేశ్వరేభ్యో దక్షిణం దత్వా (శన్నో దే
 వావిశ్వదేవాభవంతు శంసరస్వతీ సహదీభిరస్తు | శమభిషాచశ్శ్చమురాతి
 షాచశ్శ్చంనో దివ్యాః పాథివాశ్శ్చంనో అప్యాః | శంసస్సత్వస్య పతయో
 భవంతు శంనో అవకాంతశ్శ్చముసంతుగావః | శంన్న ఋభవస్సుకృతస్సుహ
 స్తా శ్శ్చంనో భవంతు పితరోహ వేషు || శంనో అజవక వాద్దేవో అస్తు శం
 నోఽహిబుకధ్న శ్శ్చం సముద్రీ | శంనో అపాం సపాప్తే రురస్తు శంసః
 పృశ్నిభావతు దేవగోపా || ఆదిత్యా రుద్రా వసవో జుషం తేదం బ్రహ్మ
 క్రియమాణం నవీయః | శ్శ్చణ్యంతునో దివ్యాః పాథివాసో గోజాతా
 ఉతయే యజ్ఞయానః || యే దేవానాం యజ్ఞయా యజ్ఞయానాం మనో
 యజతామృతా ఋతజ్ఞాః జితేనో రాసంతా మురుగాయ మద్య
 యూయం పాతస్వస్తిభిస్సదానః | ప్రాచ్యాం దిశి దేవా ఋత్వితో మా
 జాయంతాం దక్షిణస్యాం దిశి మాసాః పితరో మాజాయంతాం పృతీ
 చ్యాం దిశి గృహః పశవో మాజాయంతాం ఉదీచ్యాం దిశ్యావ ఓషధ
 యో వసస్వతయో మాజాయంతాం ఉధాన్వయాం దిశి యజ్ఞస్సంప
 త్సరో యజ్ఞవతి ర్గార్జయంతాం | అమీవహా వాస్తాష్పతే విశ్వాయా
 న్యావిశన్ సఖా సుశేవవధినః || ఇతిమంత్రై స్సర్వత్ర తజ్జరేనాభ్యుక్త్య
 శుభం శుభం స్వస్తిపుణ్యాహ సమృద్ధిరస్తు. తతో మా హేశ్వరేభ్యో

పిదపమా హేశ్వరులకు దక్షిణనిచ్చి “శన్నోదేవా... ఏధినః” అని పుణ్యాహారదక్షము
 ను ఇంటియొక్క భాగములయందు ప్రోక్షించి మా హేశ్వరులు వేవోక్తముగా

వేదోక్త మంత్రాశిషోగృహీత్వా తైర్మాహేశ్వరై ర్దత్తాక్షత పుష్పా
దికంశిరసి ధారయేత్ || (ఇతి పుణ్యాహవాచనం)

అథ నాందీసమారాధనం

తండులపూరితపాతేః ఫలంనిధాయ చతుర్వింశతి మాహేశ్వరా
రాధనపరిమితం హిరణ్యం దద్యాత్ || తద్యథా || దేశకాలా సంకీర్త్య
అస్యాంశుభతిథౌ శ్వకరివ్యమాణ వివాహంగభూత నాందీ శోభనదేవ
తాప్రీత్యర్థం నాందీసమారాధనం కరిష్యే. ఇతిసంకల్ప్య శ్రీనంది భృంగి
రిటి వీరక వీరభద్ర పుష్పదంత అండాభరణ దండపాణి చండేశ్వర
దారుక రేణుక వికణా విజయకణా ఘంటాకణా రేణుకకణా
గోకణా రేవణసిద్ధ మరుళసిద్ధ ఏకోరామ వండితారాధ్య సుకేతు
రురు ఉపమన్య భృగు దధీచి గౌతమాది ప్రమథగణాన్ పురాతనభక్త
మహాగణా సత్కావాహయామి || సంద్యాదిమహాగణా స్సాయుధా
స్సశక్తయస్సపరివారా స్సమాగత్యాత్రాపూజాం భవంతో గృహ్లాంతు.
ఇతి ఏజ్ఞాప్య వస్త్రద్వయ మాచ్ఛాద్య సంద్యాదిప్రమథగణేభ్యోనమః.
ధ్యాయామి ధ్యానంసమర్పయామి. ఇత్యాది అష్టవిధార్చనం కుర్యాత్.
హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభావసాః అనంతపుణ్యఫలద మత
శ్శాంతిప్రయచ్ఛమే || అనేన హిరణ్యేన నాందీశోభనదేవతాస్సుప్రీతా
స్సుప్రీనన్నా వరదాభవంతు. ఇతి చతుర్వింశతి మాహేశ్వరాణాం
దద్యాత్. తత శ్చతుర్వింశతిమాహేశ్వ రారాధనం కుర్యాత్ ||
ఇతినాందీవిధానం.

అశీర్వాదములనుజేసి, మంత్రాక్షతలను యిచ్చేది. యజమానుడు ఆమంత్రాక్షతి
పుష్పములను గ్రహించి శిరస్సునందు ధరించుకొనునది.

నాందీ సమారాధనము.

కర్త యొక తబుక్షనందు బియ్యమును నింపియుంచి వానిలో కాయలు పండ్లు
మొదలగువానినుంచి అర రు, అ, కా, లనెకాని శక్త్యనుసారముగాబెట్టి పిదప సం
కల్పమునుజేసి 'శ్రీనంది...ఆవాహయామి' అని ఆవాహించి సంద్యాది ప్రమథగణే
భ్యోనమః" అని చెప్పచు, అష్టవిధార్చనచేసి, పైనజెప్పినధనమును "హిరణ్య...
ప్రీయథాం" అని అర జన వీరమాహేశ్వరులకు పంచునది.

అథ అంకురార్పణ విధిః.

దేశకాలావసరీత్య అముకనామ్నాః కన్యాయాః అము
కనామ్నే వరస్యచ వివాహకర్మాకతుః మాదా తత్కమసాఫల్య
శుచిశ్చ సిద్ధిద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యధాం అంకురార్పణం కరిష్యే॥
ఇతినంకల్ప్య శుద్ధస్థలం గోమయేనోపలిప్య రంగవల్యాదిభి రలంకృత్య
శ్వేతాక్షతై స్సంప్రీత్య తత్ర శ్వేతతంతువేష్టితాః సువణ రజత
తామ్ర మృణ్మయాన్యతమాః ఐంచపాలికా స్సంస్థాప్య పాలికామూలే
దూవాంకుర అశ్వత్థ శిరిషబిల్వాదీనిచ నిక్షిప్య, తానుపాలికాను
వల్మికమృత్రికాం హృదవంకం శుష్కగోమయంచ పక్షిప్యపంచపాలి
కాను బ్రహ్మాదిపంచదేవతాపూజాం కుర్వాత్. తత్రాయంక్రీమః
బ్రహ్మజ్జ్ఞాన మిత్యన్యసకులో బ్రహ్మ తీర్థస్త్వ (బ్రహ్మజ్జ్ఞానం ప్రధ
మం పురస్తాద్విసీమత స్సురుచోవేన ఆవః సబుధ్యా ఉపమా అన్యవిస్తా
స్సతశ్చ యోనిమసతశ్చవివః) ఇతి మధ్యమపాలికాయాం బ్రహ్మణమా
వాహ్య పూజయేత్ ॥ ఇంద్రోవో మధుచ్ఛందఇన్ద్రో గాయత్రీ (ఇంద్రో
వో విశ్వతస్పరి హవామహేజనేభ్యః అస్మాకమస్తు కేవలః) ఇతిప్రా
చ్యాం పాలికాయామింద్రీమావాహ్య పూజయేత్ ॥ యమాయసోమం
యమోనుమో=సుప్తుప్ యమాయసోమం సునుతయమాను జహు
తాహవిః యమం హయజ్ఞోగచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరంకృతః) ఇతిదక్షిణ

అంకురార్పణము.

కర్తృపు యథావత్తుగా సంకల్పమొనర్చి భూమిసరికి రంగవల్లినివేసి శుభ్రమగు
బియ్యమునుపరచి తెల్లదారముచే చుట్టబడిన బంగారు వెండి రాగి మన్ను వీనిలో దేనివి
యైననూ పాత్రలను పెట్టేది. పాత్రలయొక్కక్రింద రావి దిర్వన మారేడు మొదలగు
చెట్లచిగురుటాకులను వేసేది. పిమ్మట పుట్టమన్ను వాగునందుండు మన్ను ఎండిన గోమ
యము వీనిచే పాత్రలను నింపేది. ఆరూప 'బ్రహ్మజ్జ్ఞానం...మివః' అని ఉచ్చరించుచు
మధ్యపాత్రలో బ్రహ్మనావాహించి పూజించేది. అనంతరము "ఇంద్ర...కేవలః" అని
చెప్పుచు తూర్పునందు పాత్రయందు ఇంద్రునావాహించి పూజించవలయును. పిదప
"యమాయ...అరంకృతః" అని చెప్పచుదక్షిణదిశనందు పాత్రయందు యము నావా
హించి పూజించవలయును. అటుపై "తత్వా...ప్రమోషీ" అని పశ్చిమమందుండు
పాత్రలో వరుణు నావాహించి పూజించేది.

స్వాం పాలికాయాం యమమావాహ్య పూజయేత్ || తత్త్వాయామి
త్యస్య శునశ్శేఫోవరుణశ్రీష్టుప్. తత్త్వాయామి బ్రహ్మణావందమా
నస్తదాశాస్తే యజమానో హవిభిః అహేళమనోవరుణేహాహో ధ్యురు
శగం సమానఆయుఃప్రమోషీః ఇతివ్రతీచ్ఛ్యాం పాలికాయాం వరుణ
మావాహ్య పూజయేత్ || సోమో ధేనుమిత్యస్య గోతమస్సను
శ్రీష్టుప్ (సోమో ధేనుంసోమో అవణతమాశుం సోమోవీరం
కర్మణ్యందదాతి సాదన్యం విదధ్యం సభేయం పితృశ్రవణం యోదనా
శదస్తై) ఇతి ఉదీచ్ఛ్యాం పాలికాయాం చంద్రమావాహ్య పూ
జయేత్ || ఇత్యావాహనాద్యుపచారై స్సమ్యగభ్యర్చ్య (దిశాం
పత్నీనమస్వామి, సవణకామఫలప్రదాన్! కువణంతు సఫలంకర్మ కు
ర్వంతు సతతతం శుభం) ఇతిపాలికాయాం పశ్చాద్భాగే ప్రాప్యభిష్టస్థాన్,
ఉపస్థానం కుర్యాత్ || తతో వ్రీహి, మద్గ, చణక, తిల, గోధూమ,
పంచధాన్యాని తోయేన చ్ఛిక్షాశ్య, బ్రహ్మజ్ఞానేతి పూజామంత్రే
నైవ మధ్యమపాలికాయామావాపయేత్ || యతఇంద్రోత్యస్య ప్రగాథ
ఇంద్రోబృహతీ (యతఇంద్ర) భయామహే, తతోనో అభయం కృధి
మఘవ ఇచ్ఛగితవతన్న ఊతిభివేద్విహో విమృధో జహి) ఇతి ప్రా
చ్ఛ్యాం పాలికాయాం మావాపయేత్ || నాకేనుపవణ మిత్యస్య భార్గ
వోవేనో యమశ్రీష్టుప్) నాకేనుపర్ణముపయత్పతంతం హృదావే
నంతో అభ్యచక్షతత్వా హిరణ్యవక్షం వరుణస్యదూతం యమ
స్యయోనా శకునంభురణ్యం) ఇతిదక్షిణస్వాం పాలికాయా మావాప

“సోమోధేనుం...దస్తై” అనిచెప్పచు ఉత్తరదిశయందుండి పాత్రనుందు
చంద్రనావాహించి పోడశోపచారముల బూజించెడి. పిదప “దిశాం...శుభం” అని
చెప్పచు పాత్రల పశ్చిమభాగమందు నిలబడి జపించునది. అపైవ నక్షత్ర, పేసలు, శన
గలు, నూలులు, గోధూమ - ఈ యావర్యములను నీటిచే కడగిబ్రహ్మజ్ఞాన అను మంత్ర
ముచే మధ్యపాత్రయందు కొన్నిటిని చల్లవలయును. ‘యతఇంద్రో...జహి’ అని చెప్పి
పూజాదిశ పాత్రయందు చల్లేది. “నాకే...భురణ్యం” అని దక్షిణదిశ పాత్ర
యందు చల్లవలయును. ‘తత్త్వాయామి’...యమమంత్రముచే పశ్చిమదిశ పాత్రయందు
చల్లేది. “సోమోధేను”...అను మంత్రమున ఉత్తరదిశయందుగల పాత్రలూ చల్లేది.
“అహేహిష్టా”యమమంత్రముచేనీళ్ళను జల్లి పుష్పములచే నలంకరింపవలయును.

మేత్ || తత్త్వాయామి శునశ్శేఖో వరుణస్త్రిష్టుప్ (తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా... ఆయుః ప్రమోషీః) ఇతిప్రతీచ్యాం పాలికాయా మావా పయేత్ || సోమో ధేనుమిత్యుత్య గౌతమశ్శామ స్త్రిష్టుప్ (సోమో ధేనుం..... దదాశదస్మై) ఇతి ఉదీచ్యాం పాలికాయా మావా పయేత్ || ఏనం చతుర్దిక్షావాప్య ఆపోహిష్ఠేతి మంత్రేణ కలశోద కం పాలికాసు నిషిచ్య పద్మాభైః పుష్పైరలంకుర్యాత్ || ఇత్యంకు రార్చణ విధిః ||

అథ మంటప దేవతాప్రతిష్ఠా

దేశకాలా సంకీర్త్య శ్వఃకరిష్యమాణ వివాహంగభూత మంట పదేవతాస్థాపనం కరిష్యే. అథ సర్వైరనుజ్ఞాయ (యాజాతా ఓషధయో దేవేభ్య స్త్రియుగం పురా || తా సాంవర్షరాభ్యాం సంపరిస్తరమాహరన్ మందామి బభ్రూణామహం శతం. ధామానిసంతచ శతంవో అంబధా మాని సహస్రముతవోరుహః అథశతక్రితో యూయమిమంమే అగ దంకృత పుష్పావతేః ప్రసూవతేః ఫలి నీరఫలాఉత అశ్వాఇవ సజిత్వ రీర్వీరుధః పారఇష్టవః || (యాః ఫలినీర్యా అఫలా అపుష్పయాశ్చ పుష్పిణీః బృహస్పతి ప్రసూతాస్తానో ముంచత్వంహసః) ఇతి మంటపో పరి అక్షతాన్నిక్షిప్య, అథ శతరుద్రా నావాహయేత్ || తద్వథా || ఇంద్రదిశి (తా) తామింద్రీమవితార మింద్రీం హవేహవే సుహవం శూరమింద్రీం హవేనరశః పురుహూతమింద్రీం స్వస్తి నో మఘవా ధాత్వింద్రీః) అనేన ఇంద్రీం కపిలేశాయనమః అజాయనమః బద్ధాశు నమః వజ్రదేవాయనమః ప్రమర్దనాయనమః విభూతయేనమః అవ్య యాయనమః శాస్త్రేనమః పినాకినేనమః త్రిదిశాధిపాయనమః ఇంద్రీ

మంటప దేవతాప్రతిష్ఠ

కర్తువు “యాజాతా... హసః” అనిచెప్పి మంటపముపై నక్షత్రలను వేసి ఇంద్ర దిశయందు, “త్రాతారిం... ధాత్వింద్రీః” అని ఇంద్రునావాహించి “కపిలే... ప్రసీదంతు భవంతః” అని ఇంద్రపూజిత దశరుద్రుల నావాహించి పూజించవలయును. అగ్ని దిశయందు, “త్వంన్నో... స్మత్” అని అగ్ని నావాహించి అగ్నిపూజిత దశరుద్రులను

వీర్యాః ఇంద్రపూజితాః హేదశరుద్రాః సవాహనా నృశక్తయస్స
 పరివారాస్సమాగత్యాత్ర మంటసే మత్కృతా సశేషోపచారా త్స్వి
 కృత్య ప్రశీదంతు భవంతః॥ ఇత్యావాహ్య పూజయేత్॥ అథా
 గ్నేయాం దిశి. (త్వంనో అగ్నే వరుణస్య విద్వాన్ దేవస్య హేళో అవ
 యాసి నీష్ఠాః యజిష్ఠో వహ్నితమశ్శోశుచానో విశ్వా ద్వేషాగ్ం సిపి
 ముముద్ధస్సత్) అనేనాగ్నిమావాహ్య అగ్నివీర్యాయనమః హుతాశి
 నేనమః, పింగళాయ నమః ఖాదకాయ నమః, హరాయ నమః, జ్వలాయ
 నమః, దహనాయ నమః, బభ్రవే నమః, భస్మాతకాయ నమః, క్షయాయ
 తకాయ నమః, అగ్నివీర్యాః అగ్నిపూజితాః హేదశరుద్రాః, ఇత్యాది
 పూజాంతం పూర్వవత్॥ అథ యమదిశి (సుగన్న పంథామభయంకృణో
 తు యస్మిన్నక్షతే) యమయేతి రాజా యస్మిన్నేన మభ్యసించంతి దేవాః
 తదస్యచిత్రం హవిషా యజామ) ఇతి యమః॥ తత్ర విధాతేనమః,
 కర్తేనమః, ధాతేనమః శ్రీకామాయనమః సననియోక్తేనమః
 యామ్యేశాయనమః, రమేశాయనమః సంయోక్తేనమః, హరాయ
 నమః, యమపూజితాః యమవీర్యాః హేదశరుద్రాః ఇత్యాదిపూజాం
 తం పూర్వవత్॥ అథ నైఋత్యాం దిశి॥ (అసుస్వంతిమయజమాన మి
 చ్చస్తే నస్యేత్యామన్విహి తస్కరస్య అన్యమస్మదిచ్ఛసాత ఇత్యాన
 మోదేవి నైఋతే తుభ్యమస్తు) అనేన నిఋతిమావాహ్య తత్ర
 నైఋతేశాయనమః, కర్పురాయనమః, హంతేనమః, కూరదృష్టయే
 నమః, భగూనకాయ నమః, ఊర్ధ్వకేశాయనమః, విరూపాక్షాయ
 నమః, ధూమ్రాయ నమః, లోహితాయ నమః దంష్ట్రకాయ నమః
 నైఋతివీర్యాః నైఋతిపూజితాః హేదశరుద్రాః ఇత్యాదిపూజాంతం
 పూర్వవత్॥ అథ వరుణదిశి (తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా వందమాన

“అగ్నివీర్యాః...భవంతః” అనిపూజించేది. యమదిశయందు, “సుగంనః...యజామ,
 అసి యమ నావాహించి “విధాతే...భవంతః” అని దశరుద్రులను పూజించేది. నైఋ
 త్యదిక్కునందు “అసుస్వం...మస్తు” అని నైఋతి నావాహించి నైఋతేశా...
 భవంతః” అని దశరుద్రులను పూజించేది. వరుణదిశయందు “తత్త్వా...ప్రమోషీః”
 అని వరుణనావాహించి, “బలాయ...భవంతః” అని దశరుద్రులను పూజించేది.

స్తదాశాస్తే యజమానో హవిభిః అహేళమానో వరుణేహబో
 ధ్యురుశగ్ం సమానఆయుఃప్రమోషేః) అనేన వరుణమావాహ్య
 బలాయ నమః, అతిబలాయ నమః, పాశహస్తాయ నమః, మహాబలాయ
 నమః, శ్వేతాయ నమః, జయభద్రాయ నమః, దీఘక బాహవేనమః
 బలాంతకాయ నమః, బడబొమ్ముఖాయ నమః భైరవాయ నమః
 వరుణవీర్యాః వరుణపూజితాః హేదశరుద్రాః ఇత్యాది పూజాంతం
 పూర్వవత్॥ అథ వాయువ్య దిశి (అనోనియద్భిశ్చ తిసీభిరధ్వరం సహసి)
 ణీభి రుపయాహి యజ్ఞం॥ వాయో అస్మిక్ సపనై మాయదస్వ॥ యూ
 యం పాతస్సస్తిభిస్సవానః) ఇత్యనేనవాయు మావాహ్య॥ అత్ర
 శీఘ్రాయనమః॥ లఘువేనమః॥ అతివేగాయ నమః॥ సూక్ష్మాయనమః
 తీక్ష్ణాయనమః॥ భయంకరాయనమః॥ పంచాత్మకాయనమః॥ పంచ
 శిఖాయనమః॥ కపడినేనమః॥ మేఘవాహనాయనమః॥ వాయువీర్యాః
 వాయుపూజితాః హేదశరుద్రాః, ఇత్యాది పూజాంతం పూర్వవత్॥
 అథకుబేరదిశి (వయంసోమ ప్రతేతవ మనస్తనూషుభిభ్రతః॥ ప్రజా
 వంతో ఆశీమహి॥ ఇంద్రాణి దేవీ సుభగాసుపత్నీ॥ ఇత్యనేన కుబేర
 మావాహ్య॥ తత్ర నిధి శాయనమః॥ రూపవతేనమః॥ ధన్యాయనమః॥
 సౌమ్యాయనమః॥ శాంతాయనమః॥ జటాధరాయనమః॥ కామప్రసా
 దాయనమః॥ లక్ష్మీశాయనమః॥ ప్రకాశాయనమః॥ ఇందుయజ్ఞపా
 యనమః॥ కుబేరవీర్యాః కుబేరపూజితాః హేదశరుద్రాః ఇత్యాది
 పూజాంతం పూర్వవత్॥ అథేశాన దిశి (తమీశానం జగతస్తస్థుషస్ప
 తిం॥ ధినుం జిన్వమవసేహూమహేవయం॥ పూషానో యథావేదసా
 మసద్వృథే॥ రక్షితాపాయు రదభ్యస్వస్తయే) ఇత్యనేన ఈశానమా
 వాహ్య॥ తత్రీఈశానాయనమః॥ విద్యేశాయనమః॥ జ్ఞానవతేనమః॥ మా
 వాయువ్య దిక్కునందు “అసౌ...సదానః” అని వాయువు నావాహించి “శీఘ్రాః...
 భవంతః” అని దశరద్రులను పూజించేది. కుబేర దిశయందు “వయం...సుపత్నీ”
 అని కుబేరు నావాహించి “నిధిశా...భవంతః” అని దశరద్రులను పూజించునది.
 ఈశానదిశయందు, “తమీశానం...స్వస్తయే” అని ఈశాను నావాహించి “ఈశానా...
 భవంతః” అని దశరద్రులను పూజించునదియును, వరుణవాయువ్య దిక్కులను ధ్యన

తృపింగళాయనమః| భూతపాలాయనమః| అజాయనమః| బలయేన
 మః| మిత్రాయనమః| సర్వవిద్యాధిపాయనమః| సుఖశృతేనమః| ఈ
 శానవీర్యాః ఈశానపూజితాః హేదశరుద్భావః| ఇత్యాదిపూజాంతం
 పూర్వవత్ || అథవాయున్యపశ్చిమయోర్మధ్యే అథస్తాత్ అథోదిశి
 (స్యానాపృథివి భవాన్మక్షరానివేశనీయచ్ఛానశ్శర్మసప్రథాః) ఇత్య
 నేన విష్ణుమావాహ్యః| తత్రబలిప్రియాయ నమః| విషధరాయనమః| వీరో
 గ్రసనాయనమః| పాలకాయనమః| శుభాయనమః| సువీర్యాయనమః|
 వృషభాయనమః| పాతాళేశాయనమః| లోహితాయనమః| అనంతాయ
 నమః| విష్ణువీర్యాః విష్ణుపూజితాః హేదశరుద్భావః| ఇత్యాదిపూజాంతం
 పూర్వవత్ || అథ పూర్వేశానయోర్మధ్యే ఉద్ధోర్ధ్వదిశి (అస్మే
 రుద్భావే) మేహనా పవతాసోవృత్రిహత్యే భరహూతో సజోహః
 యశ్శంసతేస్తువతే ధాయినజ్జిమింద్రీ జ్యేష్ఠా అస్మాకావంతు దేవాః|
 ఇత్యనేన బ్రహ్మణమావాహ్యః|| అధ్యక్షాయ నమః| నభసే నమః|
 లిప్పవే నమః| శంభవే నమః| విభవే నమః| గణాధ్యక్షాయ నమః| వివా
 హాయ నమః| గుణసంవాహాయ నమః| త్వీక్షాయ నమః| త్రిదశవంది
 తాయ నమః| బ్రహ్మవీర్యాః బ్రహ్మపూజితాః హేదశరుద్భావః|
 ఇత్యాది పూజాంతం పూర్వవత్ || ఏవం శతరుద్రాన్ తత్తద్విక్షావాప్య
 పూజయేత్ ||

అష్టమంగళద్రవ్యాణి నిక్షిప్య యాజాతా... అగదంకృత ఇతి
 మంటప మభిమంత్ర్య (క్షేత్రే) యైత్వా నిరఋత్యైత్వా దృహయా

క్రిందికి “స్యానా...సప్రథాః” అని విష్ణునావాహించి “బలిప్రియా.....భవంతః”
 అని దశరుద్రులను పూజించేది. ఇ ద్రి ఈశాన్య దిక్కులవంశ్యులలో మీది స్తేపున
 “అస్మే...దేవాః” అని బ్రహ్మనావాహించి “అధ్యక్షా...భవంతః” అని దశరుద్రు
 లను పూజించునది. వెనుక జెప్పినట్లే ౧౦ దిశలయందు ౧౦౦ రుద్రుల నావాహించి
 పూజించేది. యాజాతా అను మంత్రముచే మంటపమును మంత్రించి “క్షేత్రే...ఉభే
 ఇమే” అని దర్శించేజేయబడి ౨౫ మూరలుపొడవుగల పగ్గముచే మంటపమునుజాట్టేది.
 “ఓంమంటపా...హృదయానునమః” అని మంటపముపై సత్తులను వేసి నిద్రప మంటప
 పూర్ణభాగమునందు “తీక్ష్ణ...సప్రచోదయాత్” అని నడిది నావాహించి, ఏకదంతాయ
 ...సప్రచోదయాత్” ...అని మంటప దక్షిణభాగమందు విఘ్నేశ్వరు నావాహించి

ముంచామి వరుణస్య పాశాత్ అనాగనం బ్రహ్మణేత్వా కరోమి శివే
తేద్యావా పృథివీ ఉభే ఇమే ఇతి వంచనిశతి హస్తప్రమాణధభావా
శేన మంటపమా నేష్టయేత్ ఓం మంటపాయ నమః హింసాశహస్తా
యనమః హింసాకారస్వరూపాయ నమః ఓంకార శిరసే నమః వకార
హస్తాయ నమః యకారాభయవరద్రదాయ నమః నకారదేహాయ
నమః మకారపీతాయనమః మహాధర్మాయ నమః శివాయ సచ్చిదా
నందవిగ్రహాయ నమః అం ఆం జ్యోతిలింగస్వరూపాయ హృదయా
యనమః (తీర్థశృంగాయ విద్యహే వేదపాదాయధీమహితన్నోవృషభః
ప్రచోదయాత్) ఇతి మంటపస్య పూజాదిశి నందినమావాహ
యేత్ (ఏకదంతాయ విద్యహే వక్రతుండాయ ధీమహి తన్నో వి
ష్ణేశ్వరఃప్రచోదయాత్) ఇతి దక్షిణదిశి విష్ణేశ్వర మావాహయేత్
(తత్పురుషాయ విద్యహే మహాసేనాయ ధీమహి తన్నో వజ్రాఖిః
ప్రచోదయాత్) ఇతి పశ్చిమదిశి వజ్రాఖి మావాహయేత్ (తత్పురు
షాయ విద్యహే మహారాద్రాయ ధీమహి తన్నోవీరః ప్రచోదయాత్.
ఇత్యుత్తరదిశి వీరభద్ర మావాహయేత్) గణాంబికాయై విద్యహే
మహాతపాయై ధీమహి తన్నో గౌరీప్రచోదయాత్ ఓం హం వ్యోమ
వ్యోమాయ విద్యహే సూక్ష్మసూక్ష్మాయ ధీమహి తన్నోశివః ప్రచో

“తత్పురుషాయ...ప్రచోదయాత్” అని మంటపశ్చిమభాగమందు వజ్రాఖిని యా
వాహించి “తత్పురుషాయ...ప్రచోదయాత్” అని మంటపోత్తరభాగమందు వీరభద్రుని
యావాహించి ‘గణాంబికా...శివఃప్రచోదయాత్’ అని మంటపమధ్యభాగమందు ఉమా
మాహేశ్వరుల నావాహించి షోడశోపచారములచే పూజింపవలయును.

కంకణధారణము.

వివాహపూజాదివసపు రాత్రియందు మంగళవాద్యములగుచుండగా అంకు
రార్పణముయొక్క పాత్రలను చెట్టిన గృహమందు ఆచార్యుడు కూర్చొని
యథాక్రమముగా సంకల్పమొనర్చి “వివాహకమలా.....కౌతుకబంధనం కరిష్యామి”
అని చెప్పి రంగవల్లిచే యలంకరించిన భూమియందు తొమ్మిదికాని ఏడుకాని ఐదుగాని
దభకాలమదీసికొని చివరయందు నాల్గంగుళములు, మడియందు రెండంగుళములు, మొద
టియందు పదునారు అంగుళములను విడచి పవిత్రమువలెకట్టి పూజాదిక్కున కగ్రము
అందునట్లుగా దర్భకూర్చమునుంచి దానిపై జలసంభమునుంచి బియ్యముచే నింపిన ఒక
తాంబాళమందు తాంబూలము వీధూతి మొదలగువానిని నుంచి కంకణమును ధానిలా

దయాత్) ఇతి మంటపమధ్యే ఉమామాహేశ్వర మావాహ్య పోడ శోపచారై స్సంపూజయేత్ ||

అథ కౌతుకబంధనం

వివాహకర్మణి పూర్వదినే రాత్రౌ సాంకురే పాలికాయుక్తే స్థలే మంగళతూర్య నాదే కృతే కౌతుకబంధనం కుర్యాత్ || తత్రాయంక్రిమః ఆచార్యస్తిథ్యాదికం సంకీర్త్య వివాహకర్మ కర్తుమాదా శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం కౌతుకబంధనం కరిష్యామి | ఇతి సంకల్ప్య రంగవల్యాద్యలంకృత భూమౌ నవనప్రపంచ స్వస్యతమ సంఖ్యాకాః కుశశలాకాగృహీత్వా చతురంగులాగ్రిః ద్వ్యంగులగ్రింధిం పోడశాంగులమూలం యథాధనతి తథా పవిత్రీ వద్భద్రా ఏవంకృతం కూచం పాగగ్రిం నిధాయ తత్ర కుంభం సంస్థాప్య ఏకస్మిన్ తండులపూరిత కాంస్యపాత్రే, క్రిముకతాంబూల పత్రైస్సహ భస్మనిధాయ, తత్రపంచగుణీకృతం కాపాససూత్రం నిధాయ, తత్సమీపే యజమాన ముపవేశ్య, కుశహస్తైర్మాహేశ్వరై స్సహకుంభోదకేన తత్సవితుర్వరేణ్యం అగ్నిమితే, ఇహేత్వోజేత్వా అగ్నౌవాహిశన్నో దేవీ రభిష్టయ, ఆపోహిష్టేత్వాది మంత్రైః || పురుషసూక్త విష్ణుసూక్త శీఘ్రసూక్త శివసంకల్పాదిభిశ్చ || తత్సూత్రీ మభిషిచ్య జాతవేదస ఇత్యస్య మరీచిః కశ్యపో జాతవేదా అగ్నిప్రీప్యహి జాతవేదసే సునవామ, సోమమరాతీయా తో నిదహతి వేదః | సఃపవేదతి, దుగాణి విశ్వానావేవ సింధుం దురితాత్మగ్నిః అనేనమం త్రీణ

బెట్టి దానిదగ్గర యజమానుని గూర్చుండబెట్టి కంకణమునకు అకుంభోదకముచే, 'తత్సవితు' అను మంత్రముచే, అగ్నిమితే'యను మంత్రముచేతనూ 'ఇహేత్వోజేత్వా' అను మంత్రముచేతనూ, 'అగ్నియాయీ' యను మంత్రముచేతనూ, 'శన్నో దేవీ' యను మంత్రముచేతనూ, 'ఆపోహిష్ట'యను మంత్రముచేతనూ, పురుషసూక్త, విష్ణుసూక్త శివసంకల్పముల చేతను (శివసంకల్పము చివర పుటలలోకలదు) స్నానముజేయించి జాతవేదా అను మంత్రముచే గంధమునుధరించి ఆకంకణమును పోడశోపచారముల బూజించి, విశ్వాత్తాతే... ఋషిబంధవే' అను మంత్రముచే వరని కుడిహస్తమునకు కట్టేది. శ్రియోరజాత... సమీధా మితదౌ' ఇని కన్యయొక్క యెడమ హస్తమునకు కట్టేది. అనంతరము మాహే

సూత్రం గంధేనలేపయిత్వా ఊడశోపచారై స్సంపూజ్య, విశ్వాత్తాజేతి
 మంత్రభాగవోనేను ఇ-దో జ-తీ విశ్వాత్తాజే సవనేషుప్రవాచ్యా
 యాచ కథామఘువ స్నింద్రీసుస్వతే పారావతం యత్పురుసంభృశం
 వస్వపావృణో శృరభాయ ఋషిబంధవే ఇతిమంత్రేణ వరస్య దక్షిణ
 కరే బధ్నీయాత్ || శ్రీయేజాత ఇత్యస్య కణ్వః పవమానస్సోమ (ప్రిప్టువే
 శ్రీయేజాత శ్చ్రీయ అనిరియాయ శ్చ్రీయంవయో జరిత్యభ్యో దధాతి
 శ్చ్రీయం వనానా అమృతత్వమాయాన్ భవంతి సత్యాసమిధామితదా)
 ఇతిమంత్రేణ వధ్వః వామహస్తే బధ్నీయాత్ || తతోమాహేశ్వరాః
 శతంజీవశరదో వధమాన శృతం హేమం తాఞ్చత మువసంతాన్
 శతమింద్రాగ్నిసవితా బృహస్పతిశ్చతాయుషా, హవిషేమం పునదుః ||
 అహర్వంత్యా విదంత్యా పునరాగాః పునర్నవి సవాంగసవంతే చక్షు
 స్సవమాయుశ్చ తేవిదం || బృహత్సమక్షత్రీ భృద్వృద్ధవృష్ట్యం
 త్రిప్టుభాజ శ్శృభితముగ్రీ వీరం ఇంద్రస్తోమేన పంచదశేన మధ్య
 మిదంచా తేన సగరేణ రక్ష || యోయజ్ఞేన...దానాయమంహతే ||
 త్య్ర్యంబకం...మామృతాత్ | ఏతైమంత్రైః రక్షాం కుర్యుః || తతో
 యజమానః కథాసాధుణ్యాధాం ఆచార్యాదిభ్యో యథాశక్తి
 దక్షిణాం దద్యాత్ ||

శ్వరులు “శతంజీవ...బృహత్సమ” మొదలగు మంత్రములను బఠించునది. పిదప
 యజమానుడు యథాశక్తిగా మాహేశ్వరులకు దక్షిణానొసంగవలయును.

వివాహాదినమున జేయదగినది.

అనంతరము దాతృపు స్నానాదికమౌలను నెరవేర్చి సపత్నీపక్షై మంగళపీఠ
 మందు గూర్చించి తనభార్యయొక్క కుడిప్రక్కలో కన్యనుకూర్చుండ బెట్టి ఆచమన
 పాణిజాయములనుజేసి తమఇష్టదేవతలను నమస్కరించి యథాక్రమముగా ఇటు
 పంటి గోత్రోత్పన్నుడగు వరునకును ఈగోత్రోత్పన్నీయగు కన్యకును ఈదినమున జేయు
 వివాహమునకు అంగభూతమగు పంచకలశస్థాపన జేసెదనని పంకల్పముజేసి అనంతరము
 ‘మహీద్యౌః...భరీభమభిః’ అని నుంటప ముఖభాగమందు ధూమిరిముట్టి జపించి ఆస్థశ
 మంను అప్పదశకములమును రటించి దానిపై ‘ఓవధయః...మసి’ అని వడ్లనుబరచి
 వానిపై బియ్యమును వీనిపై నువ్వులను బరచి దానిపై బంగారముమొదలగు శక్త్యను
 సారముగు ౫ కలశములను, ‘అకల...క్రదతో’ అని పెట్టి, ఇమంమే...రాపహం’

అథ వివాహాదిసకతకవ్యం.

వధూపితా సవత్సీకః కృతాభ్యంగో ధృతమాంగళిక వేషః కృత
 లేపన రంగమాలికే మంటపస్య పురోభాగే శుభాసనే ప్రాజ్ఞుఖ ఉప
 విశ్య స్వదక్షిణతః పత్నీ తద్దక్షిణతః కన్యాంచోపవిశ్య ఆచమ్య. ఇష్టదేవ
 తాగుర్వాదీ న్నమస్కృత్య అపఉపస్పృశ్య ప్రాణానాయమ్య దేశకా
 లావనుకీర్త్య [] గోతోత్పన్నాయాః [] నామ్నాః కన్యాయాః
 అముకగోతోత్పన్నవరస్య చ అద్య కరిష్యమాణ వివాహకర్మ ప్రాయుక్త
 ఈశానాది పంచకలశస్థాపనం కరిష్యే. ఇతినంకల్ప్య మహీద్యాః
 పృథివీచన ఇమం యజ్ఞం మిమిక్షతాం పిపృతాన్తో భరీమభిః) ఇతి
 భూమిం స్పృష్ట్వా జపేత్ (ఓషధయస్సంవదంతే సోమేనసహ రాజ్ఞా
 యస్మై కృణోతి బాహ్మణస్తం రాజన్ పారయామసి) ఇతి ప్రతికలశం
 ద్వ్యిప్రస్థధాన్యం పద్మేషు నిదధ్యాత్. తద్ధాన్యోపరి తదధః తండులం తదు
 పరి తదధః తిలం నిదధ్యాత్. తత్ర ఆకలశేషు ధావతిశ్యేనో నమః
 విగాహతే అభిద్యోణాకనికృదత్) ఇతి సావణాద్యన్యతమ కలశాన్
 నిదధ్యాత్ (ఇమంమే గంగే యమునే సరస్వతి శుతుద్రోస్తామం సచతా
 పరుష్ణా అసిక్నా మరుద్వృథే వితస్తయాజ్ఞీకియే శృణుహ్యే సుహో
 మయా॥ ఆపోవా ఇదగ్ంసర్వం విశ్వాభూతాన్యాపః ప్రాణావా ఆపః
 పశవఆపో న్నమాపోమృతమాపః సమాదాపో విరాడాపస్స్విరా
 డాప శ్చందాగ్ంష్యాపో జ్యోతిగ్ంష్యాపో యజూగ్ంష్యాప స్సత్వ
 మాపః సర్వాదేవతా ఆపోభూభువస్స్వరాప ఓం) ఇతి మంత్రాభ్యాం
 తీర్థోదకవభిమంత్ర్య ఈశానాది సద్యోజాతాంతమంత్రేణ కలశేషు
 జలంపూరయేత్. (గంధద్వారాం ధురాధమాం నిత్యపుష్టాం కరీ
 షిణీం- ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్చేయం)

అని శుద్ధజలమును అభిమంత్రించి ఈశానాదిమంత్రముచే క్రమముగా విదుకలశముల
 లోనింపి 'గంధ ... శ్రేయం' అని కలశములకు అష్టగంధమును (గంధమును) ధరించి
 . కాండా... శతేవచ' అని ౫ చెట్లచిగురును, ౫ చెట్లచెక్కను, ౫ గరికపోచలను వాని
 లోబెట్టి "స్నానా... సప్రధా" అని పుట్టమొదలైన ౫ స్థలములనున్నను బెట్టి
 శక్తివంతులైనచో 'సహితాని... మిమహే' అని పంచరత్నములనుంచి 'హిరణ్య...
 నున్నై' అని దక్షిణనుంచి "పూర్ణా... యంతః" అని వస్త్రమును ధరించి 'తంతుం...

ఇతి కల శేషు శివాష్టగంధం నిదధ్యాత్. (కాండాత్కాండాత్ప్రారోహంతి పరుషః పరుషఃపరి. ఏవానో దూర్వేప్రతిను సహనేణ శతేనచ) ఇతిపంచ పల్లవపంచత్వద్వార్యాశ్చ దధ్యాత్. (సోనాప్యధివిభవా స్మృత్య రానివేశని యచ్ఛానశ్చమనప్రధాః) ఇతిపవిత్రపంచమృత్తికాః నిక్షిపేత్ (సహి రత్నాని దాశుషేసువాతీ సవితాభగః తంభాగంచిత్రీరూపసే) ఇతి పంచరత్నాని నిక్షిపేత్ (హిరణ్యరూపస్సహిరణ్య సంద్యగపాన్మ పాశ్చేదుహిరణ్యవణః హిరణ్యయా త్పరియోనేనిషద్యాహిరణ్యదా దదత్యంసమస్మై॥ ఇతిసువణప్రసాదధ్యాత్॥ పూణాదర్శ్య ఇరా వతేతి ఫలందధ్యాత్ (యువాసువాసః పరివీత ఆగాత్స ఉశ్చేయాన్మ వతి జాయమానః॥ తంధీరాసఃకవయఉన్నయంతి స్వాధ్యాయని సా దేవయంతి) ఇతివస్త్రం దధ్యాత్. (తంతుం తస్యప్రిజనో భాను మన్వహి. జ్యోతిష్మతః పథోరక్షధియాశ్చతాన్. అనుబ్ధాం వయ తజోగువా మపోమనుభవజనయా దైవ్యంజనం) ఇతిశ్వేతతంతుభి వేష్టయేత్ | పవిత్రం తే వితతంబ్రహ్మణస్సతే ప్రభుగాతాణి పర్యేషి విశ్వతః | ఆతప్తతనునతదామో అన్నతే శ్రితానభిద్వహం తస్తస్మ మాశత ఇతిదర్భకూచం దధ్యాత్. (యాఃఫలినిర్యా అఫలా అప్రమ్న యాశ్చ పుష్పిణీః బృహస్పతిప్రసూతాస్తానో ముంచత్వం వాసః) ఇతి పూగపుష్పఫలాని దధ్యాత్. ఇతి పంచకలశా నలంకృత్య తత్తత్కృతశ పూజాధం ఋత్విజో వృణీయాత్.

ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య సంకల్ప్య ఏవంగుణవిశిష్టాయా మన్వాంశుభ తిథౌ [] గోతోత్పన్నాయాః [] నామ్నః కన్యాయాః []

జనం అని శుభ్రమగు దారముచేజాటి “పవిత్రం...మాశతి” అని దర్భకూచములనుంచి “యాఃఫలి...వాసః” అని పోకకాయలు పువ్వులు పెంకాయలు మొదలగువా టిచే యులంకరించి ఆఆకలశములను పూజించుటకై ఋత్విక్కులను వరించవలయును.

ఆచమనప్రాణాయామములనొనర్చి విదప ఈగోత్రోత్పన్నయగు కన్యకును ఈగో త్రోత్పన్నవరునకును యిష్టము చేయవలసిన వివాహకర్మముజేసించి పంచకలశపూజ నొనర్చుటకై ఋత్విక్కులను వరించుచున్నాను. అనిసంకల్పించి పిమ్మటక్రమముగా ఈశా నముఖోద్భూతగురునూత్రానువతులగు ఒకరిని తనముందర గూర్చుండబెట్టి వారిని గురించి ఈశానకలశపూజను చేయుటకై మిమ్ములనువరించెదను” అనిచెప్పి “ఓంసమో...

గోత్రోత్పన్నస్య వరస్యచ అద్యకరిష్యమాణ వివాహకర్మప్రయుక్త
పంచకలశపూజార్థం ఋషిజో వరిష్యే. అధేశానకలశపూజార్థం ఈశా
నముఖోద్భూతం గురుం త్వాం వృణీమహే. ఓంనమోభగవతే ఆగమా
ధ్యాయనాయ శుద్ధస్ఫటికవర్ణాయ ఈశానముఖోద్భూతాయ మధ్యమక
లశాధీశ్వరాయ లింగయజ్ఞోపవీతినే శివలాంఛనధారకాయ అపరిమితగ
ణాధీశ్వరాయ చిన్మద్రాంకితాయ అత్యాశ్రమాయ షట్కృతిప్రణవ
జాపకాయ అపరిమితశిఖాయ క్రియాకంఠాయ జ్ఞానదండాయ కారుణ్య
మూర్తయేనమః॥ ఇతిఋత్విజం పూజయిత్వా తన్మూఢేన గురుకలశ
పూజాం కారయేత్ ॥ అథ పూర్వస్యాందిశి॥ తత్స్వరుషకలశపూజా
ధం తత్పురుషముఖోద్భూతం రేవణసిద్ధంత్యాం వృణీమహే. ఓం
నమో భగవతే రేవణసిద్ధాయ సామశాఖాధ్యాయనాయ అరుణవ
ణాయ తత్పురుషముఖోద్భూతాయ, పూర్వకలశాధీశ్వరాయ
లింగయజ్ఞోపవీతినే శివలాంఛనధారకాయ ద్వాదశసహస్రచరలిం
గాధ్యతాయ గురుధర్మభిక్షాదేహిణుంద్రాంకితాయ గృహస్థాశ్ర
మాయ శివపంచాక్షరీజాపకాయ షట్త్రింశజ్జటామకుటనుండితాయ
మృత్కంఠాయ బిల్వదండాయ ఘనలింగాయ నమోనమః. గంధాద్యుప
చారాంతస్యకృత్వా తన్మూఢేన తత్స్వరుషకలశపూజాం కారయేత్.
అథదక్షిణదిశి అఘోరకలశపూజాధం అఘోరముఖోద్భూతం మరుళ
సిద్ధంత్యాం వృణీమహే. ఓంనమోభగవతే మరుళసిద్ధాయ అధర్వశి
ఖాధ్యాయనాయ శ్యామవర్ణాయ అఘోరముఖోద్భూతాయ దక్షిణ
కలశాధీశ్వరాయ లింగయజ్ఞోపవీతినే శివలాంఛన ధారకాయ

మూర్తయేనమః” అని వారినిపూజించి అనంతరము తత్స్వరుషకలశపూజను జేయుటకై
తత్స్వరుషముఖోద్భూతరేవణ సిద్ధసూత్రానుగతులగు మిశ్రులను వరించెదనని చెప్పి
వారిని “ఓంనమో...లింగాయనమోనమః” అనిపూజించి పిదప అఘోరకలశపూజను
జేయుటకై అఘోరముఖోద్భూత మరుళసిద్ధ సూత్రానుగతులగు మిశ్రులను వరిం
చెనని చెప్పి “ఓంనమోభగవతే...అతీతాయనమః అని పూజించి అనంతరము
వామదేవకలశపూజ నొనర్చుటకై వామదేవముఖోద్భూత పండితారాధ్యసూత్రా
నుగతులగు మిశ్రులను వరించెదనని చెప్పి వారిని “ఓంనమో...బ్రహ్మచారిణే నమో
నమః” అని పూజించి అనంతరము సవ్యోబాతకలశపూజనుజేయుటకై సవ్యోబాతముఖో

షట్ సహస్రచరలింగాధ్యక్షాయ దయాధమభిక్షాండేహీతి ముద్గాంకితాయ వానప్రస్థాశ్రమాయ ఓంనమోహంసాయేతి జాపకాయ ఏకాదశజటామకుటమండితాయ వ్యాఘ్రకలశాయ జౌదుంబరదండాయ అతీతాయ నమోనమః॥ ఇతి ఋత్విజం పూజయిత్వా తన్మృతేన అఘోరకలశపూజాం కారయేత్॥ అథోత్తరదిశి వామదేవకలశపూజాథం పండితాచార్యం త్వాం వృణీమహే. ఓంనమోభగవతే పండితాచార్యాయ యజుర్వేదాధ్యయనాయ ప్రవాళవణాయ వామదేవముఖోద్భూతాయ ఉత్తరకలశాధీశ్వరాయ లింగయజ్ఞోపవీతినే శివలాంఛనధారకాయ అసంఖ్యాతచరలింగాధ్యక్షాయ భవతిభిక్షాండేహీతి ముద్గాంకితాయ బ్రహ్మచర్యాశ్రమాయ గాయత్రీజాపకాయ పంచశిఖాయ స్వణశంఖాయ వాలాశదండాయ బ్రహ్మచారిణే నమోనమః. ఇతి ఋత్విజం పూజయిత్వా తన్మృతేన ఉత్తరదిక్కులశపూజాం కారయేత్. అథపశ్చిముదిశి॥ సద్యోజాతకలశపూజాథం సద్యోజాతముఖోద్భూతం ఏకోరామదేవం త్వాం వృణీమహే॥ ఓంనమోభగవతే ఏకోరామదేవాచార్యాయ ఋక్సామయజుర్వేదాధ్యయనాయ గోక్షీరవణాయ సద్యోజాతముఖోద్భూతాయ పశ్చిముకలశాధీశ్వరాయ లింగయజ్ఞోపవీతినే శివలాంఛనధారకాయ త్రిసహస్రచరలింగాధ్యక్షాయ లింగార్పిత భిక్షాండేహీతి ముద్గాంకితాయ విరక్తాశ్రమాయ ప్రణవమంత్రీజాపకాయ ఏకశిఖాయ కార్పాసకంఠాయ వేణుదండాయ విరక్తాయ నమోనమః ఇతి ఋత్విజం పూజయిత్వా తన్మృతేన సద్యోజాతకలశపూజాం కారయేత్॥

అథ కలశ పూజా

ఈశానకలశపూజాం కరిష్యే॥ తదంగత్వేన ప్రాణప్రీతిస్తాపనంచ కరిష్యే॥ ఈశానప్రాణప్రీతిస్తాపనమంత్రీన్య బ్రహ్మర్షిః॥ బృహతీఛందః॥

ద్యూతి ఏకోరామనూత్రాసుగతులగు మిన్నులను వరించెదనవిచెప్పి వారిని “ఓంనమో... విరక్తాయ నమోనమః” అనిపూజించెడి. పై వివరించబడిన ఆ యా ఋత్విజులు క్రమముగా ఆ ఆ కలశపూజ నొనర్చుచు యెట్లనిన, ఈశానకలశపూజకై వరించబడియున్న ఋత్విజులు తాము ఈశాన్య కలశపూజను జేసెదనని సంకల్పమునుజేసి, ‘ఈశాన...విని

ఈశానోదేవతా! ఈశానయతి బీజం! ఈశ్వరీతిశక్తి! సదాశివోమితి
 కీలకం, ఈశానప్రాణప్రతిష్ఠాధేజపే వినియోగః ఈశానస్సర్వవిద్యా
 నా మంగుష్ఠాభ్యాం నమః ఈశ్వరస్సర్వభూతానాం తజ్జానీభ్యాం
 నమః బ్రహ్మణీపతిః మధ్యమాభ్యాం నమః బ్రహ్మణోధిపతిః అనామికా
 భ్యాంనమః బ్రహ్మశివోమే =స్తు కనిష్ఠకాభ్యాంనమః సదాశివోం కర
 తలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః ఈశానస్సర్వవిద్యానాం హృదయానునమః
 ఈశ్వరస్సర్వభూతానాం శిరసేస్వాహ. బ్రహ్మణీపతిః శిఖాయైవవత్.
 బ్రహ్మణోధిపతిః కవచాయైవహుం. బ్రహ్మశివోమే అస్తు నేత్రీత్రీ
 యాయైవవత్. సదాశివోం అస్త్రీయైవత్॥ ధ్యానం॥ వ్యక్తావ్యక్త
 సనాతనంచ పరమం షట్త్రింశ తత్వాత్మకం తస్మాదుత్తరతత్త్వ మక్షర
 మితిజ్ఞేయం సదాయోగిభిః ఓంకారాది సమస్తమంత్రీజనకం
 సూక్ష్మాతి సూక్ష్మాత్పరం వందే వంచమమీశ్వరస్వవదనం ఖిన్యా
 ప్త జేజోమయం॥ (ఈశానస్సర్వవిద్యానాం ఈశ్వర స్సర్వభూ
 తానాం బ్రహ్మణీపతి బ్రహ్మణోధిపతి ర్బ్రహ్మ శివోమే అస్తు
 సదాశివోం) ఈశానస్య ప్రాణా ఇహప్రాణా ఈశానస్వజీవ
 ఇహస్థితః! ఈశానస్య సర్వేంద్రియాణికాయ వాఙ్మనశ్చక్షుశ్శోత్రీ
 జిహ్వఘ్రాణప్రాణా ఇహైవాగత్వ సుఖం చిరం తిష్ఠంతు స్వాహ॥
 ప్రసాదలింగాయనమః శోత్రేంద్రియాత్మనే నమః, శరణస్థలస్వరూ
 పాయనమః, శాంత్యతీత కలాత్మనేనమః శిబ్దగ్రహణ సాధనాయనమః
 పరాశక్త్యై నమః శివసాదాభ్యాత్మనే ఈశానమూర్తయేనమః సాన్ని
 ధ్యం కురుకురు స్వాహ. సప్తముద్రాప్రదశ్యై సద్యోజాతం ప్రవద్యా
 మీత్యాసనం॥ సద్యోజాతాయవై నమః ఇతిపాద్యం॥ భవే భవేనాతి

యోగః' అని ప్రాణప్రతిష్ఠనుజేసి, అనంతరము, 'ఈశాన స్సర్వవిద్యానాం...అస్త్రీయ
 యైవవత్' అను పర్యంతము క్రిమముగా ఆయా మంత్రములచే ఉక్తరీత్యా
 అంగవ్యాసాదులనుజేసి 'వ్యక్తా...తేజోమయం' అని ధ్యానించి 'ఈశానస్సర్వ...
 తిష్ఠంతుస్వాహ' అని ఆవాహించి 'ప్రసాదలింగా...స్వాహ' అని సప్తముద్రలను జూ
 పించి సద్యోజాత అనునది మొదలుగా 'సర్వభూతదమనాయనమః ఇతి ప్రదక్షిణాద్యు
 పచారాణ్' అను పర్యంతముగల ఆయా మంత్రములచే ఆయా ఉపచారములను క్రిమ
 ముగా నడిపించి ఈశానాయనమః అను మూలమంత్రమును ౧౦౮సార్లు జపించేది. సిద్ధప

భవే ఇత్యర్ఘ్యం భవోద్భవాయ నమః ఇత్యాచమనీయం. వామదేవా
యనమః ఇతిన్నానం. జ్యేష్ఠాయనమః ఇతివస్త్రం. శ్రేష్ఠాయనమః
ఇత్యుత్తరీయం. రుద్రాయనమః ఇతిగంధం. కాలాయనమః ఇత్యక్ష
తాన్. కలవికరణాయ నమః ఇతిపుష్పం. బలవికరణాయనమః ఇతి
ఘాపం. బలాయనమః ఇతిదీపం. బలప్రమథనాయనమః ఇతికాలే నై
వేద్యం. సర్వభూత దమనాయనమః ఇతితాంబూలం. మనోస్థనాయ
నమః ఇతిమంత్రీపుష్పం. సర్వభూతదమనాయనమః ఇతివిదక్షిణా
ద్యుపచారాన్ కృత్వా మూలమంత్రీమష్టోత్తరశతం జపేత్ ||

అథ తత్పురుష కలశ పూజాం కరిష్యే || తదంగత్వేన ప్రాణ
ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే | అస్యశ్రీతత్పురుషప్రాణప్రతిష్ఠాపన మంత్రస్య
బ్రహ్మసిః | గాయత్రీఛందః | తత్పురుషో దేవతా | తద్విజృంభమాదేవ
ఇతిశక్తిః | రుద్రీఇతికీలకం | తత్పురుషప్రాణ ప్రతిష్ఠాథే జపే వినియో
గః | తత్పురుషాయనమః అంగుస్తాభ్యాంనమః, విద్మహే తజఃసీభ్యాం
నమః, మహాదేవాయ మధ్యమాభ్యాంనమః, ధీమహి అనామికాభ్యాం
నమః, తన్నోరుద్రః కనిష్ఠకాభ్యాంనమః, ప్రచోదయాత్ కరతలకరపు
ష్టాభ్యాంనమః. తత్పురుషాయ హృదయాయనమః విద్మహే శిరసేస్వాహ
మహాదేవాయ శిఖాయైవషట్. ప్రచోదయాత్ అస్త్రాయఫట్ ||
ధ్యానం || సంవర్తాన్ని తటిత్ ప్రదీప్తకనకప్రస్ఫర్ధి తేజోరుణా ద్గంభీరధ్వని
నామవేదజనకం తామూధరం సుందరం || అధేందు ద్యుతిలోలపింగళ
జటాభారప్రబద్ధోరగం | వందేసిద్ధసురాసురేంద్రనమితం పూర్వం ముఖం
శూలినః || తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి తన్నోరుద్రః
ప్రచోదయాత్. తత్పురుషస్య ప్రాణాఇహప్రాణాః తత్పురుషస్య జీవ
ఇహస్థితః తత్పురుషస్య సర్వేంద్రియాణి కాయవాఙ్మనశ్చక్షుశ్శోత్రీ

తత్పురుషకలశపూజజేయుటకై వరించబడిన ఋత్విక్కులు సంకల్పముచేసి “అస్య
శ్రీ...జపేవినియోగః” అని ప్రాణప్రతిష్ఠను జేసి ‘తత్పురుషాయ...అస్త్రాయఫట్’
అని అంగవ్యాసాదులనొనర్చి ‘సంవత్కాన్ని...ముఖశూలినః’ అని ధ్యానించి ‘తత్పురు
షాయవిద్మహే...తిష్ఠతుస్వాహ’ అని అనాహించి ‘త్వగింద్రియాత్మనే...కురుకురు
స్వాహ’ అని సప్తమద్రలజూపించి ఆనంతరము ఆయామంత్రములచే వెనుకజెప్పబడినట్లే

జిహ్వఘ్రిణప్రాణాగ్రహగత్య సుఖం చిరం తిష్ఠంతుస్వాహా త్వగింది
యాత్మనే జంగమలింగాయనమః ప్రాణలింగస్థలాయనమః శాంతికలా
యై నమః ఆదిత్యై నమః సుశేఖరియాత్మనేనమః ఆమూర్తేనాదా
ఖ్యాయనమః తత్పురుషబ్రహ్మణేనమః సాన్నిధ్యం కురుకురుస్వాహా
సప్తముద్రాప్రదేశనపూర్వకం పూర్వవదుపచారా స్పృకల్ప్య
మూలమంత్ర మష్టోత్తరశతం జపేత్ ||

అథదక్షిణవిశి|| అఘోరకలశపూజాం కరిష్యే. తదంగత్వేన ప్రా
ణపృతిస్తాపనం కరిష్యే. ఓంఅస్యశ్రీఅఘోరమంత్రస్స బ్రహ్మర్షిః త్రి
ష్టుచ్ఛందః అఘోరేభ్యః ఇతిబీజం సవేభ్యః ఇతిశక్తిః రుద్రీరూపే
భ్యః ఇతికీలకం అఘోరప్రాణపృతిస్తాధే జపేవినియోగః. అ
ఘోరేభ్యః అంగు|| అథఘోరేభ్యః తజన్|| ఘోరఘోరతరేభ్యః
మధ్య|| సర్వేభ్యః అనా|| సవేశవేభ్యః కని|| నమస్తే అస్తురుద్రీరూ
పేభ్యః కరతల|| ఏవం హృదయాదిన్యాసః|| ధ్యానం|| కాలాభిభ్రామ
రాంజన ద్యుతినిభం వ్యావృత్తపింగేక్షణం|| కణోద్భాసిత భోగిభూ
షణ మణిప్రోద్భిన్న దంష్ట్రాంకురం|| సవేప్రోతకపాలశుక్తిశకల వ్యా
కీర్ణతాశేఖరం వందే దక్షిణమీశ్వరస్యవదనం|| చాధనానాదోదయం
(అఘోరేభ్యోధ ఘోరేభ్యో ఘోరఘోరతరేభ్యః సవేభ్యస్సవేశ
వేభ్యో నమస్తేఅస్తు రుద్రీరూపేభ్యః) అఘోరప్రాణాగ్రహప్రాణా
అఘోరస్యజీవ ఇహస్థితః అఘోరస్యసవేంద్రియాణి కాయవాఙ్మ
నశ్చక్షుశ్రోత్ర జిహ్వఘ్రిణ ప్రాణాగ్రహైవాగత్య సుఖం చిరం తిష్ఠం
తుస్వాహా|| శివలింగాయనమః నేత్రాత్మనేనమః ప్రసాదస్థలరూపాయ
నమః విద్యాకలాయై నమః రూపగ్రహణసాధనాయ మూర్తేనాదా
ఖ్యాయ అఘోరమూర్తేయే ఇచ్ఛాశక్తయే సాన్నిధ్యం కురుకురు
స్వాహా|| సప్తముద్రాప్రదేశనపూర్వకం పూర్వవదుపచారా స్పృకల్ప్య
మూలమంత్ర మష్టోత్తరశతం జపేత్ || (అఘోరాయనమః ఇతి
మూలమంత్రం)

ఇ పచారములనుజేసి 'తత్పురుషాయనమః' అనుమూలమంత్రమును ౧౦౮ సార్లు జపించేది.
ఛరతిగానే తక్కినఅఘోరకలశమునకును వామదేవకలశమునకును సద్యోజాతకలశము

అథోత్తరదిశి॥ వామదేవపూజాం కరిష్యే. తదంగత్వేన ప్రాణ
ప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే. అన్యశ్చేవామదేవప్రతిష్ఠాపనమంత్యేన్య బ్రహ్మ
ర్విశిష్టరీఘండః వామదేవో దేవతా॥ వామదేవ ఇతిబీజం. రుద్రాక్ష
శక్తిః సర్వభూతదమనాయనమః ఇతికీలకం. వామదేవ ప్రాణప్రతి
ష్ఠార్థే జపేవినియోగః వామదేవాయ జ్యేష్ఠాయనమః అంగు॥ శ్రేష్ఠా
యనమో రుద్రాయనమః తజ్జా॥ కాలాయనమః కలవికరణాయనమః
మధ్య॥ బలవికరణాయనమో బలాయనమః అనా॥ బలప్రమథనా
యనమః సర్వభూతదమనాయనమః కని॥ మనోస్థనాయనమః
కరతల॥ ఏనంహృదయాదిన్యాసః॥ ధ్యానం॥ గోరీకుంకుమ పంకిలం
సుతీలకం వ్యాపాండుగండస్థలం॥ భూమిక్షేపకటాక్షవీక్షణ లసత్స
త్కీర్ణకణోత్పలం॥ స్నిగ్ధంబింబఫలాధరప్రవాసితం నీలాలకాలంకృతం॥
వందే యాజుషవేదఘోషజనకం వక్త్రంహరస్యోత్తరం॥ వామదేవాయ
నమో జ్యేష్ఠాయనమః శ్రేష్ఠాయనమో రుద్రాయనమః కాలాయనమః
కలవికరణాయనమో బలాయనమో బలవికరణాయనమో బలప్రమథ
నాయనమ స్సర్వభూతదమనాయనమో మనోస్థనాయనమః. వామ
దేవస్య ప్రాణాభివాప్రాణ వామదేవస్యజీవభివాప్రీతిః. వామదేవస్య
సర్వేంద్రియాణి కాయవాఙ్మనశ్చక్షుశోశ్రోత్ర జిహ్వఘ్రాణప్రాణాభి
హైవాగత్య సుఖం చిరం తిష్ఠంతుస్వాహా॥ గురులింగాయనమః జిహ్వం
దియూత్మనేనమః నూహేశ్వరస్థల స్వరూపాయనమః ప్రతిష్ఠాకలా
యైనమః రిసగ్రహణసాధనాయనమః జ్ఞానశక్త్యాస్థితేనమః కర్మసా
దాభ్యాయనమః॥ వామదేవాయసాన్నిధ్యం కురుకురుస్వాహా॥ అథసప్త
ముద్రా ప్రదేశేనపూర్వకం పూర్వవత్పూజాం కృత్వా వామదేవా
యనమః ఇతిమూలమంత్రీనుష్ఠాత్తరశతం జపేత్॥.

అథపశ్చిమదిశి॥ అస్మిన్కలశే సద్యోజాతపూజాం కరిష్యే.
తదంగత్వేన ప్రాణప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే. సద్యోజాతప్రాణప్రతిష్ఠాపన
మంత్రీన్య బ్రహ్మషిః ఉష్ణిక్చందః సద్యోజాతమూర్తికాంతి దేవతా
సద్యోజాతమితి బీజం. ప్రసద్యామి ఇతిశక్తిః. భవోద్భవ ఇతికీలకం

సమస్త తత్త్వదుక్తవాంత్రిములచే తత్త్వత్కార్యములను నెరవేర్చవలయును.

సద్యోజాత ప్రాణప్రతిస్తాభే జపేవినియోగః. సద్యోజాతం అంగు॥
 ప్రవద్యామి తజానీ॥ సద్యోజాతాయవై నమోనమః ఇతిమధ్య॥ భవే
 భవే అనా॥ నాతిభవేభవస్వమాం కసీ॥ భవోద్భవామనమః కరతల॥
 సద్యోజాతం హృదయాయనమః॥ ప్రవద్యామి శిరసేస్వాహా॥ సద్యో
 జాతాయవై నమోనమః శిఖాయైవపట్॥ భజేభవే కవచాయహం॥
 నాతిభవే భవస్వమాం నేత్రోత్త్రయాయవోపట్॥ భవోద్భవామ
 నమః అస్త్రాయఫట్॥ ఓంభువభువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానం॥
 ప్రాణేయాచలమిందుకుందధవళం గోక్షీర ఫేనప్రభం భస్మాశ్శృంగ మనం
 గదేహ దహనజ్వాలావళిలోచనం॥ విష్ణుబ్రహ్మ మరుద్గణాచితపదం
 ఋగ్వేదనాదోదయం వాదేహం సకలం కళంకరహితం స్థానోర్ముఖం
 పశ్చిమం (సద్యోజాతం ప్రవద్యామి సద్యోజాతాయవై నమోనమః భవే
 భవే నాతిభవే భవస్వమాం భవోద్భవామనమః) సద్యోజాతస్య
 ప్రాణాగ్రహప్రాణాః సద్యోజాతస్య జీవగ్రహస్థితః సద్యోజాతస్య సర్వేంద్రి
 యాణి కాయవాఙ్మనశ్చక్షుశ్శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణప్రాణాగ్రహైవా
 గత్య సుఖం చిరం తిష్టంతు స్వాహా॥ ఆచారలింగాయనమః భక్తఫల
 స్వరూపాయనమః ఘ్రాణేంద్రియాత్మనేనమః నివృత్తికలాయై నమః
 గంధగ్రహణ సాధనాయనమః క్రియాశక్త్యైనమః కమలాదాభ్యా
 యనమః సద్యోజాతమూలేయే సాన్నిధ్యం కురుకురుస్వాహా. సప్తము
 ద్రాప్రదర్శనపూర్వకం పూర్వపదుపచారా స్సక్తల్ప్య సద్యోజాతాయ
 నమః ఇతిమూలచుంత్రీ మష్టోత్తరశతంజపేత్॥ ఇతిమంచకలశేస్థాపనవిధిః॥

అథ వధూవరయోః ఫాలఫలకధారణమ్.

(శుభ కేళిర ఆరోహ శోభయంతి ముఖం మమ ముఖగోచరీ
 మమశోభయా భూయాగ్ం సంచభగ్ం కురు॥ యమాః రజ్జుం జవన

వధూవరభాషికధారణము.

అనంతరము వీరమహేశ్వరుః పరీవహమందు మంగళమాచనాధికమై మంగళ
 కాద్యయలగుచుండ “శుభశే... సహచరకాసా” అని వధూవరుల ఫాలమందు భాషిక
 మలను ధరించవలయును. పిదప వరుడు గంధపుష్పమాలాధారణము మొదలగువాని
 చేయలెక్కుటయై భక్తమహేశ్వరునకు ఇష్టదేవతలకును జంకుడు మొదలగుబాంధవు

దగ్నిశ్శ్రీధృయై కామాయానై ఇయాంత్యామపి న హ్యేహం భగేనసహ
వచనా) ఇతి మంత్రేణ శోభనసూచనాధాం వీరమాహేశ్వర
సన్నిధౌ మంగళతూర్వైస్సహ వధూపరయో ర్లలాటే ఫాలఫలకం
బద్ధియాత్ వరిః॥ గంధాక్షతపుష్పమాలాభూషితస్సన్ భక్తమాహే
శ్వరేష్టదేవతాదీ న్నమస్కారం కృత్వా, తథాపిత్రాదీంశ్చ నమ
స్కృత్య, తైరనుమోదితో యథావిధవ మశ్వాది యానమారుహ్య
స్వచిత్తైర్జ్ఞాతీబాంధవైరన్వై య రాహేశ్వరైః పురంధ్రీభిః ధృతఘతీ
పూర్ణకలశదళాణాం పుష్పాక్షత దీపమాలాధ్వజలాజై ర్మంగళతూ
ర్యాదిభిశ్చసహ వధూగృహంగత్వా తద్వారదేశే ప్రాజ్ఞుభిస్సితః॥
నీరాజన పూర్ణకుంభయుతాభిః పురంధ్రీభిః ప్రత్యుద్యాతో నీరాజ
నపూర్వక మంతర్వహం ప్రవిశ్య మంటచక్ర్యత్తరదేశే దభాన్తీచే
చతుఃపాదభద్రద్రవీతే ప్రాజ్ఞుభిస్సన్నుపవిశేత్ ॥

అథ మధుపర్కః

దాతా॥పాద్యాధాం, అర్ఘ్యాధాం ఆచమనీయార్థం శుద్ధాచ
మనీయార్థం॥ జలపాత్రీ చతుష్టయం మధుపర్కపాత్రీం॥ పంచవింశతి

అశును నమస్కరించి పల్లకి యేనుగు గుత్తము మొదలగు వానిలో దేనియైనను ఆగోహించి
వీరమాహేశ్వరబంధునునుంగులు మొదలగువారిచే కూడుకొని, ఛత్రచామరము మొద
లగువాటిచే శోభితుడై మంగళవాద్యసమేతుడై వధూగృహద్వారమందు పూర్వము
ఘడి నిలిచి మంగళహారతులు మొదలగు వానిధరించియుండు సీమంతిలులచేత నెదు
ర్కొనబడినవాడై గృహమును ప్రవేశించి వివాహమంటపోత్తరభాగమందు దర్భలచే
పరచబడిన నాలుగుపాదములు గలపీఠమందు పూర్వముఘడి కూర్చుండవలయును.

మధుపర్కము.

బాహ్యపు ౪ జలపాత్రలను ౧ మధుపర్కపాత్రను పరునివీతారాధ్యమై ౨౫ దర్భ
లను పెట్టుకొని పూర్ణితాయామసంకల్పము మొదలైనవానిని దీర్చుకొని “విష్వరః...
ప్రతిగృహ్యతాం” అనిదాత్మపు షైవజూపినదర్భలను వరుసకు వీతాగ్రమునకై నివ్వగా
వరుడు ‘ప్రతిగృహ్యమి’ అనిచెప్పి “అహం వష్టా...భిదానతి” అని ఉత్తరదిక్కునను
చివరలుండునట్లు దర్భలను తనపాదములచే తెట్టి కూర్చుండవలయును. దాత “పాద్యం
...ప్రతిగృహ్యతాం” అని పూర్వమందుజెప్పబడిన పాత్రలలో నొకదానిని పరుని
హస్తమిండియగా, ‘ప్రతిగృహ్యమి’ అని వరుడు పరిగ్రహించి “అస్మిప్రాప్తే...నిర్దహం

దర్భే:ప్రగగ్గిం వామావతేనకృతం. విష్ణురంచ సంపాద్య ప్రాణా
 నాయమ్య దేశకాలా సంకీర్త్య కన్యార్థినే గృహమాగతాయాస్మై
 వరాయ కన్యదానాంగభూతం మధువర్కం కరిష్యే. ఇతిసంకల్ప్య
 ప్రాగ్గుత్తలక్షణం దర్భమయం విష్ణురమాదాయ విష్ణురోవిష్ణురో విష్ణురః
 ప్రతిగృహ్యతాం ఇతి ఆసనార్థం వరహస్తే దద్యాత్ || వరః ప్రతిగృహ్య
 మీత్యుక్త్వా అహంవర్షేత్యస్య వామదేవో విష్ణురోనమ్యోవిష్ణురోనవేశనే
 వినియోగః అహంవర్షేత్యనుఃకతానాం విద్యుతామివసూర్యః ఇదంత
 మధితిస్థామి యోమాకశ్చాభిదాసతే ఇత్యుదగగ్గే విష్ణురఉవవిశేత్ ||
 పాద్యం పాద్యం పాద్యం ప్రతిగృహ్యతాం ప్రతిగృహ్యమీతి వరో గృహ్య
 యాత్ అస్మిన్నాప్తే శ్రియమావేశ యామ్యతోదేవః ప్రతిసశ్చా
 మ్యాపః దక్షిణంపాదమవనే నిజేస్మిన్ రాష్ట్రమిందిరియం దధామి:
 సవ్యం పాదమవనేనిజేస్మిన్నాప్తే ఇందిరియం వధాయామి. పూర్వ
 మన్యమపరమన్యం పాదావవనేనిజే దేవారాష్ట్రగుప్త్యప్త్య అభయస్యా
 వరుధ్యై ఆపః పాదావవనే జన్ద్విపంతం నిదకహంతుమే ఇతివదేత్
 తతో దాతా తేనోదకేన వరస్య దక్షిణసవ్యపాదా ధౌత
 యేత్. తతోవరః లాకికేన జలేనాచమ్య తతో దాతా అర్చ్యమ
 ర్చ్యమర్చ్యం ప్రతిగృహ్యతా మితి వరః ప్రతిగృహ్య మీత్యుక్త్వా
 అంజలినా ప్రతిగృహ్య నాతా ఆచమనీయ మాచమనీయమితి

తుమే” అని చెప్పేది. దాతృవు అదేనీటిచే నరుని చుడుపాదములను కడుగుచుం
 డగా వరు డాచమనమును జేయునది. దాతృవు “అశుక్య.....ప్రతిగృహ్యతాం”
 అని మరియొక జలపాత్రనిచ్చగా వరుడు ‘ప్రతిగృహ్యమి’ యని చెప్పి ‘చుడుచేతులచేతను
 అర్చ్యమును దీసికొనవలయును. దాతృవు ‘అచమనీయ...ప్రతిగృహ్యతాం’ అని మర
 యొక జలపాత్ర నీయగా వరుడు ‘ప్రతిగృహ్యమి’ యని చెప్పి దానిని గ్రహించి తనయిష్ట
 లింగమునకు సమర్పించి దానియందు కొంచెమును ‘అమృతోపస్తరణమసి’ యని పాన
 మొనర్చి పునః అచమనమును జేసే. దాతృవు ‘మిత్రస్య...ప్రతీక్షే’ యని మధుపకా
 మను మంచి పూర్వమువలెనే మధుపకాం.....ప్రతిగృహ్యతాం’ అని అనగా
 వరుడు ‘దేవస్యత్వా...ప్రతిగృహ్యమి’ అని తనచెందుమాస్తములచే గ్రహించి ఇష్టలింగ
 మునకు సమర్పించి పిదప తనఅంజలియందుగల మధుపర్కమును “మధునాతా...భస
 తునః” అనిమాటయెడమహస్తమరదుంతుకొని పెద్దనవేలు పవిత్రపునెను ఈచంటినిజేర్చు

ప్రతిగృహ్యతామితి వరః ప్రతిగృహ్యతామితి త్యక్త్యా ప్రతిగృహ్య
 స్వేష్టలింగస్య సమర్పణం కృత్వా తస్మిన్నేకదేశం గృహీ
 త్వా అన్ముతోపస్తరణమసీత మంత్రేణ ప్రాశస్త్య లాకికేన జలేనాచమ్య
 ఆసీయమానం మధుపర్కం (మిత్రస్య త్వాచక్షుషా పతీక్షే) ఇత్య
 వేక్ష్య మధుపర్కో మధుపర్కో మధుపర్కః ప్రతిగృహ్యతా మిత్య
 క్త్యా (దేవస్య త్వా సవిత్రః ప్రసవేత్స్వినోబాహుభ్యాం పూష్ణో
 హస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్యతామి) ఇతి మంత్రేణాంజలినా ప్రతిగృహ్య స్వేష్ట
 లింగస్య సమర్పణం కృత్వా స్వాంజలిస్థమేవ మధుపర్కం (మధు
 వాతా ఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధవః మాద్విన్నస్సంతోష్వషధీః
 మధున క్తముతోషసో మధుమత్పాథివం రజః మధుద్యౌరస్తునః పితా
 మధుమాన్నో ననస్సతి మధుమాగ్ం అస్తు సూయాః మాద్విగా
 వోభవంతునః) ఇతి మంత్రేణ అనాఙ్ముఖోవీక్ష్య తత్పాత్రం సవ్యహ
 స్తే ధృత్వా అంగుష్ఠానామికాభ్యాం మధుపర్కం త్రిఃపదక్షిణ మా
 లోఽధ్య అంగుళిగతం మధుపర్కలేపం (పవనస్త్యాగాయత్రేణ ఛందసా
 భక్షయంతు) ఇతిపూర్వాస్యాం నిక్షిపేత్. ఏవంరుద్రాస్త్యా జాగతేన
 ఛందసా భక్షయంతు ఇతి దక్షిణతః (ఆదిత్యాస్త్యా జాగతేన ఛందసా
 భక్షయంతు) ఇతిపశ్చాత్ (విశ్వేత్వాదేవా అనుష్ఠభేన ఛందసా భక్ష

మధుపర్కమందు మూడుసార్లు పదక్షిణయిగా తిరిగించి అప్రేక్షకు అంటియొడు
 మధుపర్కమును, 'పవనస్త్యా' అనుమంత్రముచే పూర్వాదిక్కునకు, రుద్రాస్త్యా' అనుమం
 త్రముచే దక్షిణదిక్కునకును, ఆదిత్యా అనుమంత్రముచే పశ్చిమమునకును విశ్వేత్వా
 అనుమంత్రముచే ఉత్తరదిక్కునకును జల్లి, భూతేభ్యః' అనుమంత్రముచే మధుపర్క
 మధ్యనుండు కొంచును దీసికొని మూడుసార్లు మీదికిపోర్చివేచి మధుపర్కపాత్రను
 భూమియొడుచి పునః మధుపర్కమందు కొంచెముదీసికొని, 'విరాజోగోహమసి'
 అని పానమొసరించి అచమనమును జేసి మరలమధుపర్కముయొక్క కొంచెముభాగమును
 గ్రహించుకొని, 'విరాజో దోహమసీయ' అని త్రాగి మరల అచమనమును జేసి పునః
 మధుపర్కమందు ఇంచుకగ్రహించి, 'సయదోహః పద్యాయైవిరాజః' అనిపానముజేసి
 అచమనమొసర్చి మిగిలిన మధుపర్కమును ఉత్తరభాగమునకు జలయలోవేసి విదప
 పూనకమందు దాతచేయివ్వబడి భూమియందు పెట్టబడిన అచమనపాత్రయందు కొం
 చమును "అమృతాపి ఘామసి" అనిపానముజేసి పునః లాకికజలముచే అచమనమునుజేసి
 మిగిలిన అచమనయజలభాగమును సత్సంయశః అనుమంత్రముచే పానమొసర్చి సామా

యంత) ఇశ్శుత్తరతః క్షిప్త్వా (భూతేభ్యస్తా...భక్తయంత) ఇతిత్రిరావృతేన మంత్రేణ మధ్యాత్మింది దృఢీత్వా త్రిసార్ధ్యం క్షిప్త్వా మధుసకాపాత్రం భూమా నిధాయ మధుపర్మకదేశం గృహీత్వా విరాజో దోహమాసి ఇతిప్రాశ్నతాకికేనోదకేన ఆచమ్య. పునరేకదేశం గృహీత్వా (విరాజో దోహమసియ ఇతిప్రాశ్న పూర్వవదాచమ్య పునఃపూర్వవ దృఢీత్వా (మయిదోహః పద్యా యై విరాజః) ఇతిప్రాశ్న పూర్వవదాచమ్య మధుపర్మశేషం ఉద జ్ముఖే అపు నిక్షిపేత్. పూర్వనివేదితాచమనేయైః దేశం గృహీత్వా (అమృతాపిథానమసి) ఇతిపీత్వా తాకికేన జలేనాచమ్య పూర్వ నివేదితాచమనీయ జలశేషం సర్వంగృహీత్వా (సత్యంయశశ్శీ)హిమయి శీః శయతాం) ఇతిమంత్రీ ముచ్చాయా నిరవశేషమాచమనీయ మా చమ్య పునరాకికేన జలేన ద్విరాచమేత్॥ అథ చాతా వరం గంధపుష్పాక్షత వస్త్రాభరణాదిభి స్సంపూజ్య తేన సహాగతానపి సం పూజయేత్। ఇతిమధుపర్మః॥ అథ కన్యా స్నాతా పరిహితా హత వస్త్రా గృహంతరే సూత్రవేష్టితోపలసిత దృఢదుపరిహారదా గౌరీ సాభాగ్యాది కామనయా ఘోషశోపచారైః పూజయేత్। (కాత్యాయని నమస్తుభ్యం శంకరప్రీయభామిని వివాహభాగ్యమారోగ్యం పుత్ర లాభంచ దేహిమే॥ ఇతిప్రార్థయేత్। తతో గౌరీ సాభాగ్యాది ప్రార్థ యమానా॥ తత్రైవ తిష్ఠేత్ అథ సభాపూజా॥ అథోయే అన్యసత్వా నో హంతేభ్యో కరం నమః। నమోవః కిరికేభ్యో దేవానాం హృద యేభ్యః। గణేభ్యో గణపతిభ్యశ్చవో నమోనమః। నమస్తే రుద్రీరూపేభ్యః

న్యమైజలముచే ఆచమనమును జేయవలసివది. అనంతరము వరుని గంధపుష్పసూతిన వస్త్రాభరణాలచే పూజించి వరునిపక్షమువారిని పూజించి దక్షిణతంబూలాదు లొసంగవలయును. అనంతరమందు కన్య స్నానమొనర్చి వస్త్రాదులచే ఆలంకృతురైన గృహంతరార్భగమందు ఒకసారిపై పనుపుచేత గౌరదేవినిజేసి కెట్టి ఘోషశోపచారముల బూజించి “కాత్యాయని...దేహిమే” అని ప్రార్థించుచు ఆచటనే కూచొకొన వలయును. పిదప సభాపూజ॥ వరుడు సభాసదులను, ‘అథోయే రుద్రయాపేభ్యః’ అనిస్తోత్రించి దక్షిణతంబూలాదులనిచ్చి ‘నమస్తదనే...పరిబ్రహ్మణేనమః’ అని నమస్కరించగా సభాసదులు, బహుగ్యై.....రాజాభవతి’ అని ఆశీర్వదించి, వరుని

ఇతి మంత్రేణ సంస్తుత్య సదక్షిణతాంబూలాని దత్వా నమత్య
 ద సే సదస్సతయే. నమస్సుఖినా పురోగణాన్నక్షుషే నమో దివేనమః॥
 పృథివ్యై నమః॥ యువభ్యో నమః॥ ఆసీనేభ్యో యజామదేవాయ విశత్
 నమస్సదస్యేభ్యః పృమథగణేభ్యః సదస్యేభ్యో రుద్రగణేభ్యో నమః॥
 సదస్యేభ్యో అమరగణేభ్యో నమః॥ సదస్యేభ్యో మాహేశ్వరగణేభ్యో
 నమః॥ పరబ్రహ్మణే నమః॥ ఇతి శిష్టనమస్కారం కృత్వా అథ (బహు
 గ్వై బహ్వశ్వాయై బహ్వజావికాయై బహువ్రీహీయవాయై బహుమా
 షతిలాయై॥ బహుహిరణ్యాయై॥ బహుహస్తికాయై॥ బహుదాసఫూరు
 షాయై రయిమృత్యై పుష్టిమృత్యై॥ బహురాయస్పషాయై రాజాస్తు॥
 సామ్రాజ్యం భోజ్యం న్వారాజ్యంవై రాజ్యం పారమేష్ఠ్యం రాజ్యం
 మహారాజ్యమాధిపత్యం) సోమోవా ఏతస్య రాజ్యమాధత్తే యోరాజా
 సన్॥ రాజ్యోవాసోమేన యజతే॥ దేవసూవామేతాని హవిగంపిభ
 వంతి ఏతావంతో వైదేవానాగం సవాః॥ తఏవాస్తై సవాస్సృయ
 చ్చంతి తయేనం పునస్సునంతే రాజ్యాయ॥ దేవసూ రాజాభవతి
 ఇతి మంత్రాభ్యం భక్తమహేశ్వరా ఆశీర్వచనం కృత్వా మంత్రాక్ష
 తాన్ ఎర శిరిసి నిక్షిపేత్॥

అథ కన్యాదానాథం వినియోజ్యస్య జలస్య శుద్ధిం కుర్యాత్॥
 తద్యథా॥ పురోధాః ఎరదక్షిణతః ఉదజ్ముఖ ఉపవిశ్య ఏధూవరయో
 ర్మధ్యే ప్రాగగోదగగ్రాః దభానాస్తీర్య తేషుతైజసం శుద్ధతీర్థాది
 జలపూర్ణకలశం నిధాయ॥ వ్రీహీయవానారోప్య॥ గంధపుష్పాదిభిరలం
 కృత్య, దూర్వాపల్లవైర్ముఖమాస్తీర్య, అబ్లింగాభియుగ్భిరభిచుంత్రీయేత్॥
 తత్రీమంత్రాః (ఆపోహిష్ఠా మయోభువస్తావ ఉజ్జేదధాతన మహే
 రణాయచక్షసే యోవశ్శివతమో రసస్తస్య భాజయతే హనః ఉశతీ

శిరస్సునైవ ఆక్షుతిలను వేసెడిది.

అనంతరము పురోహితుడు వరుని కుడిపక్కలా ఉత్తరముఖుడై కూర్చొని
 మధ్యన పూజానుకేతాని ఉత్తరమునకేగాని అగ్రమునందునట్లు దర్శిలనుబరిచి
 దానిపై పుణ్యజలము చేనింపిన ఒక కలశమునుంచి గంధపుష్పాదుల నలంకరించి ఆపో
 హిష్ఠా... స్వస్తిభిస్సదానః" అను మంత్రముచే అభిమంత్రించెడిది. అనంతరము మంగళ

రివ మాతరః తస్మా అరంగమామవో యస్యక్షయాయా జన్వధ ఆపో
జనయథాచనః॥ ౧॥ ఆపోయం వఃప్రధమం దేవయంత ఇంద్రసాన
మూమిమ కృణ్వతేళః॥ తంవోవయం శుచిమరిప్రిమద్య ఘృతపృషం
మధుమంతం ఐనేమ॥ తమూమిమాపో మధుమత్తమం వోపాన
సాదవత్వా శుహేమా॥ యస్మిన్నిందో వసుభిరూదయా తే
తమశ్యామ దేవయంతో వోఅద్య॥ ౨॥ శతపవిత్రా స్వధయామ
దంతీ దేవీదేవానామపి యంతిపాథః॥ తాఇంద్రస్య సమినంతి
ప్రితాని సింధుభ్యో హవ్యం ఘృతవజ్జహూత॥ ౩॥ యాస్మామో
రశ్మిభిరాతతా సయాభ్యుదయో అందద్దాతుమూమి॥ తేసింధవో
వరివోధాతనానో యూయం చాతస్వస్తిభిస్సదానః॥ ౪॥ అథ స్వలం
కృతవేళ్ళని తూర్యమంగళఘోషేక్రియమాణే మంటపే పూజా
పశ్చిమయోః హస్తాంతరాళం విహాయ శ్వేతతండూలై ద్వారాశీప్రత్యే
కం ప్రస్థపరిమితో కృత్వా తన్మధ్యే కుంకుమాది స్వస్తికాంకితకాండపటం
ఉత్తరదిశం మాహేశ్వరాధారయేయః అథపూజారాశౌ ప్రత్యజ్ఞుఖం
వరం పశ్చిమరాశౌచ ప్రాజ్ఞుఖం కన్యాం గుడజీరకయుతపాణీ సావయే
యః తో వధూవరౌ ఇప్తదేవతా ధ్యాయంతో సమాహితో తిష్ఠేతాం
అథమాహేశ్వరా స్సూయానూక్త సంజ్ఞకసత్యేనోత్తభితేతి సూక్తం
ఐశేయుః॥

అథ సూయానూక్తమ్

సత్యేనోత్తభితాభూమి స్సూయేణోత్తభితాద్యాః॥ ఋతేనాది
త్యాస్త్రివంతి దివిసామో అధిశ్రితః॥ సోమేనాదిత్యా బలనస్సోమేన

వాద్యము లగుచుండగా వివాహమంటపమందు పూర్వనిశయం దొక బియ్యపుకుప్పను
పశ్చిమ దిశయందొకరాశినిజేసి ఆరెంటిమధ్యన శుభిసూచకములగు కుంకుమాదులచే
నలంకరింపబడ్డ తెరవస్త్రమును మాహేశ్వరు ఋత్తరదిక్కునకు కొంగుండునటుల బట్టు
కొని నిలబడవలయును, తర్వాత పూర్వదిక్కు బియ్యపురాశిపైన వరుని పశ్చిమముఖ
ముగాను పశ్చిమదిశ బియ్యపురాశిపైన కన్యకు పూర్వముఖముగాను ఒకరిముఖ మొకరికి
గనుపించుకుండునటుల (తలలు క్రిందికివంచి) నిలబెట్టి వధూవరులిద్దరి దోసిలియందు
ప్రత్యేకముగా జీలకర్ర బెల్లమునుంచి మాహేశ్వరులు సత్యేనూత్తభితా మొదలుకొని

వృధివీనుహీ॥ అథోనక్షత్రాణా మేషాముపస్థే సోమఆహతః॥ సోమం
మన్యతే పవనాన్యత్సం పింపంతోవ్యవధిం సోమం యంబ్రహ్మణో విదు
నన్ తస్యాశ్చాతికశ్చన॥ అచ్ఛద్విధానై గుణపితో బార్హత్యైస్సమర
క్షితః॥ గాన్ధామిచ్ఛృణ్వన్తిష్ఠసి సతేఅశ్చాతిపార్థివః॥ యత్వా దేవప్ర
పిబంతి తతఆప్యాయసే పునః వాయుస్సోమస్య రక్షితాసమానాం
మాసకృతిః॥౧॥

వైభ్యాసీదనుదేయీ నారాశంసీన్యోచసి సూర్యాయాభద్రీ
మిద్వాసా గాథయైతి పరిష్కృతం॥ చిత్తరా ఉపబర్హణం చక్షురా
అభ్యంజనం ద్యౌభూమిః కోశ ఆసీద్యదయాత్సూర్యాపతి॥ స్తోమా
ఆసన్ప్రతిధయః కురీరం ఛందఃపశః సూర్యాయా ఆశ్వినావరాగ్ని
రాసీ త్పురోగవః సోమో వధూయుర భవదశ్వినా స్తాముభావరా
సూర్యాంయత్ప్రత్యే శంసంతీం మనసా సవితాఽదదాత్తం మనో
అస్యా అన ఆసీద్యై రాసీదుతచ్ఛదిః॥ శుక్రావనద్వాహవాస్తాం
యదయా త్సూర్యాగృహం॥౨॥

ఋక్సామాభ్యా మభిహితౌ గావా తేసామనావితః శ్రోత్రంతే
చకే ఆస్తాం దివిపంథాశ్చరాచరః॥ శుక్రీతే చకే యాత్వావ్యానో
అక్షఆహతః అనోమసన్మమం సూర్యారోహయ త్ప్రయతీపతిం॥
సూర్యాయానహతుః ప్రాగా త్ప్రవితాఽయమవాస్యజత్ అఘాసు
హన్యంతే గావోఽజాన్యోః పర్యుహ్యతే యదశ్వినాపుచ్ఛమానావ
యాతం త్రిచకేణవహతుం సూర్యాయాః విశ్వేదేవా ఆనుతద్వా
మజానన్సుత్రీః పితరావవృణీతపూషా॥ యదయాతం శుభస్పతీవరేయం
సూర్యాముపకైర్వకం చక్రం వామాసీత్ప్రదేస్త్రాయతస్థధుః॥౩॥

ద్యౌతే చకే సూర్యేబ్రహ్మణముతుథావిదుః॥ అథైకంచక్రం
యద్గుహాత తద్ధాతయ ఇద్వియః॥సూర్యాయైదేవేభ్యోమిత్రాయవరు
ణాయచ॥ యేభూతస్యప్రచేతస ఇదంతేభ్యోఽకరంనమః పూర్వాపరం

సముద్రేష్ట్రీదధాతునాఅనుతోమ్మిది పన్నములను జదువుచుండగా శుభాంగనలు శోభన
పాటలు బాడుచుండ వధూవరులు తమ మనస్సునందు ఇష్టదేవతాధ్యాన మొనర్చు
చుండ పోరోహితుడు ముందుకెప్పు మంగళాష్టకములను జెప్పుచు

చ రతోమాయయై తౌ శిశుకీర్తితౌ పరియాతౌ అధ్వం విశ్వా
 న్యనో భువనాభిచప్తఋతూనో విదధజ్జాయతేపునః సహోహో
 భవతి జాయమానోహస్మి కేతురుషనామేత్యగ్రం భాగందేవభ్యో
 విదధాత్యానున్పించద్రమాస్తిరతే దీఘమాయుః సుకింసుకం
 శల్మలిం విశ్వరూపం హిరణ్యవర్ణం సునృతం సుచక్రం ఆనోహసూ
 యే అమృతస్యలోకం స్యోనంపత్యేవహతుంకృణుష్వ ॥ ౪॥

ఉదీర్వాతః పతివతీహ్యేషా విశ్వావసుం సమసాగీర్భిరీశే అన్య
 మిచ్ఛసి త్యుషదం వ్యక్తాం సతేభాగోజనుషా తస్యవిద్ధి ఉదీర్వాతో
 విశ్వావసో సమసేళామహేత్వా అన్యమిచ్ఛప్రీధర్వ్యసంజాయాం
 పత్యాసృజ ॥ అన్మక్షరా ఋజవస్సంతు పంథాయేభి స్సభాయోయన్తి
 నోవరేయః సమయమా సంభగోనో విసీయాత్సజాన్పత్యం సుయమ
 మస్తుదేవాః ॥ ప్రత్యాముచామి వరుణస్యసాశాద్యేనత్వా బధ్నాత్సవి
 తాసుశేవః ॥ ఋతస్యయోనా సుకృతస్య లోకేరిష్టాంత్యా సహపత్యా
 దధామి ॥ ప్రేతోముచామి నాముతస్సుబద్ధా మము తస్కరం
 యథేయమింద్ర మిధ్వస్సువుతా సుభగాసతి ॥ ౫॥

పూషాత్వేతో సయతు హస్తకృహ్యశ్వినా త్వాప్రహవతాం
 రథేన గృహస్తచ్చ గృహపత్నీ యథాసోవశినీత్వం విదధమావదాసి ॥
 ఇహప్రీయం ప్రజయా తే సమృధ్యతా మస్మిన్సహే గార్హపత్యా
 య జాగృహి ॥ ఏనాపత్యాతస్య సంసృజన్వాధాజిప్రీవిదధమావదాధః ॥
 నీలలోహితం భవతి కృత్యానక్తి ర్వ్యజ్యతే ఏధంతే అన్యజ్ఞాతయః
 పతిబంధేషు బధ్యతే ॥ పరాదేహి శాముల్గం బ్రహ్మభ్యో విభజా
 వసు ॥ కృత్యేషాపద్వతీభూత్వా జాయావిశ తేపతి ॥ అశ్రీరాతనూ
 ర్భవతి రుశతీపాపయాముయా ॥ పతిర్యద్వధ్వోనాససాస్వనంగమభిధి
 త్యతే ॥ ౬॥

యేవధ్వశ్చంద్రం వహతుం యక్షాయంతి జనాదను పునస్తా
 న్యజ్ఞాయ దేవాసయంతు యతఆగతాః ॥ మావిద్వస్పరిన్ధినో యాసీ
 దంతి దంపతీ సుగేభినుగమతీ తా మపద్యాత్వరాతయః ॥ సు
 మంగలీరియం వధూరిమాం సమేతవశ్యత ॥ సాభాగ్యమస్యై దత్వా

యాథాస్తం విసరేతన॥ తృప్తమేత త్కటుకమేత దవాప్తవద్విషవన్నై
తదనేత్త॥ సూర్యా-యోబ్రహ్మవిద్యా తృప్తద్వాధూయమహాతి॥
ఆశసనవిశసనమథో అధివికలకన॥ సూర్యా-యాః పశ్యరూపాణి
తాని బ్రహ్మతు శుంధతి॥ ౭॥

గృభ్ణామితే సౌభగత్వాయ హస్తం నుయాపత్వా జరదష్టి
యాథా-నః॥ భగో అయామానవితా పురంధిర్మహ్యంతా-దుగ్ధా
ర్హపత్వాయ దేవాః॥ తాంపూషచ్ఛివతమామేరవస్వ యస్యాం బీజం
మనుష్యా వపంతి॥ యానఊరూ ఉశతీవిశ్రయాతే యస్యా ముశంతః
ప్రహ రామశేవి॥ తుభ్యమగే వర్ణవహం త్సూర్యాం వహతునా
సహ॥ పునఃపతిభ్యో జాయాందా అగ్నే ప్రజయూ సహ॥ పునః పత్నీమగ్ని
రదాదాయుషా సహ వర్చసా॥ దీర్ఘాయ రస్యాయః పతిర్జీవాతి శరద
శ్శతి॥ సోమః ప్రథమోవివిదే॥ గంధర్వోవివిద ఉత్తరః॥ తృతీయో
అగ్నిష్టేప్రతీం తురీయస్తే మనుష్యజాః ॥౮॥

సోమో-దదద్గంధర్వాయ గంధర్వో-దదదగ్నయే॥ రయించ
పుత్రాం శ్చాదాదగ్నిర్మహ్య మథో-షసాం॥ ఇహైవస్తం మావియాప్తం
విశ్వమాయుష్యశ్శుతం॥ క్రీశంతో పుత్రైని-ప్తృభి ర్మోదమానా
స్వేగృహే॥ ఆనః ప్రజాం జనయతు ప్రజా-తిరా జరసాయ సమన
క్త్వర్యమా॥ అదుగ్మంగళిః పతిలోకమావిశ శంసో భవద్విషదేశం
చతుష్పదే॥ అఘోరచక్షురపతిష్ఠేధి శివాపశుభ్యస్సుమనాసువర్చాః॥
వీరసూర్దేవకామాస్యనా శంసోభవద్విషదేశం చతుష్పదే॥ ఇమాం
త్వమింద్ర॥ మీధ్వస్సుపుత్రాం సుభగాంకృణు॥ దశాస్యాం పుత్రా
నాధేహి పతి మేకాదశంకృధి॥ సమాజ్జీశ్వశురేభవ॥ సమాజ్జీశ్వ
శ్వాభవ॥ సనాందరిసమాజ్జీభవ సమాజ్జీ అధిదేవుషు॥ సముజం
తు విశ్వేదేవాస్సమాపోహృదయానినా॥ సంమాతరిశ్వా సంధాతా
సమ దే-ప్తీ దధాతునా॥ ౯॥ ఇతి సూర్యా-సూక్ష్మం.

తదైవపురంధ్యో మంగళగీతిః కుమ్యుః॥ తదేవలగ్నమితి శ్లోక
పఠనపూర్వకం కల్యాణైకనిధాన మిత్యాది మంగళాష్టకే పఠ్యమానే॥

అథమంగళాష్టకం॥

కల్యాణైశ నిధానభూతమితి యత్కాలాగ్నిరుద్రాదిభిః॥ ప్రభా
తోపనిషద్భి రధ్యవసితం విధ్వస్తసావప్రిజం॥ భస్మేతి స్మృతిమాత్రే
తో భువి సృణాం మానీంద్రభాగప్రిదం॥ రుద్రాణీ రమణప్రియం తద
మితం కుర్యా త్సదా మంగళం॥ ౧॥

లోకే శ్రీశిశిరక్షమా ధరసుతా కాంతాక్షి పంకేరుహస్యం
దిక్షీరకణోదితంహి యదితి ఖ్యాతం పురాణేశ్వతో॥ శ్రేయస్సాధన
తాందధాన మనిశం శైవప్రిమోదావహం రుద్రాక్షం శ్రితరక్షకం తద
మితం కుర్యా త్సదా మంగళం॥ ౨॥

స్వాంతర్గర్భిత సర్వమంత్రీకలనాలబ్ధవ్య నానాఫలం స్మారం
స్మారమిహస్మరారినదనం పంచాక్షరం పావనం॥ యచ్చైవాః ప్రతిరంతి
మస్తర మహాసంసారవారానిధిం॥ భూయస్తద్వరమంత్రీరత్నమమితం
కుర్యా త్సదా మంగళం॥ ౩॥

అజ్ఞానా తిశయాధికాంధతమసాత్వేంద్రస్యపుంసస్సదా॥ సుజ్ఞానాం
జనసాధనేన మహతా చక్షుస్సమున్మీలితం॥ యేనస్వచ్ఛమ తుచ్ఛభూరి
కరుణా కల్లోలిసి వల్లభః॥ శ్రీమాన్ సద్గురు రత్రీసైవభగవాన్ కుర్యా
త్సదా మంగళం॥ ౪॥

సంబంధాతిశయం సదావిరచయత్యాగాంగ యోగాంగ సద్బో
గాంగ ప్రతిభేద భిన్నతనుషు శుశ్రవ్యంతిసంఘస్తుతం॥ లింగాంగ
ద్వయ నామరస్య విలసచ్ఛేతస్వరూపప్రిదం॥ లింగం శ్రీకరముత్తమం
తదమితం కుర్యాత్సదా మంగళం॥ ౫॥

జానాతీహ ముహుఃక్షితావతిశయం విశ్వప్రకాశం ప్రభుం॥ వే
దాంతైః ప్రతిపాదితం పరశివం స్వీయస్వరూపేణ యః॥ నానాఘోర
తగాఘపూగతిమిర ప్రధ్వంససద్బోమణి స్సోయం శ్రీవరజంగమస్సను
ధికం కుర్యాత్సదా మంగళం॥ ౬॥

జ్యోతిష్కులచే నిర్మించబడిన కాలమునకు సరిగా కాండపటమును ఉత్తరదిక్కు
నకు లాగుకొని కన్యచే వరునిశిరస్సుపైనను వరునిచే కన్యశిరస్సునందునుత దేవ లక్ష్మనుని
గుడజీరకము బెట్టించవలయును.

వీత్యా యత్పరమం పవిత్రీయమలం కైలాసశైలోల్లస చ్చర్మో
దగ్రి వరప్రదేశపదవీ సాపానభూతం సదా॥ భక్త్యా భూమితలే సమీ
హితతతిం సంపాన్మువంత్యాదరా త్తత్పదోదక మిష్టదం సమధికం
కుర్యాత్సదా మంగళం॥౭॥

జుష్టాయం పుత్రిశంసితం పురహరప్రేమ ప్రకర్షాన్పదం
శస్తంధ్వస్త సమస్త దుష్కృతగణం స్వశ్రేయసం శ్రీపదం॥ సాంద్రా
నందభరా భవంతి పురుషాన్సవేపి చోర్వితలే హృద్యస్సత్రినిధిః
ప్రసాదనిచయః కుర్యాత్సదా మంగళం॥౮॥

స్పష్టాష్టానరణ సృచాచతుర శ్రీప్రీతై వాగ్రణీః పంచాచార
విచారచారుచతుర స్వచ్ఛాంతరంగస్పదా॥ సంఖ్యావజ్ఞస గీయమాన
విలసన్మాహాత్మ్య సంభావితో భక్తానుగ్రహ కృత్పురాతన గణః
కుర్యాత్సదా మంగళం॥౯॥

లోకేష్టాపగణాఖ్య మంగళమిదం సవేష్టసిద్ధిప్రదం భక్త్యా
యః కఠిన్ప్రహృష్టహృదయః శ్లోకస్మృః సుధీభిర్మహమ్॥ శ్రీనిర్వాణ
ముదాస్తయే విరచితం యోవాశ్మణోత్యాదరాత్ పుంసస్తస్య సదా
శివస్సమధికం కుర్యాత్సదా మంగళం॥౧౦॥ సుముహూర్తస్సావధానః
సులగ్నం సావధానం॥

అనువాద వరుడు వధూమఖమును “అభ్రాత్యస్మిం.....సవితమును” అని
చెప్పచు చూడవలయును. వధువు వరునిముఖమును అప్రహర.....చతుష్పదే” అని
వరునిచే జెప్పబడుచుండగా చూడవలయును. అనంతరము “అన్పక్షరా...దేవాః” అని
చెప్పచు వరుని పశ్చిమదిశబియ్యపురాశిపై పూర్వముఖునిగాను వధువును పూర్వదిశ
యొక్క తండులరాశిపై పశ్చిమముఖునిగాను నిలబెట్టించవలయును. పిదప వరుడు దర్శ
యొక్క అగ్రముచే కన్యయొక్క కనుబొమలమధ్యమందు ‘ఓంభూః..... ప్రచోద
యాత్” అని స్పృశించెడి. తదనంతరము దాత కన్యాదానమును జేయున దెట్లనగా,
తాను పత్నీ సమేతుడై వధూవరుల దక్షిణ భాగమందు ఉత్తరముఖుడై కూర్చొని
“పుణ్యాహం.....ఋణింభవంతోబ్రువంతు” అని మూడుసార్లు మాహేశ్వరులను
గురించి చెప్పి తదుపర మాహేశ్వరులను ‘ఓంపుణ్యాహం’ అని అటులే మూడుసార్లు
వచించవలయును. అనంతరము వరుల మాహేశ్వరులు “శివాఅపస్సంతు...నక్షత్రసంప
దన్తు” అని చెప్పేది. పిదప దాతృవు ఆచమన ప్రాణాయామములను జేసికొని అక్షతలను
హస్తముండికొని ‘ఓంఆస్య శ్రీమదాదిపరమేశ్వర’ అనునది మొదలుకొని ‘కన్యాదాన
మహంకిరపేత్’ అను వరకుగల మహానక్షత్వ కఠనపూర్వకము.

జ్యోతిష్మేన పృథివ్యకాలే కాండపట ముదగపసార్య సుము
హూర్తోస్త్విత్వక్తే వధూవరాభ్యాం పరస్పరం గుడశీరకానకీరణం కార
ణీయం! తతోవరః (అభ్రాతృస్మిం వరుణాపతిస్మిం బృహస్పతే
ఇంద్రాపుత్రస్మిం లక్ష్మ్యంతామపై నవితుస్సువ) ఇతిజపన్ కన్యాం
నిరీక్షేత (అఘోర చక్షురపతిస్మేధి శివాపశుభ్యస్సుమనా స్సువ
ర్చాః వీరసోద్రేవకమా స్యానాశంసో భవద్విపదేశం చతుష్పదే) ఇతి
కన్యాయా నిరీక్ష్యమాణో జపిత్వా (అనృక్షరా ఋజవస్సంతు పంథా
యేభిస్సఖా యోయంతినో వరేయం! సమర్యమా సంభగోనో నినీ
యాత్సంజాస్పత్యం సుయమమస్తు దేవాః) ఇతి వరం ప్రాప్నుభుం
వధూం ప్రత్యజ్నుభూచ కుర్యాత్. తతో వరః దర్భాగ్రేణ తస్యాః
భ్రువోర్మధ్యం వ్యాప్నోతీభిః పరిమృజ్య దర్భం నిరస్య అపఉపస్పృశేత్.
అథ దాతా వధూవరదక్షిణతః పత్నీసహితఉదజ్నుభు ఉపవిశ్య పుణ్యా
హం భవంతోబ్రువతు స్వస్తిభవంతోబ్రువంతు. ఋద్ధింభవంతోబ్రు
వంతు. ఇత్యేవం త్రివారం మంద్రీమధ్యమోచ్చస్వరైర్వాక్యత్రయం
మాహేశ్వరాస్పృత్యుచ్చార్య తథానూహేశ్వరైరపి ఓం పుణ్యాహం
ఇత్యాద్యుక్త్వా శివాఅపస్సంతు సోమనస్యమస్తు అక్షతమరిప్తంచాస్తు
దీర్ఘమాయుశ్శాంతిః పుష్టిస్తుష్టిశ్చాస్తు. తిథికరణ మహూర్తనక్షత్ర
సంపదస్తు. ఇత్యుక్తే ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య పవిత్రాక్షతపాణిః
మహాసంకల్పపూర్వకం దేశకాలా నిర్దిశ్య.

అథ మహాసంకల్పప్రారంభః

ఓం అస్యశ్రీమదాది పరమేశ్వరస్య నిత్యనిరుపమ నిరవధికా
ప్రేమేయ మహిమహిత మాయాశక్త్యాభియమాణ మహాజలౌఘ
మధ్యే పరిభ్రమతాం క్రమాద్దశగుణోత్తరై రవ్యక్త మహదహంకార
పృథివ్యస్తేజో వాయ్వాకాశద్యావరణైః పరివేష్టితానా మనేకకోటి
బ్రహ్మాండానామేకతమేస్మి న్మహతిబ్రహ్మాండమండలే ఆదిశక్తి కూర్మ
వరాహానంతోపరిభాగ ప్రతిష్ఠితానాం అతల వితల సుతల తలాలిల
రసాతల మహాతల పాతాళాక్య సప్తలోకానామూర్ధ్వభాగే భూలోక

భువన్లోక సువన్లోక మహాలోక జనలోక తపోలోక సత్యలోకా
ఖ్య సప్తలోకానామథోభాగే, మహానాళాయమాన ఘోరాజశేష
సహస్ర ఫణామండల మండితే, విరావత పుండరీక వామన కుముదాంజన
పుష్పదంత సార్వభౌమ సుప్రకాకాఖ్యాప్తదిగ్వేతండ శుండాదండోత్తం
భితే అయోధ్యా మధురా మాయా కాశీ కాంచ్యవంతీ ద్వారవత్స
శోకవతీ భోగవతీ సిద్ధవత్సమరావతీ తేజోవతీ సంయమినీ రక్షోవతీ
సింధుమతీ గంధవత్సలకావతీ యశోవతీ ప్రభృత్యనేక పుణ్యపురీవిరా
జితే ఇంద్రాగ్ని యమ నిఋతి వరుణ వాయు కుబేరేశానాఖ్యాప్తది
క్పాలపాలితే అనలానిల ప్రత్యాషప్రభాన సోమాధ్వర ధ్రువా
పాఖ్యాప్తవసువిరాజితే సూర్య చంద్రాంగారక బుధ బృహస్పతి
శుక్ర శనైశ్చర రాహు కేత్వాఖ్య నవగ్రహపరిపాలితే ఆవహ
నివహ సంవహనుపహ ప్రవహూద్వహ పరివహాఖ్య సప్తమరుత్సం
చార సంజీవితజీవనికురంబే వింధ్యారణ్య దండకారణ్య చంపకారణ్య
శ్వేతారణ్య నైమిశారణ్య ద్వైతారణ్య గుహారణ్య దేవదారువనేక్షు
వన కదలికాఖ్య దశారణ్యమండితే శివ శంభు వినాకే గిరిశ హర
స్థాణు భర్గ భైరవ నదాశివ కపాలీశ్వరాఖ్యైకాదశ రుద్రవిద్యోతితే
మిత్రార్క మత్స్యప్రధాతృ వివస్వదరుణ భగవంతునిద్రావర్జస్య విష్ణు
పూషాఖ్య ద్వాదశాదిత్య ప్రకాశితే హరిశ్చంద్ర నళ పురుకుత్స
పురూరవ సగర కార్తవీర్యాఖ్య పట్నక్రీవర్తిపాలితే భిండివాల దండ
భృశుండి నళిక మునల చక్ర లవిత్ర కాళ రాత్రి మృణ్మణ బాణ
స్థూణ శక్తితోమర పరిఘ పట్నన మాప్తిక కుంతద శకటక ప్లాన
పాశ ముద్గర శతఘ్నీ సీర గదా గోశీర్ష మయాఖి యా
పన వినాకాశీ ధేను కాస్త రేఖా హస్తాముక్త వజ్రాఖ్య ద్వాత్రిం
శదాయుధమండల మండితే దోర్దండ శ్రీరామ బామదగ్ధ్య దిలీపాంగ
గయాంబరీష శశబిందు శిబి మాంధాతృ మరుత్త భరిత యయాతి
వృథు భగీరథ రంతిదేవ సుహృత్ప్రఖ్యాప్తషోడశభూపాలపాలితే
విశాలాక్షి మినాక్షి కామాక్షి సింహికా శంకరీ కుబ్జికా మహాలక్ష్మి
మహాదేవి మహాకాళీ పార్వతీ సుప్రభా భృమరాంబికా వింధ్యవాసినీ

యోగినీ హిమరూపిణీ మాణిక్యదేవీ కాద్రీవేయీ పూణి-కాఖ్యా
 ప్తాదశషీత దేవీసమలంకృతే యమనియమాసన పాణియామ ప్రత్యా
 హార ధ్యానధారణ సమాధ్యష్టాంగ యోగనిష్ఠానిస్సృహ నిజలింగ
 నిష్ఠ శ్రీనందిభృంగిరిటీ వీరక వీరభద్ర వుష్పదంత అండాభరణ దండ
 పాణి చండీశ్వర వారుక రేణుక వికర్ణ విజయకర్ణ ఘంటాకర్ణ రేణుక
 కర్ణ గోకర్ణ రేవణసిద్ధ మరుళసిద్ధ ఏకోరామ పండితారాధ్య సుకేతు
 రురు ఉపమన్యు భృగు దధీచి గౌతమ దుర్వాసాది అనేకమునిగణ
 విరాజితే మలయామహేంద్ర సహ్యాశుక్తి మదృతవద్వింధ్యపారియా
 త్రాఖ్య సప్తకులాచలవలయి తే ఋష్యమూక మతంగ కిష్కింధమా
 ల్యవృద్ధిరణ్య శృంగాఖ్య పంచమహానగసమధిషి తే లవణేక్షుసురాసర్పి
 ర్దధిక్షీర శుద్ధోదకాఖ్య సప్తసముద్రపరివృతే వేదవేదాంగేతిహాసాగ
 మన్యామ కావ్యాలంకారనాటక గానకవిత్వ కామశాస్త్రద్యూతనై
 పుణ్య దేశభాషాజ్ఞానలిపి కర్మవాచనసమస్తావధాన స్వరశాస్త్ర శకున
 సాముద్రిక రత్నపరీక్షా స్వర్ణపరీక్షాశ్వలక్షణ గజలక్షణ మల్లవిద్యా
 పాకకర్మ దోహళగంధవాద ధాతువాద ఖనివాద రసవాదాగ్నిస్తంభ
 జలస్తంభ వాయుస్తంభ ఖడ్గస్తంభవశ్యాకర్షణ మోహన విద్వేష
 ణోచ్ఛాటన మారణకాలవంచన వాణిజ్యపాశుపాల్య కృష్యాసవ
 కర్మలావుకయుద్ధ మృగయా రతికాశల వశ్యకరణీ ద్యూతకరణీ
 చిత్రలోహపాషాణ మృద్ధారువేణు చర్మాంబరకీర్యా చౌర్యాషధ
 సిద్ధి మంత్రసిద్ధి స్వరవంచన దృష్టివంచనాంజన జలప్లవన వాక్సిద్ధి ఘటి
 కాసిద్ధి పాదుకాసిద్ధింద్రజాలమహేంద్రజాలాఖ్య చతుష్పత్తి విద్యాని
 షద్యాయమాన నిరవద్య విద్వజ్జన విద్యోతితే అంగవంగకళింగ కాశ్మీర
 కాంభోజ కామరూప సావీరి సారాష్ట్ర మహారాష్ట్ర బంగాళ
 నేపాల మలయాళ కేరళ సింహళ చోళ పాంచాల కోసల కుంతళ
 జ్వాలా సాల్వ మగధ మాగధ మాళవ మత్స్య పత్న మద్ర మైంద
 సింధు సైంధవాంధ్ర గాంధార విదర్భ లాట వరాట కనాట ద్రవిడ
 ద్రావిడ పాండ్య పుళింద పారసీక బాహ్లిక బర్బర కేకయ కురు
 కిరాల దళాణ భూణ టెంకణ కొంకణ యవన శూరసేన ఘూర్జర

విదేహ చేది భోజావంత్యాఖ్య పట్నంచాశద్దేశ సమలంకృతే భాగీరథీ
 భీమరథీ సరస్వతీ గాతమీ నమదా యమునా కృష్ణ వేణీ వేణుకా
 తుంగభద్రా చంద్రీభాగా వరుణా మలాపహరిణీ కావేరీ కపిలా
 కాండినీ కృతమాలా విశాలా తాపినీ పూణిమా తామ్రస్థి వేగ
 వతీ హేమామవతీ వేత్రివతీ నేత్రివతీ విశోకా కాశికీ గండకీ గోముఖీ
 పినాకినీ పుణ్యదా ద్యనేకమహానదీ విరాజితే వారాణసి చిదంబర
 శ్రీశైలా హేమాబల వేంకటాచల శ్రీరంగ సేతు జంబుకేశ్వర కుంభ
 ఘోణ హాలాస్య గజారణ్య గోకణక రామనాథ పురావతః పురానంత
 భయనామరగిరి యాదవగిరి మహాబలగిరి కరిగిరి కకుద్గిరి శ్వేతగిరి
 గోవధానగిరి త్రిమకుట గయా ప్రయాగాద్యనేక పుణ్యక్షేత్రీయతే
 బ్రాహ్మీ మాహేశ్వరీ కామారీ వైష్ణవీ వారాహీ ఇంద్రాణీ చాముం
 డాఖ్య నప్తమాతృకావిరాజితే సావిత్రీ సత్యవతి దమయంతీ మద
 యంతీ లోపాముద్రా సుకద్యా సుకేశినీ సుశీలానసూయారంధతీ
 ప్రభృతి మహాప్రతివతాసందోహ సమలంకృతే రమ్యరమణ ద్వార
 కా సింహళకైవల్య మలయాశ్వ భద్రకేతు గోభిలావంత్య పుష్కర
 ఋషభ రైవతి నిమోచనీయామ్య సారావారాలంకా సారకృత మా
 లాఖ్యాస్తాదశోపద్వీప విరాజితే పంచాశత్కోటి యోజన విస్తీర్ణే
 స్త్రిభూమండలే సుందరతర చందన మందార కోవిదార కుటల వట
 పాటల కరవీర కురంటక కంటకీ పిప్పల కర్పూర కదళీ ఖర్జూర
 నారికేళ రసాల తమాల తాళ హింతాళ శృతమాల సరళ
 నకుళ వంజుళ పున్నాగ జంబూ జంబీర నింబ కదుంబ సారంగ లవంగ
 రుద్రాక్షేక్షు కపితాశ్వధ బిల్వ భల్లూతక సల్లకీ బదరీ లిఖచ చంపక
 కేతుక కుఙ్కాల బంధూక సింధువార పిచుమండాదుంబర పలాశ
 పారిజాతాద్యనేకానోకహ నివహ నిరంతర మనోహర సందనవన వీణా
 కర కీడావన విహారదేవదానవ గరుడ గంధర్వ కిన్నర కింపురుష సింధ
 నాధ్య విద్యాధర యక్ష రాక్షసాది దివ్యజన నివాససమలంకృత
 శీతాంభశ్రీ బిందు ముకుంద మందర కళింద వైకంఠమణిశైల
 శక్తిశైల మహావిల మహాశైల పంచశైల గుఱ్ఱశైల భద్రశైల

శ్రీశైల వసుధా రవ సుమార కుమార కాలంజర కొంజర పాండర
పుష్కర వైడూర్య పారియాత్ర సహస్ర శిఖర మయూర తామ్రాభ
శిఖవాస సురసహంసనాగ కుముద మకుట త్రికూట కిటుశంఖకూట
మహామేఘ సుమేఘ సుగంధ గంధ మాన సుపార్శ్వ సుషేణ
సుపక్ష కనక విరజాది కేసర శిఖరి వినర భాసుర మేరు ధరాధరస్య
దక్షిణభాగే జంబూ ప్లక్ష కుశ క్రొంచ శాఖ శాల్మలి పుష్కరాఖ్య
నప్తద్వీపానాం మధ్యే జంబూద్వీపే భారత కింపురుష హరీశావృత
భద్రాశ్వకేతుమాల పీఠాన్ని కరమణక కురువర్షాఖ్య నవవర్షాణాం
మధ్యే భరతవర్షే ఇంద్రక శేరు తామ్ర గభస్తి పున్నాగ గంధర్వ
సామ్య వరుణ భరతాఖ్య నవఖండానాం మధ్యే భరతఖండే నిరతిశయ
జని నిరూఢ నిఖిలజన కలుషనికరతిమిరఖరకిరణసదృశ కవేరకన్యకా
కమనీయ కృపీట పూర పరిరింఖద భంగుర మంగళతర తుంగతరంగ
పరంపరాపరిగత పరిపూత పవమాన పరిస్పంద పరమపావన ప్రచురతర
నిఖిలసస్య సమృద్ధి సమేధమాన మేధావిశేషవిద్యోతమాన నిరవద్య
హృద్య జనపోషణ నిస్సాగరిస్తాంధ్రజనపదాదిస్తాన సహృదీభిధాన గరి
వరిష్ఠస్యాపరి పరిభాగే దండకారణ్యేస్మిన్ ప్రజాపతిక్షేత్రే పినాక త్రిశూ
ల పరశు గవా ఖడ్గాది మహాయుధధరస్య దివ్యరత్నఖచిత కిరీట హార
కేయూర నూపుర మకరకుండల ప్రముఖప్రస్ఫురదప్రాకృతభూషణా
వళి విభూషితస్య చతురాననపురందరప్రముఖ సకలసురాసుర వినర
శిరస్తటివిరాజమాన మకుటతఘటిత దివ్యరత్న మరీచివరంపరాసీరాజితో
పాంత చరణాంభోరుహస్య నిఖిలలోకాను జిఘృక్షాన్వీకృతప్రపభవా
హన మూతాన్యదిపంచమిశితీ లీలావైభవస్య చండేశ రామ భాగవ
బాణ దళాననాది భాగవత విమలతర హృదయాంతరాళ నిరంతరనిర
ర్గళఙ్గోలావిహారసమానక్తస్య గర్భస్థానేకకోటిబ్రహ్మాండ మండలస్య
భగవతోభవానీపతేః లీలాసముద్భూతస్య శారదసీరదవారదసచ్చా
య వాగ్దేవతా నిరర్గళనిరంతర విహారణ విలాస భవనాయమాన వద
నారవిందస్య సరసతర సారసనికరభాసురమానససరోవర విహారణ
లాలస మానసరాజహంస వాహనస్య భగవతశ్శంభోరాజ్ఞయా ప్రవ

ర్తమానస్యాద్య బ్రహ్మణః ప్రథమ పరాధేవంచాశద్వత్సరేష్వతీతే
 షు ద్వితీయపరాధే ప్రథమవషే ప్రథమమాసే ప్రథమపక్షే ప్రథ
 మ దివసే అహని ద్వితీయేయామే తృతీయేముహూర్తే ప్రథమప్రాణా
 యామ సమయే పార్థివ కూర్మ ప్రళయానంత శ్వేతవరాహ బ్రాహ్మ
 సావిత్రాఖ్య సప్త కల్పానామధ్యే శ్వేతవరాహకల్పే స్వాయంభువ
 స్వారోచిషోత్తమ తామస రైవతి చాక్షుష వైవస్వత సూర్యసావణీ
 ధమకసావణీ రుద్రసావర్ణి దక్షసావర్ణి బ్రహ్మసావర్ణింద్రసావర్ణి
 వేదసావర్ణ్యాఖ్య చతుర్దశమన్వంతరాణాం మధ్యే సప్తమే వైవస్వత
 మన్వంతరే సప్తవింశతి మహాయుగేష్వతీతేష్వస్తావింశతీతమే మహా
 యుగే కృత త్రేతా ద్వాపర కలియుగాభ్యానాం చతుర్థాం యుగానాం
 మధ్యే అష్టావింశతి సహస్రాత్తర సప్తదశలక్షాబ్దే కృతయుగే షణ్ణవతి
 సహస్రాత్తరద్వాదశలక్షాబ్దే త్రేతాయుగే చతుష్షష్ఠి సహస్రాత్తర
 అష్టలక్షాబ్దే ద్వాపరయుగేచ సమతీతే ద్వాత్రింశత్సహస్రాన్విత చతు
 ర్లక్షాబ్దే వర్తమానే కలియుగే ప్రథమపాదే యుధిష్ఠిర విక్రమ శాలి
 వాహన విజయాభిసందన నాగాజ్ఞాన కలిభూపాఖ్య షట్చక్ర పురుష
 మధ్యపరిగణిత శాలినాహనశకే బౌద్ధావతారే బ్రాహ్మ్యదైవ పితృ
 ప్రాజాపత్య బార్హస్పత్య సౌర చాంద్రీ సావన నాక్షత్రీ మానాఖ్య
 నవమానమధ్యపరిగణితేన చాంద్రీమానేన ప్రవర్తమానే ప్రథవా
 దీనాం షష్ట్యాస్సంవత్సరాణాం మధ్యే అస్మిన్సంవత్సరే దక్షిణాయ
 నోత్తరాయణ యోర్మధ్యేఽస్మిన్నయనే వసంతాదీనాం ఋతునాం
 మధ్యేఽముకఋతో చైత్రాదీనామధ్యేఽముకమాసే శుక్లకృష్ణపక్ష
 యోర్మధ్యేఽముకపక్షే ప్రతిపదాదీనాం మధ్యేఽముకాభ్యాయాం
 శుభతిథౌ భానుప్రభృతి వాసరాణామధ్యేఽముకవాసరే అశ్విన్యా
 దీనామధ్యే అముకనక్షత్రే విష్ణుంభాదియోగానామధ్యేఽముక
 యోగే బవాదికరణానామధ్యేఽముకరణే అస్మిన్శుభముహూర్తే
 గంగానాలుకాభిన్నప్తర్ని మండలపర్యంతం కృతరాశిభిద్దివ్యసహస్రీవర్షా
 వసానే ఏకైక నాలుకాపక్షర్షణక్రమేణ సర్వరాశ్యపక్షర్షణ సంమితకాలే
 దశపూర్వేషాం దశాపరేషాం మద్వంశ్యానాం పితూణాం శివసాయుజ్య

సిద్ధ్యధాన్యం ఇహజన్మని జన్మాంతరేషుచ జ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ సంభావి
తానాం సమస్తపాపానా మపనోదనాథాం త్నేమసైర్భ్య విజయాభయా
యురారోగైశ్చశ్చర్యాదీనా ముత్తరోత్తరాభివృద్ధ్యధాన్యం మమాస్మత్కు
లీనానాంచ నిరతిశయ శివప్రసాదరూప నిరతిశయానందావాప్యర్థం
కన్యాదానకల్పక ఫలావాప్తయే అనేన వరేణ అస్యాం కన్యా
యాం ఉత్పాదయిష్యమాణ సంతత్యాద్వాదశేపూర్వాన్ ద్వాదశేపరా
న్నురుపాంశ్చ పవిత్రీకర్తుం ఆత్మసశ్చ శ్రీ సదాశివప్రీతయే బ్రాహ్మ్య
వివాహవిధినా షోడశమహాదానాంతర్భూతికన్యాదాన మహం కరిష్యే.
ఇతినంకల్ప్య వరహస్తే హిరణ్యం నిధాయ సవత్సర ఉత్థాయ ఉదయ్య
ఖవప పూర్వాదితకలశోదకం స్వహస్తే గృహీత్వా కన్యాం సంప్రీతి
గృహ్య కన్యాం కనకసంపన్నాం కనకాభరణైర్యుతం దాన్యామి శం
భవేతుభ్యం శివలోక జగీషయా॥ విశ్వంభరః పంచభూతా స్సాక్షిణ్య
స్సర్వదేవతాః ఇమాంకన్యాం పదాన్యామి పితౄణాం తారణాయచ
ఇతిమంత్రోఽపిత్యా ముకగోత్రోత్పన్నాం [] అముష్యప్రీతీం
[] అముష్యపౌత్రీం [] అముష్యపుత్రీం [] అముకనామ్నీం
[] ఇమాం గౌరీరూపాం కన్యాం అముకగోత్రోత్పన్నాయ
[] అముష్యప్రీతాయ [] అముష్యపౌత్రాయ []
అముష్యపుత్రాయ [] అముకనామ్నే [] వరాయ తుభ్యం
మమ సమస్తపితౄణాం నిరతిశయ శివలోకావాప్త్యాది కన్యాదాన

వరునిహస్తమునకు బంగారమునిచ్చి పూజకామందు పురోహితునిచే అభిమంత్రించి
పెట్టబడిన కలశముయొక్క తీర్థకామును తీసికొనిలేచి కన్యను తన హస్తముచే గ్రహించి
'కన్యాం కనక... తారణాయచ' అను మంత్రమునుకెప్పి ఒక కంచుగిన్నెయందు వరుని
దోసిలినుంచి కన్యచేతికి యొక కొబ్బరికాయనిచ్చి అమె దోసిలిని వరునిదోసిలియం
దుంచి దానిపైన నుడిపకకన నిలిబడియున్న తనభార్యచే కలశోదకమును చల్లించుచు
ఇటువంటి గోత్రోత్పన్నురాలైన వీరియొక్క మునిమనుమరాలైన వీరల మనుమరా
లైన ఇటువంటివారల పుత్రియైన ఈనామముగల గౌరీస్వరూపురాలైన కన్యను ఈగో
త్రోత్పన్నుడగు వీరల మునిమనుమడైన వీరి మనుమడగు వీరియొక్క కుమారుడగు ఈ
పేరుగల శివస్వరూపుడగు వరునకు దానమైనట్లదనని చెప్పెను. పిదప 'శంకరప్రీయతా'
అని మనస్సుగందు స్మరించుచు మువ్వలుతోగూడిన మాతెడుపత్రిని "శ్రీయై... భవానీ"

కల్పోక్తసంపూర్ణఫలావాప్తిద్వ్యాగా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీతికామోహం
 ప్రజాసహత్వకర్మభ్యసంప్రదదే ప్రతిగృహ్ణాతు. భవానితి బుజన్.
 నవకాంశ్యపాత్రోపరిష్ఠ నరాంజతో ఫలయుక్తకన్యాంజలిం నిధాయ
 స్వదక్షిణభాగస్థభార్యయా కలశోదకధారామవిచ్ఛిన్నాం సేచయన్
 మనసా శంకరః ప్రీయతామితిస్మరన్ సహిరణ్యం బిల్వదళం శ్రీయై
 కన్యాంప్రతిగృహ్ణాతుభవానితి నిశ్చిప్తా ధర్మేచ అర్థేచ కామేచ నాతి
 చరితవ్యా త్వయేయం ఇతివదేత్ | నాతిచరామీతి వరః ప్రతిబూర్
 యాత్ తతోదాతా (గౌరీం కన్యామిమాం విప్ర) యథాశక్తివిభూషి
 తాం | గోత్రాయ శర్మణేతుభ్యం దత్తాం శైవసమూశ్రియ || కన్యేషు
 మాగ్రితోభూయాః | కన్యేషే దేహపార్శ్వయోః | కన్యేషేసర్వతో
 భూయా స్వద్దానాన్మోక్షమాప్నుయాం || మమవంశేకులేజాతా | పాలి
 తావత్సర్వాప్తకం | తుభ్యం శైవమయాదత్తా || పుత్రీపౌత్రీప్రవర్ధినితీ
 ప్రార్థయేత్. అథవరః పుణ్యాహం భవంతోబ్రువంతు ఇత్యాదిదాతృ
 వదుక్త్వా తథామాహేశ్వరైరపి ఓంపుణ్యాహం ఇత్యాదావృక్తే | కన్యా
 యాదక్షిణం సమభిమృశ్య (క ఇదం కన్యా ఆదాత్కామః | కామా
 యాదాత్కామో దాతా కామః ప్రతిగృహీతా || కామేనత్వా ప్రతిగృ
 హ్ణామి కామైతత్తైవృష్టిరసి ద్యాస్త్యాదదాతు) ఇతిజపిత్వా ధర్మప్రజా
 సంపత్కర్థం కన్యాం ప్రతిగృహ్ణామి | పునరేవద్విఃప్రీయుజ్య ఓంస్వస్తి
 ఇతిబూర్యాత్ | ఆథపురోధాః దాతృవరౌపశ్యన్ (ఋతస్యహిశురు
 దస్సంతి పూర్వీఋతస్య ధీతిర్వృజీనాసహంత | ఋతస్యశ్లోకోబధిరా

అని వేసేది. పిదప దాత 'ధర్మేచ...త్వయేయం' అని నెప్పవలయును. తరువాత వరుడు 'నాతి
 చరామి' అని నవనింపవలయును. పిదప దాత 'గౌరీం...ప్రవర్ధిని' అని ప్రార్థించునది.
 పిమ్మటవరుడు 'పుణ్యాహం...ఋద్ధింభవంతోబ్రువంతు' అని మాహేశ్వరయలనుగురించి
 చెప్పేది. మాహేశ్వరయల 'ఓంపుణ్యాహం' అని మెదటివలెనే నడువవలయును' వరుడు
 'క ఇదం...దదాతు' అని చెప్పచు ధర్మకసంతానాభివృద్ధికై నిన్ను వరించితిని చెప్పుచు
 కన్యయొక్క కుడిభుజమును ముట్టేది. ఇటుల మూడుసార్లుముట్టి 'ఓంస్వస్తి' యని
 చెప్పవలయు. పిదప పురోహితుడు దాతృవును వరుని మాచుచు 'ఋతస్యహి...మహాతే'
 అని మూడుసార్లుచ్చరించి 'ఏతద్వస్యత్యమృద్ధిమదన్తు' అని శృతవించేది. పిదప దాతృవు
 వరునకు కన్యాదానాంగభూతిముత్తన ఆనుదానములొసంగెదనని సంకల్పించి, యజ్ఞ

తదథఃకర్తా బుదానశ్శుచమానఆయోః ॥౧॥ ఋతస్య దృహశ్శు
ధరుణాని సంతి పురూణిచంద్రావపుషే వపూంషి | ఋతేన దీర్ఘమిణ
మంత పృథ్వుఋతేన గావఋతమావివేశుః ॥౨॥ ఋతంయేమాన ఋత
మిద్వనోత్క్రతస్య శుష్కస్తురయా ఉగవ్యుః | ఋతాయ పృథ్వీబహులే
గభీరే ఋతాయ ఛేనూపరమే దుహితే ॥౩॥ ఇతి తిసో జపిత్యా
ఏతద్వసంత్యం మృద్ధిమదస్తు. ఇతి బూయాత్. అథదాతా. కన్యా
దానాంగాన్యనుదానాని కరిష్యే. ఇతిసంకల్ప్య (యజ్ఞసాధనభూతాయా
విశ్వస్యాఘప్రణాశినీ విశ్వరూపధరోదేవః ప్రీయతామనయా గవా)
ఇతివరాయ గాం దద్యాత్. (సవ సన్యాశ్రీయా భూమిర్వరాహేణ
సముద్భుతా | అనంతసన్యఘదా అదశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛతు) ఇతి
యథాశక్త్యాధరాం దద్యాత్ (హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభా
వసోః | అనంతపుణ్యఘద మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛతు) ఇతిసువర్ణదానం
కుర్యాత్ (అశూన్యశయనం నిత్యమనూరాం శ్రీయమున్నతిం | సౌభా
గ్యం దేహిమే పుష్టిం శయ్యాదానేన శంకర) ఇతిశయ్యాదానంకుర్యాత్.
(హిరణ్యగర్భసంభూతం సావర్ణంచాంగులీయకం | నర్వప్రదం ప్రయ
చ్ఛామి ప్రీణాతు గిరిజాపతే) ఇత్యంగులీయకదానం కృత్వా (క్షీరోద
మథనే పూర్వముజ్వలం కుండలద్వయం | శ్రీయానహ సముద్భూతం
దదేశ్రీః ప్రీయతాంసదా) ఇతికర్ణకుండలద్వయం దద్యాత్ | (యాని
పాపాన్యనేకాని కామోద్ధానికృతానివై | కాన్యపాత్రప్రదానేన తాని
నశ్యంతమేసదా) ఇత్యనేన కాన్యపాత్రం దద్యాత్. (పరాపవాద
పైశున్యాదభక్ష్యస్యచభక్షణాత్ | ఉత్పిన్నపాపం దానేనతామృపాత్రస్య
నశ్యతు) ఇతి తామృపాత్రందద్యాత్ (ఇదం గృహం గృహాణత్వం సర్వో

సా...గవా' అనిగోదానము నొసంగి 'నర్వస...యచ్ఛతు' అనివరునకు యథాశక్తి
భూదానమొసంగి 'హిరణ్య...ప్రయచ్ఛతు' అనుమంత్రముచే నువర్ణమునిచ్చి 'అశూ
న్య...శంకర' అని శయ్యాదానమొసంగి 'హిరణ్యగర్భసం...గిరిజాపతే' అనిపుంగరము
నిచ్చి 'క్షీరోద...ప్రీయతాంసదా' అనుమంత్రమున కర్ణకుండలములను (పోగులను)
దానమిడి 'యానిపా...మేసదా' యని కంచుపాత్రను 'పరాప...నశ్యతు' అని
తామ్రపాత్రను (రాగిచెంబును) ఇదంగృహ...ఫలం' అనిగృహమును దానమొసంగ
నలయు. పిదప ఒకపాత్రయందు అవుపాలను నెయ్యిని పోసియుంచి మరియొక

వస్కరసంయుతం తవవిప్రీప్రదానేన మమా స్వభిహితం ఫలం) ఇత్యు
 నేన మందిరం దద్యాత్॥ అథ వధూవరావాయుర్వధానకర మక్ష
 తాగోవణం కుర్యాస్తాం॥ తద్యథా॥ తైజసపాత్రేణగవ్యక్షీరమాసీయ తత్ర
 స్ఫుతమాసిచ్య పాత్రాంతరేణ శుద్ధతండులానాదాయ వరః ప్రక్షా
 లితపాణిః ప్రక్షాళితవధ్వంజతా క్షీరఘృతం స్వహస్తాంగుళిభిః ద్వీరు
 పస్తీర్య ద్వీవారం తండులానాగోవ్య తేనైవద్వీరభిఘారయేత్॥ తతో
 వరాంజలావప్యేవం దాత్రాఽక్యేనవా పూరితే దాతా తదంజల్యోస్సు
 వణాంనిధాయ వరాంజలిం కన్యాంజల్యుపరినిధాయ కన్యాతార
 యతు దక్షిణాః పాతు బహుధేయంచాస్తు పుణ్యం వర్ధతాం శాంతిః
 పుష్టిస్తుష్టిశ్చాస్తు తిథి కరణ ముహూర్త లగ్న సంపదస్తు ఇత్యుచ్చార్య
 కన్యాంజలిస్థానక్షతాన్ (భగోమేకామస్సమృధ్యతాం) ఇతి వరమూ
 ధాన్యరోవయేత్. తతోవరః స్వాంజలిస్థానక్షతాన్ (యజ్ఞోమే
 కామస్సమృధ్యతాం) ఇతి కన్యా శిరసి నిక్షిపేత్. ఏవం పునర్ద్వీవా
 రంకార్యం తత్రద్వీతీయే (శ్రియోమేకామస్సమృధ్యతాం) ఇతి వధూః
 (యశోమే కామస్సమృధ్యతాం) ఇతి వరః తత్రద్వీతీయే (ప్రజామే
 కామస్సమృధ్యతాం) ఇతి కన్యా (ధర్మోమే కామస్సమృధ్యతాం)
 ఇతి వరః॥ తతః కన్యా వరాంజతా క్షీరఘృతం స్వహస్తాంగుళి
 భిః ద్వీరుపస్తీర్య ద్వీస్తండులైరాపూర్య ద్వీరభిఘార్య స్వాంజలిమ

పల్లెరమందు తెల్లబియ్యముబోసి వధూవరుతిరువురును హస్తములను కడగికొనిన
 పిదప వరుడు కన్యాంజలియందు పాలు నెయ్యిని చెండుతూర్లు ప్రేళ్ళచేరాచి అటులనే
 చెండుసార్లు బియ్యమునునింపగా దాతృవేకాని ఇంకెవరేనికాని వరుని అంజలియందు
 ఇచ్చేప్రకారముచేయుగా యిటులైనపిదప కన్యగోక్షిలిపై వరుని అంజలినుంచి దానియందు
 దాత ఇంచుక బంగారమునుంచి, కన్యాతార... సంపదస్తు' అనిచెప్పి ఆకన్యాంజలియందు
 ౪ల తండులములను వరుని శిరస్సునందు (భగోమేకామస్సమృధ్యతాం) అని విడిచేడి
 పిదప వరుడు తన అంజలియందుండు బియ్యమును (యజ్ఞోమేకామస్సమృధ్యతాం) అని
 కన్య శిరస్సునందు బోయవలయు. మీదజెప్పినరీతిగానే మరల చెండుసార్లు చేయుచుం
 డగా కన్య (శ్రియోమేకామస్సమృధ్యతాం) అనియును వరుడు (యశోమేకామస్స
 మృధ్యతాం) అనియును వధువు (ప్రజామేకామస్సమృధ్యతాం) అనియును వరుడు
 (ధర్మోమేకామస్సమృధ్యతాం) అనియును విడువవలయును. పిదప కన్య వరాంజలి
 యందు పాలు నెయ్యిని ప్రేళ్ళచే చెండుసార్లురాచి చెండుసార్లు బియ్యమునునింపి

నేనైన పూరయేత్, తతోదాతరి తదంజల్వోర్నిరణ్యం పూర్వవ
 నిధాయ కన్యాంజలిం వదాంజల్వపరినిధాయ కన్యా తారయతు
 ఇత్యాది పూర్వవదుచ్చరతిసతి వరేణ (యజ్ఞోమేకామస్సమృధ్యతాం)
 ఇతి కన్యామూర్ధ్నా రోపయేత్ తతః కన్యా (భగోమేకామ
 స్సమృధ్యతాం) ఇతి వరమూర్ధ్నారోపయేత్. ఏవం ద్వివారం
 కార్యం తత్రద్వితీయే (యశోమే కామస్సమృధ్యతాం) ఇతివరః
 (శ్రియోమేకా మస్సమృధ్యతాం) ఇతి వధూః తత్రోత్పతీయే (ధర్మో
 మేకామస్సమృధ్యతాం) ఇతివరః (ప్రజామే కామస్సమృధ్యతాం) ఇతి
 కన్యా అథవరః వధ్వంజలిం పూర్వవదాపూర్వ స్వాంజలిమనేన పూర
 యేత్. పూర్వవదుభౌ వధూపూర్వకమారోపయేత్|| అథస్వశేఖర
 పుష్పదళమేకం క్షీరఘృతేనాప్లావ్య కన్యాలలాటే తిలకం కుర్యాత్.
 సాపిస్వశేఖరపుష్పదళేన వరలలాటే తిలకం కుర్యాత్. అథవధూః
 పుష్పమాలాం వరకంఠే నిదధ్యాత్. వరోపి పుష్పమాలాం వధూకంఠే
 నిదధ్యాత్. అథపురోధాః (గణానాంత్యాగణవతి) ఇతిమంత్రేణ

దానియందు పాఞ నెయ్యిని చెండుసార్లు విడచి కన్యాంజలియందు దాతగాని మరె
 వరైనగాని అదేరీతిగా బియ్యమును నింపి వరుని అంజలిపై కన్యాంజలియించి వీరలదోసి
 శ్మయందు దాత బంగారమును ఉంచి, కన్యాతారయతు... సంపదస్తు' అని దాత వచింపు
 చుండగా వరుడు (యజ్ఞోమేకామస్సమృధ్యతాం) అని కన్యయొక్క శిరస్సునందు
 పోసేడి. పిదపవధువు (భగోమేకామస్సమృధ్యతాం) అని తనదోసిలియందుగల బియ్య
 మును వరుని శిరస్సునందువిడువవలయు. ఇదేరీతిగా మరల చెండుసార్లు చేయునపుడు
 వరుడు (యశోమేకామస్సమృధ్యతాం) అనియును కన్యా (శ్రియోమేకామస్స
 మృధ్యతాం) అనియును వరుడు (ధర్మోమేకామస్సమృధ్యతాం) అనియును కన్య(ప్ర
 జామేకామస్సమృధ్యతాం) అనియును అక్షతారోపణము నొనర్చవలయును. పిదప
 వరుడు కన్యాంజలిని మొదటివలెనే నింపి తనదోసిలి మరియొకరిచే నింపించుకొని మొద
 టివతుగానే కన్య వరునిశిరస్సునందు మూడుసార్లు బోసిన తదుపరి వరుడువిడువవల
 యును. పిదప వరుడు తనశిరస్సునందుగల ఒకపుష్పదళమును దీసికొని పాఞ నెయ్యిలో
 అద్ది దానిని కన్య యొక్కలలాటనుం దలదవలయును కన్యకూడా తనశిరమందుగల
 పుష్పదళమును పాఞ నెయ్యిలోనుంచి అదేరీతిగా వరుని లలాటనుండు బెట్టవలయును.
 అంతరము వధువు పుష్పమాలికను వరుని కంఠమందును వరుడు కన్యకంఠమందును
 జ్ఞయవలయును. పురోహితుడు 'గణా... సాదనం'

(ఆతూనఱంద్రిక్షమంతం చిత్రంగాభం సంగృభాయ మహాహస్తీదక్షిణేన) ఇతిమంత్రేణ చ తయోరుత్తరీయాంతయోః హరిద్రాఖండాయ తాని పంచపంచపూగఫలాని సహిరణ్యాని బద్ధ్వియాత్. వధూవరౌ వివాహ వ్రతసమాప్తివర్యంతం తద్గ్రంథిద్వయం సవిసృజేతాం తతః పురోధాః (నీలలోహితం భవతి కృత్యాసక్తిర్వ్యజృతే ఏథంతే అన్యాజ్ఞాతయః పతిర్బంధమ్ బధ్యతే) ధృవంతే సందికేశోయం ధృవందేవో గణాధిపాః| ధృవంతేసాంబికేశానో మంగళం ధారయేద్ధృవం) ఇతి మంత్రాభ్యాం తయోరుత్తరీయాంతావాబద్ధ్వియాత్ || తతః సభార్యో దాతా వధూవరయోః ఆశీఃపురస్సగ మార్ద్రాక్షతారోపణం కుర్యాత్ ||

అథ మాంగల్యధారణం

అథ దంపతీ పాశ్చిమభా భద్రావీతోపరి ఉపవిశ్య పాత్రస్థితండుల పుంజేషు శ్రీపార్వతీమహాలక్ష్మీశచీంచ ఆవాహ్య తత్సమీపే మంగళ సూత్రీసంజ్ఞక కృష్ణమణిమాలికాంచ సంస్థాప్య శ్రీపార్వతీమహాలక్ష్మీ శచీభ్యోనమః ధ్యాయామి ధ్యానం సమర్పయామిత్యాదినా మంత్రైః

‘ఆతూన...దక్షిణే’ అను మంత్రములచే వధూవరుల వస్త్రములకొనలయందు నువ్వు ముచేగూడిన ౫ పసుపుకోమ్ములను ౫ పోకలను కట్టేది. ఆరెండుముళ్ళు పథూవరులు వివాహవ్రతము సమాప్తించువరకును నిడువకూడదు. ఏమ్మట పురోహితుడు ‘నీలలోహితం’ ధృవం అను రెండు మంత్రములచే వధూవరుల వస్త్రముల కొంగులను రెంటినిజేర్చి మడినివేయవలయు. అనంతరము దాత్తీపు పత్నీ సమేతుడై వధూవరుల కాశీర్వదించుచు ఆర్ద్రాక్షతలను వారి శిరస్సున వేయవలయును.

మాంగల్య ధారణము.

వధూవరులు శుభవీరములపై పూర్వముఖులై కూచోకొని ఒకతాంబాళమందు మూడుబియ్యపుకుప్పలనుబోసి ఆరానులయందు మాంగల్యమునకధదేవతలకు పార్వతీ మహాలక్ష్మీ శచీదేవులను క్రమముగానావాహించి ఆమాంగల్యాధిదేవతల సమీపమందు మాంగల్యమునుంచి “శ్రీపావణతీమహాలక్ష్మీశచీభ్యోనమః ధ్యాయామి ధ్యానంసమర్పయామి.” అనిచెప్పచు ముగ్గురను క్రమముగా పోడశోపచారములచే పూజించి, మంగలసూత్రీయును పూజించి “శ్రీపార్వతీ...దేహీమే” “మహాలక్ష్మీ...దేహీమే”, “శచీదేవి...దేహీమే” అని వధూవరులిద్దరును ప్రార్థించెడి. ఆపైన వరుడు

కృమేణ పోషణోపచారైర్మాంగల్యదేవతాత్రియం స్వణావణిమాల
కాంచనంపూజ్య శ్రీపార్వతినమస్తుభ్యం శంకరపీయభామిని వివాహ
భాగ్యమారోగ్యం పుత్రీలాభంచదేహిమే॥ ౧॥ మహాలక్ష్మీర్నమ
స్తుభ్యం కేశవప్రియవల్లభే! వివాహభాగ్యమారోగ్యం పుత్రీలాభంచ
దేహిమే॥ ౨॥ శచీదేవినమస్తుభ్యం వాసవప్రియకామిని! వివాహ
భాగ్యమారోగ్యం పుత్రీలాభంచదేహిమే॥ ౩॥ ఇతి దేవతాత్రియం
ప్రార్థయేత్తాం! అథ వరః మంగళతూర్వైస్సహ మంగళసూత్రీమూ
దాయ ఇష్టదేవతాం స్మరన్ (మాంగల్యంతంతునానేన మమజీవన
హేతునా కంతేబధ్నామి సుభగే త్వంజీవ శరదాంశతం) ఇతి మంత్ర
ముచ్చరన్ వధూకంతే బధ్నీయాత్॥ అథ వరః ఆయుష్యం వర్చస్యమితి
సూక్తంఽతన్ వధూం భూషణాదిభిర్భూషయేత్॥ తత్సూక్తం యథా॥
ఆయుష్యం వర్చస్యం రాయస్పృషమాద్భిదం ఇదం హిరణ్యం వర్చస్వ
జైత్రాయావిశతాదిచూం॥ ఉచ్చైర్వాజపుతనామాత్ సభాసాహం
ధనంజయం॥ సర్వాస్సమగ్రా ఋద్ధయోహిరణ్యేఽస్మిన్ సమాహితాః
శునమహంహిరణ్య స్వపితుర్నామేవ జగ్రభ తేనమాం సూర్యత్వచ
మకరం పూరుషుప్రియం॥ సమ్రాజంచ విరాజంచాభిష్టి ర్వాచమే
ధువా! లక్ష్మీరాష్ట్రస్యయాముఖే తయామామింద్రసంస్పృజ అగ్నేః
ప్రియతాం పరియద్ధిరణ్యమమృతం జజ్ఞే అధిమర్త్యేషు యవినద్యేదన
ఇదేన జర్హతి జరావృత్యుర్భవతి యోబిభర్తీ యద్వేజరాజావరుణో
యదుదేవీనరస్వతీ ఇంద్రోయద్వృత్రీహవేద తన్మేవర్చస ఆయు
మా! సతద్రక్షాంసి నపిశాచాశ్చరంతి దేవానామోజః ప్రధమ
జంహ్యేతత్! యోబిభర్తీ దాక్షాయణా హిరణ్యం సదేవేషుకృణుతే
దీర్ఘమాయుస్సమనుష్యేషు కృణుతే దీర్ఘమాయుః యదాబధ్నన్
దాక్షాయణాహిరణ్యం శతానీకాని సుమనస్యమానా తన్మౌరబధ్నామి

మంగళవాద్యములగుచుండగా హస్తమందు మంగళసూత్రమును దీసికొని తనవల్లనదేవుని
స్మరించుచు “మాంగల్యం... శతం” అని వధూకంతమందు కట్టినలయును. అటుపిమ్మట
వరుడు “ఆయుష్యం... మేదిశంత్యా” అను సూక్తమును చెప్పించు వధువును అభరణా
దలచే అలంకరించవలయును. అనంతరము వధువు సువాసినులకు మంగళద్రవ్యములచే

శతశారదాయాయస్మాన్ జరదప్తిర్యథాసత్ ఘృతాదుర్లుప్తం మధు
మత్సువర్ణం ధనంజయంధరణం ధారయిష్ణు ఋణకృష్ణత్వాదధరాంశ్చ
కృణ్వహరోహమాం మహతే సాభగాయ॥ ప్రియం మాకురుదే వేషు
ప్రియం రాజసుమాకురు ప్రియం విశ్వేషుగోప్తేషు ఘృతేహిరుచా
రుచా॥ అర్వాంచమింద్రిమముతో హవామహే యోగోజద్ధనజిదశ్వ
జిద్యః| ఇమంనో యజ్ఞం విహవేజుషస్వాస్య కుమోహరివో మేమేది
నంత్యా॥ అథ వధూః మంగళదశస్యపరిపూర్ణాన్యూపాయనాని సువాసి
నీభ్యః శ్రీపావత్యాది మాంగల్యదేవతాత్రయప్రీత్యై దద్యాత్|
తతోవరేణ మాహేశ్వరేభ్యో దక్షిణాదేయా॥

అథ పాణిగ్రహణం

అథ వరః ప్రాణానాయమ్య దేశకాలాసంకీర్త్య ప్రతిగృహీ
తాయామస్యాం భార్యాత్వసిద్ధయే ఉమామహేశ్వరపూజాం కరిష్యే.
ఇతినంకల్ప్య యథావిధిఉమామహేశ్వరకలశం ప్రతిష్ఠాప్య (వ్యోమ
వ్యోమాయవిద్మహే సూక్ష్మసూక్ష్మాయధీమహి తన్నోశివఃప్రచోద
యాత్) ఇత్యావాహ్య పోడశోపచారైః పూజాం కుర్వాత్. అథవరః
ప్రత్యభ్యుఖిస్తిషన్ అవాఙ్ముఖేనకరేణ గృభ్ణామితత్వస్య సూర్యా
నావిత్రీ త్రిష్టుప్ వధూపాణిగ్రహణే వినియోగః (ఓంగృభ్ణామితేసాభ
గత్వాయ హస్తం మయాపత్యా జరదప్తిర్యథాసత్॥ భగోఅర్యమాస

నింపబడిన వాయనములను శ్రీపూర్వతీ మహాలక్ష్మీశచీదేవులకు ప్రీతియగుగాకయని
ఇవ్వవలయును. అంతరము వరుడు మాహేశ్వరులకు దక్షిణనీయవలయును.

హస్తమును బట్టుట.

అంతరము వరుడు ప్రాణాయామమొనర్చి 'ప్రతిగృహీతాయాం.....పూజాం
కరిష్యే' అని సంకల్పించి వివాహమంటపమందు విధ్యుక్తప్రకారముగా ఉమామహే
శ్వరకలశమును ప్రతిష్ఠించి యథాక్రమముగా 'వ్యోమవ్యోమా.....ప్రచోదయాత్'
అని అవాహించి పోడశోపచారములచే పూజించవలయును. పిదప పూర్వముభయై
శుభసింహుప్ర హస్తస్థాయిండు వధువుయందర వరుడు పశ్చిమముభుడై నిలచి
చక్కగా చూచియుండు కన్యయొక్క కుడిహస్తమును పెద్దనవ్వు సహితముగా
ఆదేతరున చక్కగా చాపబడిన తన కుడిచేయిచే గృభ్ణామి.....దేవాః

వితా పురంధిర్మహ్యంతాద్వద్ధుర్ధ్వాపత్యాయ దేవాః ఇతిమంత్రీముచ్చ
 రన్ పాఙ్మఖ్యా ఉపవిష్టాయా వధ్వా ఉత్తానకరస్యాంగుష్ఠవ్రదేశం
 గృహ్ణీయాత్ | అథవధూముత్థాప్య తయానహక రా పక్షాశ్య ఉమామ
 హేశ్వరాయపుష్పాంజలిం దధ్యాత్ . ఆస్మిన్ స్థలే అగ్ని ప్రతిష్ఠాపనాదికం
 వాకుర్యాత్ . తత్ప్రకారస్తులగే సంక్షేపతః వక్ష్యతే || అథ సప్తపది || తతః
 మంటపే ఉమామహేశ్వరకలశస్యాదీచ్ఛాం సప్తభాణండులరాశిషు వరః
 స్వదక్షిణహస్తేన వధూదక్షిణపాదంగృహీత్వా పశ్చిమాదితః అభ్యు
 త్కానుయేత్ . తత్రీమంత్రాః (ఇషవీక పదీభవ సామామనువ్రతాభవ
 పుత్రాన్విందావహై బహూంస్తేసంతు జరదప్తయః || ౧ || ఊర్ధ్వేద్విపదీభవ
 సామామనువ్రతాభవ పుత్రాన్విందావహై బహూంస్తేసంతు జరదప్త
 యః || ౨ || రాయస్పృహయత్రీపదీభవ సామామనువ్రతాభవ పుత్రాన్వి
 న్విందావహై బహూంస్తేసంతు జరదప్తయః || ౩ || మాయోభవ్యాయ
 చతుష్పదీభవ సామామనువ్రతాభవ పుత్రాన్విందావహై బహూం
 స్తే సంతజరదప్తయః || ౪ || ప్రజాభ్యః పంచపదీభవ సామామనువ్ర
 తాభవ పుత్రాన్విందావహై బహూంస్తే సంతజరదప్తయః || ౫ || ఋతు
 భ్యష్టపదీభవ సామామనువ్రతాభవ పుత్రాన్విందావహై బహూంస్తే
 సంతజరదప్తయః || ౬ || సఖాసప్తపదీభవ సామామనువ్రతాభవ పుత్రాన్వి
 న్విందావహై బహూంస్తేసంతు జరదప్తయః || ౭ ||

అని పట్టుకొనవలయును. వధువును మీదికి నెలబెట్టి ఇద్దరును హస్తములను కడగికొని
 ఉమామహేశ్వరులకు పుష్పాంజలిని సమర్పించి (ఒకపక్షమందు ఈస్తానమందే ఉమా
 మహేశ్వరకలశమును స్థాపించుకొని తమముంభాగమందు చివరచెప్పు ప్రకారముగా
 లాజహోమమునైనను జేయవచ్చును.) అనంతరము మంటపోత్రునిగతయందు పశ్చి
 మాదిగా పూర్వదిక్కునుండి ఏడుబియ్యపురానులనుజేసి ౧వ రాసియందు “ఇష...జర
 దప్తయః” అనియును ౨వ కుప్పయందు “ఊర్ధ్వ...జరదప్తయః” అనియును ౩వ దాని
 యందు “రాయ...జరదప్తయః” అనియును ౪వ “మాయో...జరదప్తయః” అనియును
 ౫వ “ప్రజాభ్యః...జరదప్తయః” అనియును ౬వ “ఋతు...జరదప్తయః” అనియును
 ౭వ “సఖాసప్త...జరదప్తయః” అనియును వరుడు వధువునుడిపాదమునుబట్టి
 ఈపైచెడు మంత్రములచే యేడుకుప్పలయందు బెట్టవలయు. (హోమమొనర్చి యిచ్చ
 గలవారలు హోమకుండ సమాపనుండే సప్తపదిని జేయవలయును.) పిదప వధూప

అథ పురోధాః దంపతీ భద్రాసనే ఉపవేశ్య పూవాచార్యకలశతీర్థాం
బుగా అనాధృష్టమిత్యస్య నామదేవతాపూజాతీ ఉపకాభి మంత్రాణే
వినియోగః (అనాధృష్టమిత్యనాధృష్టం దేవానాంజో ౭ మోభిశ స్తిపాః
అనభిశ స్త్యంజనా సత్యమువగేషం స్వితేమాథాః) ఇత్యభిమంత్ర్య సహి
రణ్యపవిత్రీయా సకుశదూర్వాపల్లవయా సవర్ణనాదుంబ రార్ద్రశాఖ
యా పూవాచార్యైరబ్జింగైర్మంత్రై ర్వధూవరావభిషేచేత్ ॥

అథ ఫలపూజా

నరః శుద్ధివృద్ధ్యభ్యుదయసిద్ధిద్వారా ఫలదేవతాంతర్వర్తి శ్రీ
సాంబసదాశివప్రీతియే ఫలపూజా మహాంకరిష్యే ఇతిసంకల్ప్య యథా
వత్ఫలపూజాం శృత్వా (హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభావనాః
అనంతపుణ్యఫలద మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే) ఇతిఫలోంకరి సహిరణ్యం
జలం భార్యయా దాపయిత్వా (ఫలంమనోరథఫలం ప్రదదాతి సదా
నృణాం పుత్రీపౌత్రాభివృద్ధ్యథం అతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే) ఇదం
ఫలదానం సదక్షిణాకం సతాంబూలం శ్రీసాంబసదాశివప్రీతిం కామయ
మానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ. ఇతి మాహేశ్వరీభ్యోదద్యాత్ ॥

పురంధ్రీభిః యథాచారం నీరాజనాదికం కార్యం॥ తతో
మాహేశ్వరాః పురంధ్ర్యో జ్ఞాతిభాంధవాదయశ్చ కృమాదాశీర్భి గా
ర్ద్రాక్షతారోషణం కుర్వతి.

రుణ శుభపీఠముపై మార్పున్న తదుపరి పురోహితుడు పూజామందు పూజించబడి
యున్న పంచకలశతీర్థమును “అనాధృష్టమాథాః” అని అభిమంత్రించి
గగన దర్శన, చిగురు మొదలగువాటిచే “అపోహిస్తా.....జనయథావహః” అని
వధూవరుల శిరస్సున పోల్కించవలయును.

ఫలపూజ

అనంతరము వరుడు “శుద్ధివృద్ధి.....కరిష్యే” అని సంకల్పముజేసి యథా
వత్తుగా ఫలపూజనొనర్చి “హిరణ్య.....ప్రయచ్ఛమే” అని దక్షిణసహితముగా
ఫలములపై పత్రి చే జలధారను బోయించి “ఫలంమనోనమమ” అని ఫల
దానమును జేయవలయును. పిదప ఆరితిమొదలగు సాంప్రదాయసిద్ధములగు ఆచరణల
నొనర్చవలయు. పిమ్మటమాహేశ్వరులు, నువాసితులు, బంధువులక్రమముగా “యశ
స్కరం.....ప్రతిరతంసతయః” అను ౫ మంత్రములను జెప్పఁగల అక్షతలను వేసి

తత్రైషమేమంతాః

(యశస్కరం బలవంతం ప్రభుత్వం తమేవరాజాధిపతిర్భూవ సంకీర్ణనాగాశ్వపతిర్నరాణాః సునుంగల్యం సతతం దీర్ఘమాయుః॥ ౧॥ గోమాయురదాద జమాయురదాత్పృశ్నిరదాద్ధరితోనో పసూని గవాం మండుకా దదతశ్శతాని సహస్రసావేపితీరంత ఆయుః॥ ౨॥ ఋదూ దరేణ సఖ్యాసచేయ యోమానరిష్టేద్ధర్మశ్శవీతః॥ అయం యస్సా మోన్యధాయ స్మేతస్మా ఇంద్రం ప్రతిర మేమాయుః॥ ౩॥ అపత్యా అస్తు రనిగాఅమీవానిరత్రసంతమిషీచీరభై ఋషిః॥ ఆసోమే అస్మాఅగుహద్వి హాయాఅగన్మయత్ర ప్రతిరంత ఆయుః॥ ౪॥ ఇంద్రావరుణ సౌమనస మదృప్తం రాయస్సౌమం యజమానేమధత్తం దీర్ఘాయుత్వాయ ప్రతి రతం నఆయుః॥ ౫॥ తతః పథూవరౌ పూజాగృహం ప్రవిశ్య తత్ర ఉప విశ్య నవకౌన్యపాతే శ్రీరఘుతే మిశ్రీకృత్య ధూపదీపతాంబూలాది నా పూజయిత్వా దశముద్రాః ప్రదక్ష్య (భర్తాసకభి)యమాణో బిభర్తి ఏకోదేవో బహుధాని విప్రః॥ ప్రతిష్ఠేస్థాదేవతానాం మామానం తాప్తం) ఇతిమంత్రేణ పథూవరౌ శ్రీరఘుతం కరేణ సంస్పృశేత్॥

తతః గురుపాదోదక ప్రసాదస్వీకరణం॥ తద్వథా (చరణంపవిత్రం) వితతంపురాణం యేనపూతస్తరతి చుష్కృతాని తేనపవిత్రేణ శుద్ధేన పూతాఽతిపాష్టా నమరాతింతరేమ) ఇతిపాదావభిషిచ్యపోడశోపచారై స్సంపూజ్య (ఋతగ్ంసత్యం పరంబ్రహ్మ పురుషం కృష్ణపింగళః॥ ఉర్ధ్వ రేతంవిరూపాక్షం విశ్వరూపాయై నమోనమః) ఇతితీర్థంప్రాశయేత్. తతః పదార్థపరివేషణానంతరం (శివయోగిశరీరేచ సదాసన్నిహితశ్చి వః॥ యదేకోబ్రహ్మ విస్ఫుజ్జేజగత్తర్పయతేఖిలం) ఇతిసమస్కృత్వా

అనంతరము పథూవరులు మంగళవాద్యము లగుచుండగా దేవునిగృహమునకేగి కూర్చొని ఒక కంచుగిన్నెయందు పాలును నెయ్యిని మిశ్రమమొనర్చి ధూపదీపము మొదలగు వానిచే పూజించి దశముద్రలనుజూపి “భర్తాసకసంతాప్తం” అని పథూ వరులు పాలు నెయ్యిని తమహస్తముచే ముట్టవలయును. తదుపరి గురుపాదోదక ప్రసాదమును స్వీకరించుచుండెట్లుగా “చరణం.....తరేమ” అని పాదముల నభిషేకించి పోడశోపచారములచే పూజనుచేసి “ఋతగ్ం.....నమః” అని తీర్థమును పానమొనర్చవలయును. పిదప గురువులకు భోజ్యపదార్థముల నిధి

తద్గురుణాదత్తః ప్రసాదః (రుద్రేణాత్తమశ్నంతి రుద్రేణాపీతంపిబంతి రుద్రేణాఘ్రాతం జఘ్రింతి॥ తస్మాత్ బ్రాహ్మణాః ప్రశాంతమనసా విద్వాంసానిర్మాల్యమేవ భక్షయంతి నిర్మాల్యమేవాశ్నియా నిర్మాల్యమేవనిషేవేత) ఇతిమంత్రైర్వధూవరాభ్యాం స్వీకరణీయః॥ వివాహాదినమారభ్య చతుర్థదినపర్యంతం ప్రత్యహని భానూదయాస్తంగత కాలే పంచకలశార్చనం షోడశోపచారైర్వాశ్రత్వా భక్తమహేశ్వర సంతర్పణం యథాకార్యం కుర్యాత్॥ తతః కలశోద్వాసనం॥

అథ నాకబలి:

పురోధాశ్చతుర్థేహని రంగవల్యాసరోవరం నిర్మాయ తస్మ ధ్యే సకణికం 'ప్రదళపద్మం రచయిత్వా తత్పరితః సితలెండులైర్భిత్తిం రచయిత్వా తత్ప్రబ్రాహ్మీం మాహేశ్వరిం కామారీం వైష్ణవీం వారాహీం ఇంద్రాణీం చాముండామితి సప్తమాతృకాస్సమ్యగ్రచయిత్వా తత్కమలకోష్ఠేషు పంచవజ్రైః హంసశుకాదీన్ పరికల్ప్య సరోబహిస్తదాకారేణ కృష్ణశ్వేతహరిచ్చక్రరక్తపీతాక్షతైష్ఠట్పాకారాన్ రచయిత్వా తద్బహిఃపూర్వభాగే రక్తాక్షతైర్బ్రహ్మణం పశ్య

“శివయో...యతేఖిలం” శివార్పణమస్తు అని నమస్కరించిన తదుపరి గురువర్యుల కివ్వబడినప్రసాదమును “రుద్రేణాత్త...నిషేవేత” అనిస్వీకరించవలయు. వివాహాదినముమొదలుకొని నాల్గవదినములపర్యంతము ప్రతిదినమున ఉదయసాయంకాలముల యందు పంచకలశములను షోడశోపచారములచేపూజించుచు భక్తమహేశ్వరసంతర్పణ మొనర్చుచు నాల్గవదినమున కలశోద్వాసన మొనరించవలయును.

నాకబలి.

నాల్గవదినపు రాత్రియందు పురోహితుడు రంగవల్లిచే సరోవరమును వ్రాసి దానిమధ్యనుండు అష్టదళములుగల కమలమును వ్రాసి దానిచుట్టును తెల్లబియ్యముచే ఒక గీలుగాబోసి ఆగీటునందు బ్రాహ్మ్యది చాముండాంతమగు సప్తమాతృకలను వ్రాసి కమలములయొక్క యెనిమిది దళములందును ఐదువర్ణముల బియ్యమును నింపి, సరోవరము మిడిప్రక్కన బియ్యపువీరుగను యెడమదిశలో ఉప్పువీరుగను ఒకటికొకటి అభిముఖముగా నుండునట్లును రెండువీరుగలకాళ్ళు పూర్వదిక్కున నుండునట్లును వ్రాసి సరోవరమధ్యనుండు సుగంధ విశిష్టమైన మోడుగుళువునీటిచేనింపిన యొకపూర్ణకుంభమునుంచి, పుష్పాదులచే నలంకరించి సరోవరోత్తర దిశయందు ఒకరాతిపైబెల్లమును

మభాగేశీతాక్షతైశ్శంకరిం బహిఃకోణాగ్రభాగేషు ఫలచ్ఛదయుక్త
వల్లిం పరికల్ప్య సరోవరస్య దక్షిణపార్శ్వే తండులహస్తి నం ఉత్తరభాగే
తు. లవణహస్తి నంచ పాక్వాదా అన్యోన్యాభిముఖా నిర్మాయ సరో
వరస్య మధ్యే సుగంధయుతవసంతజలపూరితం పుష్పమాలాద్యలంకృ
తంకుంభం నిధాయ సరోవరాదుత్తరస్మిన్ గుడజీరకే ఫలపుష్పసం
యుక్తాం సోపలాం దృషదం సంస్థాప్య సరోవరం పరితోదీపమాలాం
నిక్షిపేత్. తతః మంగళతూర్యఘోషే క్రియమాణేనతి వరః సరోవర
పశ్చిమభాగే పత్వానహ భద్రపీఠే పాంజ్కుఖండపవిశ్వ పాగినా
యమ్య దేశకాలానంకీర్త్య మమవధ్వాశ్రితవిశ్వావసుసంజ్ఞక గంధర్వ
నిరాసస్వశ్రీత్వ సిద్ధిద్వారా శ్రీవరమేశ్వరప్రీత్యర్థం నాకబల్యత్నవం
కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య సరోమధ్యే (హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగే)
భూతస్యజాతః కతిరేశఆసీత్ సదాధారవృధివీం ద్యాముతేమాం కస్మై
దేవా యహవిహ విధేమ) ఇతిమంత్రేణ హిరణ్యగర్భమావాహ
యేత్ (అప్సరస్సుయోగంధో గంధర్వేషుచయద్యశః దైవేయో
మానుషోగంధ సమాగంధస్సురభిర్జుషతాం) ఇత్యనేన కుంభోదకే
హరిద్రాచూర్ణమాలోధ్య తస్మిన్కుంభే దాక్షాయణీమావాహయేత్
(దాక్షాయణీం మహాదేవీం సర్వసంపత్ప్రదాయినీం వరపాశాంకళయు
తాం తథాచాభయశాలినీం రత్నకేయూరతాటంక మకుటాద్యైర
లంకృతాం విచిత్రీమనసోపేతాం సర్వలక్షణలక్ష్మితాం విలాసినింసహ
స్సాంఘై స్సవ్యమానామహర్నిశం॥ దేవాసురైరపి సదా పంద్యమాన

జీలకర్రను నింపియుంచి, చుట్టును దీపములనుంచి మంగళవాద్యము లగుచుండగా వరుడు
పత్నీసమేతుడై సరోవర పశ్చిమభాగమందు వీరముకైగూర్చుని, ప్రాణాయామ
మొనర్చి మమవధ్వా...నాకబల్యత్నవంకరిష్యే' అని సంకల్పించి, హిరణ్యగర్భ.....
విధేమ' అను మంత్రముచే సరోవరము మధ్యమందు హిరణ్యగర్భ నావాహించెడి.
అప్సరస్సు...ర్జుషతాం' అని కలశమందు కొంచెముపనుపుమార్జమునగలిపి ఆపూర్ణ
కలశమందు దాక్షాయణీం.....ప్రదాయినీం' అని దాక్షాయని నావాహించి, ధ్యా
నమునుచేసి యథావత్తుగా దాక్షాయణీయొక్క అభిముఖముగా నుండునట్లు పద్మము
యొక్క ఏడుదళముల యందును, పూర్వాదిగా బ్రాహ్మ్యది సప్తమాతృకలను అదే
కమలప్రతికోణమందు గల పూర్వపశ్చిమ ఉత్తరభాగములందు మహాదేవి, కాళి, శాంక

పదాంబుజాం అణియాదిగుణోపేతా ముష్టైశ్వర్యప్రదాయినీ) ఏవం
 రూపాం దేవీం ధ్యాత్వా కుంభేతవాహ్యో పద్మస్యప్రాగాదిసప్తదశేషు
 యథాక్రమం బ్రాహ్మణ్యది సప్తమాత్యూః త్రికోణమండలాగ్రేషు పూ
 ర్వాదిషు తిస్రుషుదిక్షు యథాక్రమం మహాదేవీం కాళీం శాంకరీం షట్కో
 ణమండలా త్పూర్వభాగే బ్రహ్మణాం సావిత్రిం దక్షిణభాగే శంకరం
 దుర్గాం పశ్చిమభాగే లక్ష్మీం నారాయణం ఉత్తరభాగే ఇంద్రం శచీం
 తద్భూషాం పూర్వా ద్యష్టదిక్షు కపాలినం భీషణం చండం రుండుం క్రోధం
 ఉన్మత్తిం అసితాంగం సుహరం తత్రైవ కుముద కుముదాక్షు పుండరీక
 వామన పుష్పదంత సార్వభౌమ సుప్రతీకాంజన సంజ్ఞకా నప్పదిగ్గజాన్
 ఇంద్రాదిలోక పాలాంశ్చ సరోమధ్యే అపసరసస్సయం గంధర్వం పావకం
 దైవ్యభిముఖసూవాహ్య హిరణ్యగర్భాది పావకాంతదేవతాభ్యస్త
 త్తన్నామ నుంత్రై రాసనాది పుష్పసమర్పణాంతోపచారాన్ కృత్వా
 పుష్పమాలాద్యలంకృతాం ఘరికాం కుంభసమీపే నిధాయ (ఘరికే
 త్వం మహాదేవి సర్వదేవాభిపూజితా తతస్తాం పూజయిష్యామి సర్వ
 సంవత్ప్రదాభవ) ఇతిధ్యాత్వా తతస్తచ్చురికాం సంపూజ్య అనంతరం
 హస్తద్వయం ధూపనీపాదిభిః పూజయిత్వా నానావిధభక్ష్యభోజ్యాదీని
 సమర్ప్య వధ్వాసహ త్రిశవదక్షిణంకృత్వా అముం మద్ధస్థినం దాస్యామి

రులను ముంభాగమందు బ్రహ్మ సావిత్రిలను దక్షిణభాగమందు శంకర దుర్గాలను
 పశ్చిమభాగమందు లక్ష్మీనారాయణులను ఉత్తరభాగమందు ఇంద్రశచీదేవులను వెలు
 పలి యొనుది దిక్కులయందు కపాలి.....సంహరమును అప్రభైరవులను అప్పదిగ్గ
 జములను అప్పదిక్పాలకులను సరోవరమధ్యమందు అపసరస్త్రీ, సోమ గంధర్వపావకు
 లను కృమముగా నావాహించి మొదలుచెప్పిన హిరణ్యగర్భుని మొదలుకొని
 పావకాంతదేవుని సకలదేవతలను క్రమముగా ఆవాహనాని మోడకోపచారములను
 నామమంత్రములచే సమర్పించెడి, అనంతరము పుష్పదులచే నలంకృతముగు ఒక పెద్ద
 కత్తిని పూర్ణకుంభసమీపమందుంచి 'ఘరికే.....ప్రదాభవ' అని ప్రోత్తించి చక్కగా
 పూజనొనర్చవలయును. పిదప పూర్వోక్త ములగు ఏనుగుల రెంటిని పూజించి అనేకవిధము
 లగు భక్ష్యాదుల నివేదించి పత్మిసమేతుడై మూడుసార్లు ప్రదక్షిణ
 మొనర్చి పరుగు వస్తువును గురించి ఈ నాగజమును నీకిచ్చెదను నీవు స్వీకరించుము అని
 చెప్పుచుండగా కన్యకూడావరుసకు అదేప్రకారముగా నాగజము నీకోసంగెదనని
 చెప్పెది. పిదప కన్యయొక్క తల్లి ఒక కంచు పాత్రయందు దన్నును నింపి దానిపై మరియొక

త్వంగృహణ. ఇతితీర్థవారం వధూంప్రతి వరోబూర్తియాత్! తథైవ
వరంప్రతి వధూశ్చబూర్తియాత్! తతఃకన్యామాతాలన్నపూరితం పా
త్రాంతరేణపిహితం కాన్యభాజనమన్యసువాసిన్యః మస్తకే నిక్షుప్య
దీపనమీపం ధృత్వా తదుపరి ప్రథమపు జితఘరికాం పురుషాంతరేణ
ధారయిత్వా మంటపస్య పశ్చిమద్వారేణ మంగళతూర్వైస్సహ సరో
వరంప్రవిశ్య స్వభర్తాసహ వధూవరాభ్యాం ప్రదక్షిణంకృత్వా అన్న
పూరితంకాన్యపాత్రం పురతోనిధాయ పాత్రస్థమన్నం కించిత్కుం
భోపరి నిక్షిప్య పునః కించిదన్నం సర్వాసుదిక్షునిక్షిపేత్. తతో వధూ
వరౌ ముదా స్వంస్వం చిత్రితకరేణ మధిరుహ్య అన్యోన్యాభిముఖౌ
భూత్వా (అతూనఞంద్రీక్షుమంతం చిత్రం) గ్రాభం సంగృహాయ
మహాహస్తీ దక్షిణేన॥ విద్మామీత్వాతు వికూర్మింతు విదేష్ణంతు వీమ
ఘంతు విమాలౌ మహాభిః॥ నమీత్వా శూర దేవాన మర్తా సోదిత్సంతం
భీమం నగాం వారయంతే॥ ఏతో నిన్దంస్త్రవా మేళానం వస్యస్యరాజం
సరాధసా మర్థిషన్నః॥ ప్రస్తోషదూపగాసిషచ్ఛ్రీ వత్సా మగీయమానం
అభిరాధసాజగురత్॥ ఆనోభర దక్షిణేనాభిసవ్యేన ప్రమృళ! ఇంద్రీ
మానో వసోర్నిర్భాక్ ఉపకృమన్వాభరదృషతా ధృష్ణోజనానాం అదా
శూష్టరస్యవేదః ఇంద్రీయఉనుతే అస్తివాజో విప్రేభి స్సనిత్వః॥ అస్మా
భిస్సుతం సునుహి సద్యోజవస్తేవాజాలస్మభ్యం విశ్వశ్చంద్రాః॥ వస్త్రే
శ్చమక్షూజరంతే ఇతిఉచ్చరంతౌ స్నేహాద్యాచయిత్వా హస్తవిని
మయం కుర్యాతాం తతో వరః పత్న్యసహ వీరేణపవిశేత్. తతః
పురోధాః (న్వాద్వీం త్వాం న్వాదునాతీవ్రాం తీవ్రేణామృతామమృ

గిన్నేనుమాసి దానినిదికముత్తైదువశిరస్సుపైనుంచి దానిపైయొకదీపమునిడి దానిపై
పూజించబడిన కత్తిని మరియొకచే పట్టించి మంటపముయొక్క పశ్చిమభాగమునుండి
ప్రదక్షిణముగా వచ్చి సరోవరము ఎద్దనుచోటాని అన్నముచే నింపబడిన ఆకంచు
గిన్నేను ముందరబట్టి ఇంచుక అన్నమును కలశముపైపెసేసి అనంతరము సమస్త
దక్కులయందును కొంచెముకొంచెము అన్నమును వేయవలయును. అనంతరము వధూ
వరులు తమతమ ఏనుగును వొకరికిమరియొకరు యిచ్చినటులజేసి దంపతులిద్దరును వీర
మందు కూర్చుండవలయును. అనంతరము పురోహితుడు పూర్వమందు పూజించబడిన
కలశముయొక్కజలమును గరిక దర్భ మొదలైన వాటిచే వధూవరుల శిరస్సుపై

తేన మధుమతీం మధుమతా॥ అభిర్భిర్వదతోన ఊనమాప్యాయ
యహరివోవరమానః॥ యదాస్తోతృభ్యో మమిగోత్రాఃసంభూయిష్ట
భాజో అథ తేన్యామః॥ బ్రహ్మచారివాదిష్టతంనోమాహాసీత్. ఓంశాంతి
శాంతిః) ఇత్యనేనవధూవరయో శ్చిరసిదూర్వాగ్రైఃతిః పూర్వార్చిత
కుంభస్థవసంతోదకం నిషించేత్. అథ పూర్వార్చిత పంచపాలికాః
పూజయిత్వా (గచ్ఛగచ్ఛసురశ్రేష్ఠ స్వస్థానం పరమేశ్వర యత్ర
బ్రహ్మాదియోదేవాస్తత్ర) గచ్ఛమహేశ్వర) ఇతి విసర్జనంకృత్వా నద్యా
దిష్టు స్వశ్రేష్ఠ. అనంతరం వధూవరయోః కంకణద్వయమపి అర్చయి
త్వా (కంకణం మోచయామ్యద్య రక్షాస్మినకదాచన మయిరక్షాం
స్థిరాంబధ్వా దేవత్వం గచ్ఛకంకణ) ఇతి మంత్రేణ విసర్జయేత్. తతః
పురంధ్రీగిరిమంగళ తూర్యఘోషే క్రియమాణేనతి సువాసినీభ్యః
మంగళద్రవ్యాణిదత్వా ఉపాయనాదికం దేయం॥ తతః ఫలపూజాం
కుర్యాత్॥

అథ గృహప్రవేశః

తతో వీరమాహేశ్వరేభ్యో యథాశక్తిదానానిదత్వా శ్వశుర
దీయమాన దాసీదాసపర్యంకాదియుక్తః బంధుభిస్సహసువాసినీభిఃఅష్ట
మంగళ సంజ్ఞక దర్పణపూర్ణకలశ కన్యాపుష్పాక్షతదీపమాలాధ్వజలా
జైఃమంగళతూర్యనాదైశ్చనహ ఛత్రాద్యుపలక్ష్మితః స్వగృహసమీపం
గత్వా పురంధ్రీభిః నీరాజతః వధూపాణిం పరిగ్రహ్య శుభముహూర్తే
గృహంప్రవిశ్య తత్ర విధివత్ పుణ్యావహచయిత్వా ఏతావుపగచ్ఛే

“స్వాద్వీంత్యం.....శాంతిశాంతిః” అని ప్రోక్షణజేసి విదప వెనుకజేప్పిన రీతిగా
ఫలపూజ నాచరించవలయును. అనంతరము వివాహదినమున పూజించబడిన అంకురా
గోవళా విదుషామృతలసా పూజించి (గచ్ఛగచ్ఛ.....మహేశ్వర) అని విసర్జనచేసి
(కదలించుతీసి) వాటిని నదిమొదలగు శుద్ధస్థలములందు విడువవలయును. విదప వధూ
పరులకకణమునుపూజించి (కంకణం.....కంకణ) అని విడువవలయును. విదప
ముత్రైశ్చపలు శోభనము మొదలైన పాటలనుపాడి ఆరతిమొదలగు లోకాచారము
లనుజేసి మంగళాంగనలకు వాయనము లివ్వవలయు.

తాం తతః ఫలపూజాం కారయేత్ | తతో నీరాజనాదికం యథాచా
రంకార్యం॥ ఇతి నాకబల్యాసహ గృహప్రవేశప్రకరణం॥

వివాహవిధి రియం పూర్ణతా మగమత్,

ఇతిశివం.

వరుడుగృహమునుప్రవేశించుట.

అనంతరము వరుడు వీరమాహేశ్వరులకు శక్త్యనుసారముగా దానమునొసంగి
తమమామగారిచ్చిన నార్యాదలను స్వీకరించి ఛత్రచామరాదులచే శోభితుడై మంగళ
వాద్యములతోడ సుముహూర్తమందు వహుసమేతుడై తనగృహమునకేగి అచట
విశ్శుక్తముగా పుణ్యాహనాందీసమారాధనల నొనర్చి ఫలపూజనీరాజనాదుల నాచ
రించవలయును.

ఇతిశ్రీమద్రేవణాచార్య శిష్యపరంపరాగత వ్యక్తగోత్ర పాడవడినూత్రాన్విత
చిదిరేవంశ కంఠీందు బ్ర॥ శ్రీ॥ నాగభూషణార్య తనూజుడగు (చర్లపల్లి
నల్లగొండ) చిదిరేమతం వీరభద్రశర్మచే నాంధ్రీకరించబడిన వీర
శైవవివాహవిధిటిప్పణమున గృహప్రవేశ ప్రకరణము.

సంపూర్ణము.

అథ హేమామప్రకరణమ్

అథ వరః ప్రాణనాయుష్య దేశకాలా సంకీర్త్య మమసహ
 ధర్మచారిణీ సంబంధ సంపాదనీయాన్ని పరిగ్రహణార్థం పాణిగ్రహణ
 హేమామంశరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య స్థండిలోల్లేఖనాది అగ్నిప్రతిష్ఠాప
 నాంతం కర్మ యథావిధిక్వత్వా ప్రత్యగ శ్నేద్ధుషదం సోపలాం ప్రతిష్ఠా
 ప్య ప్రాగుదిచ్యా ముమామహేశ్వరకలశం ధాన్యరాశేదుపరి నిధాయ
 పల్లవైఃపిధాయ గంధపుష్పైరలంకృత్య అగ్నింధ్యాత్వా ఉదగ శ్నేన్సప్త
 తండులరాశీనుపకల్ప్య సమిన్వయ మాదాయ దేశకాలకథనపూర్వక
 మస్మిన్ వివాహ హేమామే దేవతాపరిగ్రహార్థ మిత్యాద్యాఘారావా
 జ్యే నేత్యంతముక్త్వా త్రిరగ్నింపవమానం త్వమర్యమాప్రిజాపతించ
 లాజద్రీవ్యేణశేషేణేత్యాద్యుక్త్వా అన్వాధాయ పరిసమూహనాన్వ్యా
 జ్యాధిశ్రీవణాంతంకృత్వా లాజాకాయత్యాస్య ప్రోక్ష్య ఆజ్యాద్దక్షిణ
 శో జర్హిషీనిధాయ సుప్రసమ్మార్జనాద్యాఘారాంతే అగ్న ఆయాంషి
 పవసే ఇత్యాదిభిస్తిస్సభిః అగ్న ఆయాంషీత్యాది త్రియాణాం మంత్రా
 ణాం శతంవైఖానసా అగ్నిఃపవమానోగాయత్రీ వివాహప్రధానా
 జ్య హేమామే వినియోగః (అగ్న ఆయాంషిపవస ఆసువోర్జమిమంజనః
 ఆరేబాధన్వదుచ్చనాం స్వాహా) అగ్నయే పవమానాయేదం నమమ
 (అగ్నిఋషిః పవమానః పాంచజన్యః పురోహితః తమీమహేమహా
 గయం స్వాహా) అగ్నయే పవమానాయేదం నమమ (అగ్నేపవన్వస్వ
 పాఽలస్తే వచస్సువీర్యం దధద్రీయిం మయిపోషంస్వాహా) అగ్నయే
 పవమానాయేదం నమమ. త్వమర్యమావసుశ్శుతోగ్ని (త్రిష్టుప్ వివాహ
 ప్రధానాజ్య హేమామే వినియోగః (త్వమర్యమాభవసియత్క నీనాం
 నామస్వధాపన్ గుహ్యంబిభర్షి అంజంతిమిత్రం సుదితంనగోభిర్యద్దం
 సతీ సమనసాకృణోషిస్వాహా) అగ్నయ ఇదంనమమ. ప్రజాపతే నత్వ
 దిత్వస్యహిరణ్యగర్భః ప్రజాపతి (త్రిష్టుప్ వివాహప్రధానాజ్య

హుమామే వినియోగః (ప్రజాపతేనత్వదేతాన్యన్యో విశ్వాజాతాని
 పరితాబధూవ| యత్కామాస్తే బహూమస్తన్నో అస్తువయంస్యామ
 పతయో రయీణాంస్వాహా) ప్రజాపతయయిదం నమమ|| ఆజ్యాహుతి
 పంచమగ్నేః పశ్చిమజహ్వయాం హుత్వా ఉద్దేశత్యాగౌకృత్వా వరః
 ప్రాజ్ఞుఖి స్తిష్ఠన్ ప్రాజ్ఞుఖ్యాఉపవిష్టాయా వధ్వా ఉత్తాసకరస్య
 అంగుష్ఠప్రదేశమవాజ్ఞుభేన కరేణ గృభ్ణామితత్తత్తస్య సూర్యా
 సావిత్రిత్రిష్టుప్ వధూపాణిగ్రహణే వినియోగః (గృభ్ణామితేసాభ
 గత్వాయ హస్తం మయాపత్యా జరదష్టిర్యథా సః| భగో అర్య
 మాసవితా పురంధిర్మహ్యంత్యా దుర్గాహాపత్యాయ దేవాః) అనేన
 మంత్రేణ గృహీత్వాత్వాపితాయా వధ్వాః కరౌ ప్రక్షాళ్య అంజలిం
 కారయిత్వా సుగ్రేణాజ్యమాదాయోపస్తీర్య తద్భాత్యా భ్రాతృస్థానీ
 యేననా తిష్ఠతా సూర్యస్థాన్ లాజాన్ ముష్టిపరిమితాన్ తస్యా అం
 జతా ద్వీరావోప్య స్వయంపాతృస్థానభిఘార్య ఆవర్తంచాభిఘార్య
 అర్యమణంసువామ దేవోర్యమాగ్నిరనన్తుప్ వివాహప్రధానలాజ
 హుమామే వినియోగః (అర్యమణంసుదేవం కన్యా అగ్నిమయక్షత
 సభిమాం దేవో అర్యమాప్రోతో ముంచాతు నాముతత్స్వాహా) ఇతి
 మంత్రీ ముచ్చరిత్వా అంజలివిచ్ఛేదన మకుర్వన్ అంగుళ్యై రంజ
 లింపార్శ్వేన హావయేత్| స్వయమర్చమాగ్నయ ఇదంనమమ. ఇత్యు
 ద్దిశ్య త్యక్త్వా దృవదుపలం వర్జయిత్వా పూర్ణకుంభసహితమగ్నిం
 (అమోహమస్మి సాత్వంసాత్వస్య మోహం ద్యౌరహం పృథివీత్వం
 సామాహమృక్త్వం తావేవ వివహావహైప్రజాం ప్రజనయా వహైసం
 ప్రియా రోచిష్ఠా సుమనస్యమానౌ జీవేవ శరదశ్శతం) ఇతిమంత్రేణ
 స్వయమగ్రేగచ్ఛన్ వధ్వాసహ ప్రదక్షిణీకృత్య తాంప్రాజ్ఞుఖిం
 కృత్వా ఇమమశ్మానమిత్యస్య వామదేవో వధూరనన్తుప్ అశ్మాను
 రోహణే వినియోగః (ఇమమశ్మానమారోహశ్చైవత్వం సిరాభవ సహ
 స్వప్రతనాయతోభి తిష్ఠప్రతన్యతః) ఇతిమంత్రేణ ద్వాభ్యాం పాదా
 భ్యామపి దృవదమారోప్యపూర్వవత్తదంజలిముపస్తీర్య లాజావదానం
 ద్విఃకారయిత్వా అభిఘార్య వరుణం సువామదేవో వరుణాగ్ని రను

ష్టుప్ వివాహప్రధానలాజహాలామే వినియోగః (వరుణానుదేవం
కన్యాఅగ్నిమయక్షత సభిమాదేవో వరుణః ప్రేతోముంచాతు నాము
తస్సాహా) ఇతిమంత్రేణ హోవయిత్వా వరుణాగ్నయదం నమమ.
ఇత్యుద్దిశ్య త్యక్త్యా పునః పూర్వవద్వధ్వాసహ ప్రదక్షిణీకృత్య దృష
దమారోప్య పునరుపస్తీర్య ద్విరాహోస్యాభిఘార్య పూషణానువామ
దేవః పూషాగ్ని రనుష్టుప్ వివాహప్రధానలాజహాలామే వినియోగః
(పూషణం సుదేవం కన్యాఅగ్ని మయక్షత సభిమాదేవః పూషా
ప్రేతో ముంచాతు నాముతస్సాహా) ఇతిమంత్రేణ హోవయిత్వా
పూషాగ్నయ ఇదం నమ మేత్యుద్దిశ్య త్యక్త్యా పునః పూర్వవత్ప్రదక్షిణీ
కృత్య॥ దృషద మారోప్య స్వయంప్రజాపతయే స్వాహా ఇతి స్మరన్
అవశిష్టాన్ లాజాన్ ఆత్మాభిముఖం శూర్పకోణేనైవ నిరవశేషం
తయైవ హోవయేత్॥ తతః హస్తా ప్రక్షాళ్య ఆజ్యం గృహీత్వా సుగ్రీవేణ
కదుద్రాయ ప్రచేతన ఇత్యాది మంత్రై రేకాదశరుద్రాస్సృతితత్తన్నా
మోచ్చారణపూర్వకం రుద్రాయస్వాహ రుద్రామేదంనమమ । ఇతి
జుహూయాత్, తథైవ మూలమంత్రేణ పంచవారం జుహూయాత్
తతస్సప్తపదీన్నిర్వర్త్య స్వశిరసావధూశిరస్సంయోజ్య కలశస్థం ఉదక
మాదాయ ప్రభమ మాత్మశిరః పశ్చాద్వధూశిరః శాంతిర స్త్వితి పంచ
దశమంత్రై రభిషిచ్య పూర్వవదా సిత్యాజ్యేన శ్విష్టకృదాది హోమ
శేషం సమూప్య పూర్వబద్ధోత్తరీయాం తౌ తూష్టిం విసృన్య వాక్షి
యమం విసృజేత్॥ హోమవిధి గతి॥

శివసంకల్పః

యేనేదంభూతు భవసం భవిష్యత్పరిగృహీత మమృతేన సర్వం
యోగయజ్ఞస్త్రియతే సప్తహోతా తస్మై మనశ్శివసంకల్పమస్తు॥౧॥
యేనకర్మాణిప్రచరంతిధీరా యతోవాచా మనసా చారుయంతి యత్స
మ్మితం మన స్సంయంతి ప్రాణిన స్తస్మై మనశ్శివసంకల్పమస్తు॥౨॥ యేన
కర్మాణ్యపసో మనీషిణో యజ్ఞే కృణ్వంతువిద ధేషుధీరాః॥యదపూర్వం

యత్ క్షుమంతః | పృజానాం తస్మై మనశ్శివసంకల్పమస్తు || 3 || యత్ప్ర
 జ్ఞాన ముతతేజోధృతిశ్చ యజ్ఞోత్తిరంత రమృతం పృజాను | యస్మాన్న
 ఋతేకి చ నకర్మక్రియ తే తస్మై... మస్తు || ౪ || సుమారధిరశ్వానివయం
 మనుష్యాగ్నే నీయితేధీతిభిర్వాజినీవ | హృత్ప్రతిష్ఠం యదచరం యవిష్ఠం
 తస్మై... మస్తు || ౫ || యస్మిన్నుచ స్సామయజాంఘ్రి యస్మిన్ప్రతిష్ఠారశ
 నావిభారాః | యస్మింశ్చిత్తం సర్వమోదం పృజానాం తస్మై || ౬ || యదతీ
 షష్ఠం తీశతగ్ంశరీరం యజ్ఞస్యగుహ్యం నవనావమాయ్యం | దశపంచ
 త్రిగ్ం శతం యత్పరంచ తస్మై || ౭ || యజ్ఞాగ్రతోదూరము దైతుదైవం తదు
 ఘ్న ప్రస్తధవేతి | దూరంగమంజ్యోతిషాంజ్యోతిరేకం తస్మై || ౮ || యేనే
 దం విశ్వంజగతో బభూవ యేదేవాపి మహతోజాతవేదాః తదేవాగ్ని స్త
 మసా జ్యోతిరేకం తస్మై || ౯ || యేన ద్యాః పృథివీచాంతరీక్షంచ యేపర్వ
 తాః పృథివీదేశశ్చ | యేనేదం జగన్వాప్యస్తుం పృజానాం తస్మై || ౧౦ || యే
 మనోహృదయం యేచదేవా యేదివ్యాఆపోయే సూర్యరశ్మిః | తేశోత్త్రే
 చక్షుషీసంచరంతం తస్మై || ౧౧ || అచింత్యం చాప్రమేయంచ వ్యక్తం వ్యక్త
 పరంచ యత్ | సూక్ష్మాత్సూక్ష్మతరంజ్ఞేయం తస్మై || ౧౨ || ఏకాచశతంచ
 సహస్రంచాయుతంచనియుతంచప్రియుతంచార్బుదంచస్యర్బుదంచ | సము
 ద్రీశ్చ మధ్యంచాంతశ్చ పరార్థశ్చ తస్మై || ౧౩ || యేపంచపంచాదశశతగ్ం
 సహస్రమయుతం న్యర్బుదంచ తేలగ్ని చిత్రేష్ట కాస్తగ్ంశరీరం తస్మై || ౧౪ ||
 దేదాహమేతంపురుషం మహాంతమాదిత్యవర్ణంతేనుసంహరస్తాత్ తస్యయో
 నిం పరివశ్యంతి ధీరాస్తస్మై || ౧౫ || యస్యేదంధీరాః పునంతీకవయో బ్రహ్మ
 ణమేతంత్యావృణుతమిందుంస్థావరంజంగమంద్యౌరాకాశంతస్మై మనశ్శి
 పరాత్పరతరంచైవ యత్పరాత్పరతోహరః తత్పరాత్పరతోజ్ఞేయం తస్మై
 || ౧౬ || వేదాదిషుగాయత్రీ సర్వవ్యాపీమహేశ్వరీ ఋగ్యజుస్సామాధ
 ర్వైశ్చ తస్మై || ౧౭ || యోవైదేవం మహాదేవం ప్రణవంపురపోత్తయం
 యస్సర్వే సర్వతశ్చైవ తస్మై || ౧౮ || ప్రాయతః ప్రణవంకారం ప్రణ
 వంపురపోత్తయం యస్సర్వే సర్వతశ్చైవ తస్మై || ౧౯ || యోసా సర్వేషు
 వేదేషు పర్యతేహ్యజకుశ్వరః అకాయోనిర్గుణోహ్యత్మా తస్మై || ౨౦ ||
 గోభిర్బుధుంధనేన హ్యయుమాచ బలేనచ ప్రజయోవశుభిః పుష్కరాక్షం

తస్మై॥ ౨౨॥ తస్మైంబకంయజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనం ఉర్వారుక
మివబంధనా స్మృత్యోర్మూక్ష్యయమామృతా త్తస్మై॥ ౨౩॥ కైలాస
శిఖరేరమ్యే శంకరస్యశివాలయే దేవతా స్తత్రా మోదంతే తస్మై॥ ౨౪॥
విశ్వతశ్చక్షురుతవిశ్వతోమాభో విశ్వతోహస్తఉతవిశ్వతస్పాతే సుఖా
హుభ్యాం సమతీ సంవతస్త్రైస్త్వర్యావాప్తుభీషనయన్ దేవవీక స్తస్మై॥ ౨౫॥
చతురో వేదానధీయాశస్విశాస్త్రమయం విదూః ఇతిహాసపురాణానాం
తస్మై॥ ౨౬॥ మానోమహాంతముతమానో అర్చకంమానఉత్తంత ముత
మానఉత్తీతం మానోవధీః పితరంమోతమాతరం ప్రియామానస్తనువో
రుద్రీరిష స్తస్మై॥ ౨౭॥ మానస్తాకేతనయో మానతయుషిమానో
గోషుమానోఅశ్వేషురీరిషః వీరాన్మానో రుద్రీభామితోవధీర్హవిష్మంతో
సమసావిధేమతే తస్మై॥ ౨౮॥ ఋతగ్ంసత్యంపరంబ్రహ్మ పురుషం
కృష్ణపింగళం ఉర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయనై సమోసమ
స్తస్మై॥ ౨౯॥ కద్రుద్రాయప్రిచేతసే మీధుష్టమాయతవ్యసే వోచే
మశంతమంహృదే తస్మై॥ ౩౦॥ బ్రహ్మజిజ్ఞాసంప్రధమంపురస్తా ద్వీసీమ
తస్సురుచో వేసతవః సబుద్ధియాఉపమాఅస్యవిష్టా స్సతశ్చయోనిమస
తశ్చవిసస్త స్మై॥ ౩౧॥ యఃప్రాణతోనిమితోమహితైవక ఇద్రాజా
జగతోబభూవ యఈశేఅస్యద్విసదశ్చతుష్పదః కస్మైదేవాయహవిషా
విధేమ తస్మై॥ ౩౨॥ యతస్మదాబలదా యస్యవిశ్వాఉపాసతే ప్రశిషం
యస్యదేవాః యస్యఛాయామృతంయస్యమృత్యుః తస్మైదేవాయ
హవిషావిధేమ తస్మై॥ ౩౩॥ గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాంకరీ
షిణీం ఈశ్వరీం సర్వభూతానాం తామిహూపహ్వయేశ్రియం తస్మై॥
౩౪॥ యోరుద్రోఅగ్నో యోఅపు య ఓషధీషు యోరుద్రోవిశ్వా
భువనా వివేశ తస్మైరుద్రాయనమోఅస్తు తస్మైమనశ్శివసంకల్ప మస్తు
॥౩౫॥ శివసంకల్పాయం సమాప్తః॥

(వివాహలాభ హోమ మైనపిదప శాంతికై ఈశివసంకల్ప మంత్రములను పఠిం
చవలయు. మరియు నీశివసంకల్పమును కంకణపూజ చేయునప్పుడు నువ్వయోగింపవగుము.)

సంక్షిప్తాశీర్వాదమంత్రములు

(పీఠానికికట్టుములు చదివించు నెడలను సామాన్యముగ వాశీర్వదించు నెడలను పయోగింపదగు)

యోవైతాం బ్రహ్మణో వేద అమృతేనావృతాంపురీం తస్మై
బ్రహ్మచ బ్రహ్మచ ఆయుః కీర్తిం ప్రజానందదుః॥ ౧

సప్తప్రాణాః ప్రభవంతి తస్మాత్సప్తార్చిష సుమిధస్సప్తజహ్వః
సప్తమేలోకా యేషుచరంతి ప్రాణగుహాశయాన్నిహితాస్సప్తసప్త
అతస్సముద్రాగిరయశ్చ సర్వేస్తాత్స్యందంతే సింధవస్సర్వరూపాః
అతశ్చ విశ్వాటపథం నా రసాచ్చయేనైషభూత స్త్రిష్టత్యంతరాత్మా॥ ౨

ఆభిర్భిర్భిర్యదతోన ఊనమాప్యాయ యహరివో వర్ధమానః
యదాస్తోతృభ్యో మహిగోత్రా రుజాసి భూయిష్ఠభాజో అధశేస్యామః
బ్రహ్మప్రావాదిష్మతన్నో మహాసీత్॥ ౩

హిరణ్యరూప సుహిరణ్య సందృగపాన్నపాతేషు హిరణ్యవర్ణః
హిరణ్యయాత్పరియో నేనిషద్యా హిరణ్యదా దదత్యన్నమస్మై॥ ౪

పూర్వే పూర్వేభ్యోవచ ఏతదూచుః ఆదర్శమగ్నిం చిన్వా
నాః పూర్వేవిశ్వసృజోమృతాః॥ శతంవర్షసహస్రాణి॥ ౫

భద్రంకర్ణేభి శ్శృణుయామదేవా భద్రంపశ్యే మాక్షభి ర్యజ
తాః॥స్థిరేభిరంగైస్తుష్టువాంసస్తనూభి ర్వ్యశేమదేవహితం యదాయుః॥

ద్రవిణోదా ద్రవిణసంతురస్య ద్రవిణోదాసనరస్య ప్రయంసత్
ద్రవిణోదా విరవతీవివన్నో ద్రవిణోదారా సతాం వీర్షమాముః॥ ౬

సవితాపశ్చాతాత్సవితాపురస్తా త్సవితోత్తరాత్తా త్సవితాధ
రాత్తాత్॥ సవితానస్సంతు సర్వతాతీం సవితానోరాసతాం వీర్ష
మాముః॥ ౭

ఆపడిందంతు జీవసే దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే యస్త్యాహృదా
కీరిణా మన్యమానో మర్త్యం మర్త్యో జోహవీమ జాతవేదో యశో
అస్మానుభహి ప్రజాభిరగ్నే రమృతత్వమన్యః॥ యస్యైస్త్వం గుక్మతే

జాతవేద! ఉలోకమగ్నేకృణవసాన్యనం అశ్వినం సపుత్రిణం విరవంతం
గోమంతం రయన్నశతేస్వసి॥

హిరణ్యపాత్రం మధోః పూర్ణం దధాతి మధవ్యోఽసానీతి ఏక
ధాబ్రహ్మణమావహరతి ఏకధైర్యయజమాన ఆయుస్తేజో దధాతి॥౧౦

ఆయుష్యం వర్చస్యం రాయస్పృష మాద్భిదం ఇదం హిరణ్యం
వచస్వ జైత్రాయా విశతాదిమాం॥

ఉచ్చైర్వాజిపుతనా మాత సభానాహం ధనంజయం! సర్వాస్స
మగ్రాబుద్ధయో హిరణ్యస్త్రిన్ సమాహితాః॥ సునమహం హిరణ్య
స్వపితుర్నామేవ జగ్రధి॥ తేనమాం సూర్యత్వచమకరం పూరుష
పీయం॥

ఓషధయస్సంవదంతే సోమేనసహరాజ్ఞా! యస్మైకరోతి బ్రా
హ్మణస్తం రాజన్పారయామసి॥

మారుతమసి మరుతా మోజోపాం ధారాం భింభిరమయత
మరుతః శ్వేనమాయనం మనోజవసం వృషణగ్ం సువృక్షిమ్॥

నవోనవోభవతి జాయమానోహ్నిం కేతురుషసామేత్యగ్రే॥
భాగం విదధాత్యాయన్ ప్రచంద్రమా స్తిరతి దీర్ఘమాయుః॥

ద్వయాం అగ్నేరధినో వింశతింగావధూమతో మఘవామహ్యం
సంరాట్ అభ్యావత్త్రీచాయమానో దదాతిదూణాశేయం దక్షిణా
పార్థివానా॥

(ఈమంత్రమునే కొందరు నైదికపండితులు పదక్రమ, జటా, ఘన, రూపకము
విస్తారముగా వచింతురు. దానినిట కొన్నిమంత్రములకు పదజటిలను గ్రంథాంతరప్రకా
రము వ్రాసెద.)

పదమూడవ మంత్రమునకు క్రిమము.

ఓషధయస్సం సంవదంతే వదంతేసోమేన సోమేనసహ సహ
రాజ్ఞా రాజ్ఞేతిరాజ్ఞా యస్మైకరోశి కరోతిబ్రాహ్మణః బ్రాహ్మ
ణస్తం తగ్ంరాజన్ రాజన్పారయామసి పారయామసీతిపారయా
మసి॥

జటా.

ఓషధయస్సగ్ం సమోషధయ ఓషధయస్సం సంవదంతే వదం
తే సగ్ం సంవదంతే వదంతేసోమేన సోమేనవదంతే వదంతే సోమేన
సోమేనసహ సహసోమేన సోమేనసహ సహరాజ్ఞా రాజ్ఞాసహ సహ
రాజ్ఞా రాజ్ఞేతిరాజ్ఞా యస్మైకరోతి కరోతియస్మై యస్మైకరోతి
కరోతిబ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణఃకరోతి కరోతిబ్రాహ్మణః బ్రాహ్మ
ణస్తం తంబ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణస్తం తగ్ంరాజన్ రాజన్తం తగ్ం
రాజన్ రాజన్ పారయామసి పారయామసిరాజన్ రాజన్ పారయా
మసి పారయామసీతి పారయామసి శతమానం భవతి శతాయుః పురు
షశ్చ తేంద్రియ ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతిష్ఠితతి॥ ౧

౧౮ వ మంత్రమునకు క్రిము.

మారుతమసి అసిమరుతాం మరుతామోజః ఓజోపాం అపాం
ధారాం ధారాం భింధి భిందిరమయతే రమయతేమరుతః మరుతః
శ్యేనం శ్యేనమాయనం అయనం మనోజవసం మనోజవసమితి మనో
జవసం జవసంవృషణం వృషణగ్ం సువృక్షిమ్ సువృక్షిమితి సువృక్షిమ్॥ ౨

జటా॥ మారుతమస్యసి మారుతం మారుతమసి అసిమరుతాం
మరుతామస్యసి మరుతాం మరుతామోజ ఓజోమరుతాం మరుతా
మోజః ఓజోపామపామోజ ఓజోపాం అపాం ధారాం ధారామపా
మపాం ధారాం ధారాం భింధిభింధిధారాం ధారాంభింధి భిందిరమయత
రమయతేభింధి భిందిరమయతే రమయతేమరుతోమరుతో రమయతర
మయతమయతః మరుతశ్యేనగ్ం శేనం మరుతోమరుతశ్యేనం శ్యేనమా
యన మాయనంశ్యేనగ్ం శ్యేనమాయనం అయనం మనోజవసం మనో
జవస మాయనమాయనం మనోజవసం మనోజవసం వృషణగ్ం వృష
ణం మనోజవసం మనోజవసం వృషణం మనోజవసమితి మనోజవసం
వృషణం సువృక్షిగ్ం సువృక్షిం వృషణగ్ం వృషణం సువృక్షిమ్ సువృక్షి
మితి సువృక్షిమ్ శతమానం... తివృత్తి॥ ॥౨॥

౧౫ వ మంత్రమునకు క్రమము.

నవోనవో భవతి | నవోనవత్తతి నవోనవః | భవతిజాయమానః |
జాయమానోఽహ్నమ్ | అహ్నమ్ కేతుః | కేతురుషసామ్ | ఉషసామేతి |
ఏత్యగే | అగ్నిత్యగే | భాగందేవేభ్యః | దేవేభ్యోవి విదధాతి | దధా
త్యాయన్ | ఆయన్ప్ర | ఆయన్ప్రత్యాయన్ | ప్రచంద్రమాః | చంద్ర
మాస్తిరతి | తిరతిదీర్ఘం | దీర్ఘమాయుః | ఆయురిత్యాయుః | ॥ ౩

జటా

నవోనవో భవతి | భవతి నవోనవో | నవోనవో భవతి | నవోనవత్తతి
నవోనవః | భవతిజాయమానో జాయమానో భవభవతిజాయమానః |
జాయమానోఽహ్నమ్ మహ్నం జాయమానో జాయమానోఽహ్నం | అహ్నం
కేతుః | కేతురుషసా ముషసాం కేతుః | కేతురుషసా ముషసాం కేతుః
రుషసామ్ | ఉషసా మేత్యేత్యుషసాముషసామేతి | ఏత్యగ్ని అగ్ని ఏత్యే
త్యగే | అగ్నిత్యగే | భాగందేవేభ్యో దేవేభ్యోభాగం భాగం దేవే
భ్యః | దేవేభ్యో వివిదేవేభ్యో దేవేభ్యోవి విదధాతి | దధాతివి విదధాతి |
దధాత్యాయన్నాయన్ | దధాతి దధాత్యాయన్ | ఆయన్ప్రప్రాయ
న్నాయన్ప్ర | ఆయన్ప్రత్యాయన్ | ప్రచంద్రమాశ్చంద్రమాః ప్రప్ర |
చంద్రమాః | చంద్రమాస్తిరతి | తిరతిచంద్రమా శ్చంద్రమాస్తిరతి |
తిరతిదీర్ఘం | దీర్ఘతిరతి తిరతిదీర్ఘం | దీర్ఘమాయురాయుదీర్ఘం | దీర్ఘ
మాయుః | ఆయురిత్యాయుః || శతమానం...తిష్ఠతి || ౩

౧౬ వ మంత్రమునకు క్రమము.

ద్వయామగ్నే | అగ్నే రధినః | రధినోవింశతిం | వింశతింగాః | గా
వధూమతిః | వధూమతో మఘవా | మఘవామహ్యం | మహ్యం సంరా
ట్ | సంరాడితీసంరాట్ | అభ్యావర్తీచాయమానః | చాయమానో
దదాతి | దదాతి దూణాశా | దూణాశేయం | ఇయందక్షిణా | దక్షిణా
పార్థివానాం | పార్థివానామితి పార్థివానాం ||

జటా.

ద్వయామగ్నే గ్నేద్వయాం ద్వయామగ్నే | అగ్నే రధినో రధినో
గ్నే గ్నే రధినః | రధినోవింశతిం | వింశతిం రధినో రధినోవింశతిం | వింశ

చంద్రమాస్తిరతి| చంద్రమాస్తిరతి తిరతిచంద్రమాశ్చంద్రమాస్తిరతి
 దీఘం దీర్ఘంతిరతి చంద్రమాశ్చంద్రమాస్తిరతి దీఘం| తిరతి
 దీఘం దీఘంతిరతి తిరతిదీఘమాయు రాయుద్దీఘంతిరతి తిరతి
 దీఘమాయుః| ధీర్ఘమాయు రాయుద్దీఘం దీర్ఘమాయుః ఆయు
 రిత్యాయః॥

శతమానంభవతి యనుమంత్రమును ప్రతిజటఘనలయొక్క
 చివరను వచింపదగును. ఇటులే కొన్నిమంత్రములకు పండితులు జటలను
 వచింతురు. గ్రంథవిస్తరస్మరణమన యుటకే విరమించితిమి.

సంపూర్ణము

